T.C.
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

KIRKLARELİ İLİ KÖYLERİ HALK GİYİMİ VE İÇ MEKÂN DOKUMALARININ GÜNÜMÜZ MODA TASARIMLARINA YANSITILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Selen YAMAN

Enstitü Anasanat Dalı : Tekstil Ve Moda Tasarımı
Enstitü Sanat Dalı : Tekstil Ve Moda Tasarımı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Nursen GEYİK DEĞERLİ

AĞUSTOS 2022

T.C.
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

KIRKLARELİ İLİ KÖYLERİ HALK GİYİMİ VE İÇ MEKÂN DOKUMALARININ GÜNÜMÜZ MODA TASARIMLARINA YANSITILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Selen YAMAN

ORCID ID: 0000-0003-3908-5067

Enstitü Anasanat Dalı : Tekstil Ve Moda Tasarımı
Enstitü Sanat Dalı : Tekstil Ve Moda Tasarımı

Bu tez 09/08/2022 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ	İMZA
Prof. Dr. Hülya TEZCAN	BAŞARILI	
Dr. Öğr. Üyesi Engin AKÇAGÜN	BAŞARILI	
Dr. Öğr. Üyesi Nursen GEYİK DEĞERLİ	BAŞARILI	

Enstitü Müdürü
Onay

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygu olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Selen YAMAN

09.08.2022

ÖNSÖZ

Bu tezin yazılması aşamasında, her türlü öneri, uyarı, sanatsal bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşarak yol gösteren, çalışmamı özenle takip eden danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Nursen GEYİK DEĞERLİ ’ye değerli katkı ve emekleri için içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Ayrıca görüş ve önerileriyle hazırlamış olduğum tezimi kabul eden değerli jüri üyelerine teşekkür ederim.

Kırklareli il bilgileri araştırma uğraşım sırasında istatistik bilgi ve belge konusunda yardımlarını gördüğüm, Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne, Folklor (Halk Kültürü) Araştırmacısı Zekeriya KURTULMUŞ ’a, Nevin CEYLAN ’a ayrıca bu zorlu çalışmada yardımlarını esirgemeyen Kırklareli Köy halkı sakinlerine teşekkür ederim.

Tez çalışmam süresince yanımda olan ve her aşamasında bana yardımcı olan arkadaşım Dr. Öğr. Üyesi Selma BULUT BÜYÜKGÖZE’ ye, teknik konularda yardımcı olan Dr. Öğr. Üyesi Nadir SUBAŞI ’na, terzilik bilgileriyle yardımcı olan Semra AÇIKGÖZ AKTAŞ ’a ve Erdem YURDAGÜL ’e teşekkür ederim.

Yoğun çalışmam sürecinde manevi desteklerini esirgemeyen arkadaşım Dr. Öğr. Üyesi Gülcan İNER ’e, sevgili eşim Kadir Selçuk YAMAN ’a ve oğlum Devrim YAMAN ’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Selen YAMAN

09.08.2022

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER ..... **v**
KISALTMALAR ..... **viii**
TABLO LİSTESİ ..... **ix**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **x**
ÖZET ..... **xiv**
ABSTRACT ..... **xv**
GİRİŞ **1**
Amaç 1
Araştırma Soruları 2
Özgün Değer 2
Yöntem 3
Evren ve Örneklem 3
Araştırma Tarihi ve Yeri 3
Araştırma Materyalleri 5
Sınırlar ve Kısıtlar 5

BÖLÜM 1: KIRKLARELİ İL BİLGİLERİ **6**
1.1. Kırklareli İlinin Coğrafi Konumu 6
1.2. Kırklareli İli Genel Özellikleri 6
1.3. Kırklareli İlinin Tarihi ve Yapılan Kazılar 8
1.4. Kırklareli Bölgesinin Önemli Yerleşim Yerleri 10
1.5. Kırklareli İl'inin Sosyal Ve Kültürel Yapısı 12
1.6. Nüfus Gelişimi 12
1.7. Kırklareli İli Köylerinde Dokumalarda Kullanılan Lifler 13
1.7.1. Pamuk 14
1.7.2. Keten 16
1.7.3. Yün 18
1.7.4. Keçi Kılı 22
1.7.5. İpek 23
1.7.6. Madensel Lifler 26
1.7.7. Sentetik Lifler 26

BÖLÜM 2: KIRKLARELİ İLİ KÖYLERİNDE GİYİM **27**
2.1. Kırklareli İli Merkez Ve Köylerinde Giyim Tarihi 27
2.2. Kırklareli İli Köylerinde El Sanatları 32
2.3. Kırklareli İli Köylerinde Dokuma 34
2.4. Kırklareli İli Köylerinde Dokumada Kullanılan Örgü Özellikleri 35
2.4.1. Bezayağı Dokuma Örgüsü 35
2.4.2. Dimi Dokuma Örgüsü 36
2.4.3. Cicim Dokumalar 37
2.5. Kırklareli İli Merkez ve Köylerinde Dokuma 39
2.5.1. Çarpana Dokumacılığı 39
2.5.2. Çavdar Sapı Örücülüğü 39
2.5.3. Çorapçılık 39

2.5.4. Halı Ve Seccade Dokumacılığı 39
2.5.5. Kebe Dokumacılığı 40
2.5.6. Mısır Sapı Örücülüğü 40
2.5.7. Şayak Dokumacılığı 41
2.5.8. Torba Dokumacılığı 43
2.5.9. Trikotaj 46
2.5.10. Kırklareli İli Merkez Ve Köylerinde Dokuma 46
2.6. Kırklareli İli Köylerinde İplik Ve Kumaşların Boyanması 46

BÖLÜM 3: KIRKLARELİ İLİ KÖYLERİNDE GELENEKSEL DOKUMA KUMAŞLAR 49
3.1. Giyimde Kullanılan Dokumalar 50
3.1.1. Baş Örtüsü 50
3.1.2. Ceket 52
3.1.3. Cepken 53
3.1.4. Çarşaf 55
3.1.5. Ferace 55
3.1.6. Futa (Fıta) 59
3.1.7. Hırka 65
3.1.8. Gelinlik-Damatlık 66
3.1.9. Gömlek 68
3.1.10. İçlik- Gecelik 71
3.1.11. Kaput (Palto) 76
3.1.12. Şalvar 78
3.1.13. Takım Elbise 79
3.1.14. Uçkur 80
3.1.15. Yağlık 83
3.1.16. Yelek 85
3.2. Mekânda Kullanılan Dokumalar 86
3.2.1. Battaniye- Divan örtüsü 87
3.2.2. Döşeklik Dokuma Kumaşlar 89
3.2.3. Halı- Kilim 90
3.2.4. Kiriş -Raf Örtüsü 92
3.2.5. Minder 93
3.2.6. Perdelik Kumaşlar 95
3.2.7. Yastık 95
3.2.8. Yatak Örtüsü 96
3.2.9. Yorgan 97

BÖLÜM 4: KIRKLARELİ İLİ KÖYLERİNDE GÜNÜMÜZDE YAPILAN DOKUMALAR VE GİYSİ SEÇİMİ 98
4.1. Kırklareli İli Merkez Ve Köylerinde Günümüzde Yapılan Dokumalar 98
4.1.1. Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü Dokumaları 98
4.1.2. Poyralı Köyü Dokumaları 101
4.1.3. Kula Köyü Dokumaları 104
4.2. Kırklareli İli Köylerinde Giyim Kuşam Kültürünün Modanın Ortaya Çıkmasıyla İzlediği Seyir 105

4.2.1. Baş Örtüsü 106
4.2.2. Sarka (Cepken) 107
4.2.3. Ferace 108
4.2.4. Futa 109
4.2.5. Gömlek ve Yelek 111
4.2.6. Şalvar 113

BÖLÜM 5: DENİM 115
5.1. Denim Kumaşların Tarihsel Gelişimi 115
5.2. Türkiye'de Denimin Yeri ve Önemi 120
5.3. Denim Kumaşların Genel Özellikleri 121
5.4. Denim Kumaşlarda Nakış 122

BÖLÜM 6: TASARIM 126
6.1. Moda Koleksiyonu Hazırlama Aşamaları 126
6.1.1. Pazar Araştırması 126
6.1.2. Hedef Kitle 127
6.1.3. Hikâye Panosu Oluşturma 127
6.1.4. Analiz 128
6.1.5. Model Tasarımı 129
6.1.6. Ölçü Formu 129
6.1.7. Kalıp Hazırlığı 129
6.1.8. Prototip Dikim 129
6.2. Tekstil ve Moda Tasarım Koleksiyonu 129
6.3. Tasarımların Ürüne Dönüştürülmesi 177

SONUÇ 190
KAYNAKÇA 193

KISALTMALAR

a.g.b.	:	Adı geçen bildiri
a.g.e.	:	Adı geçen eser
a.g.m.	:	Adı geçen makale
a.g.mad.	:	Adı geçen madde
a.g.t.	:	Adı geçen tez
Bkz.	:	Bakınız
C.	:	Cilt
Çev.	:	Çeviren
DSİ	:	Devlet Su İşleri
ed.	:	Editör
FAO	:	Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü- Food And
GSMH	:	Gayri Safi Milli Hasıla
MEGEP	:	Meslekî Eğitim ve Öğretim Sisteminin
M.Ö.	:	Milattan önce
s.	:	Sayfa
S.	:	Sayı
TAŞ	:	Pamuk ve Nebati Yağlar Sanayii
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu
TKAM	:	Tekstil Konfeksiyon Araştırma Merkezi

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: 2021 Yılı Araştırma Yeri 4
Tablo 2: 1927-1935 Yılları Kırklareli İli Nüfus Sayımı 12
Tablo 3: Kırklareli İli Pamuk Üretimi 15
Tablo 4: Kırklareli İli Keten Üretimi 17
Tablo 5: Kırklareli Küçükbaş Hayvan Sayısı (Baş) 18
Tablo 6: Kırklareli Küçükbaş Hayvan Sayısı (Baş) 22
Tablo 7: 1960'lı Yıllarda Kırklareli İli İpek Böceği Yetiştiriciliği 24
Tablo 8: 2020 Yılı Kırklareli İli İpek Böceği Yetiştiriciliği 25
Tablo 9: 2008-2020 Yılları Kırklareli İli El Sanatları Kursu 33
Tablo 10: Kırklareli İli Köylerinde Dokuma Kumaşların Kullanım Grupları 49
Tablo 11: 1828 Fransız Serge de Nîmes yazlık takım ölçü tablosu 116
Tablo 12: Moda Koleksiyonu Hazırlama Aşamaları 126

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Kırklareli Haritası 6
Şekil 2: Balkan Savaşları 9
Şekil 3: Pamuk Bitkisi 14
Şekil 4: Pamuk İpliği Bobini 16
Şekil 5: Keten Bitkisi, İpliği Ve Kumaş Görünümü 16
Şekil 6: Kuzular 18
Şekil 7: Pıtırak 20
Şekil 8: Fatma Karakulak 1912 Yılına Ait Yapağı Tarağı, Öreke Ve Elçek 21
Şekil 9: Kıl Keçisi (Kara Keçi) 22
Şekil 10: İpek Kozaları Ve İpek Lif Görünümü 23
Şekil 11: Aşağı Pınar Höyüğü Açık Hava Müzesi 27
Şekil 12: Aşağı Pınar Höyüğü Açık Hava Müzesi M.Ö 5800 Canlandırma 28
Şekil 13: Kırklareli'nin Düşman İşgalinden Kurtuluşunun 99'uncu Yıldönümü Düzenlenen Tören 30
Şekil 14: Hafize Malkoç (Köyde Giyim) 31
Şekil 15: Köy Düğünü 32
Şekil 16: Aşağıpınar Höyüğünde Dokumacı 34
Şekil 17: Bezayağı Dokuma Örgüsü 36
Şekil 18: Dimi Dokuma Örgüleri 37
Şekil 19: Bezayağı Örgü Ve İlave İplik Kullanılarak Hazırlanan Dokuma Örgüsü 38
Şekil 20: 2/2 (Z) Dimi Dokuma Örgüsü Ve İlave İplik Kullanılarak Hazırlanan Dokuma Örgüsü 38
Şekil 21: Kebe- Çarık (Ertuğrul Köyü Kültür Evi) 40
Şekil 22: Şayak Kumaş 41
Şekil 23: Ham Şayak Kumaş 42
Şekil 24: Kahverengi Şayak Kumaş 43
Şekil 25: Tek Gözlü Heybe 44
Şekil 26: Çift Gözlü Heybe 45
Şekil 27: Çuval Dokuma 45
Şekil 28: Dokuma Tezgâhı (Ertuğrul Köyü Kültür Evi) 46
Şekil 29: Baş Bağlama Biçimleri (Ertuğrul Köyü Kültür Evi) 50
Şekil 30: Kocabaş (Kızılcıkdere köyü) 51
Şekil 31: Gocuk 52
Şekil 32: 1936 Mehmet Erdoğan'a Ait Erkek Ceketi 53
Şekil 33: Cepken (Sarka) 54
Şekil 34: Çarşaf (Kavaklı) 55
Şekil 35: Kara Ferace 1 56
Şekil 36: Kara Ferace 2 57
Şekil 37: Kara Ferace 3 58
Şekil 38: Yeşil Ferace 59
Şekil 39: Boyasız Futa (Sülüklü) 60
Şekil 40: Sonradan Boyanmış Futa 61
Şekil 41: Çift Sızılı 62
Şekil 42: İri Dallı 62
Şekil 43: Kapama Çımbarlı Futa 63
Şekil 44: Sızılı Futa 64

Şekil 45: Çıtıklı Futa....65
Şekil 46: Gelinlik....66
Şekil 47: Gelinlik ve Damatlık....67
Şekil 48: Erkek Göynek....68
Şekil 49: Kadın Göynek 1....69
Şekil 50: Kadın Göynek 2....70
Şekil 51: Çocuk Göyneği....71
Şekil 52: İçlik....72
Şekil 53: Dokuma İç Çamaşırı....73
Şekil 54: Gecelik 1....74
Şekil 55: Gecelik 2....75
Şekil 56: Gecelik 3....76
Şekil 57: Kaput....77
Şekil 58: Şayak Palto....78
Şekil 59: Şalvar....79
Şekil 60: Şayak Takım Elbise....80
Şekil 61: Bebek Uçkuru....81
Şekil 62: Erkek Uçkuru....82
Şekil 63: Yağlık 1....83
Şekil 64: Yağlık 2....84
Şekil 65: Yağlık 3....84
Şekil 66: Yağlık 4....85
Şekil 67: Uzun Yeşil Yelek....86
Şekil 68: Tülü Dokuma 1....87
Şekil 69: Tülü Dokuma 2....88
Şekil 70: Çimdik Dokuma....89
Şekil 71: Döşeklik Kumaşlar....90
Şekil 72: Desenli Kilim....91
Şekil 73: Çizgili Kilim....91
Şekil 74: Düz Kilim....92
Şekil 75: Kiriş -Raf Örtüsü 1....92
Şekil 76: Kiriş -Raf Örtüsü 2....93
Şekil 77: Minderlik Dokuma Kumaş 1....94
Şekil 78: Minderlik Dokuma Kumaş 2....94
Şekil 79: Perde....95
Şekil 80: Yastık....96
Şekil 81: Yatak Örtüsü....96
Şekil 82: Yorgan....97
Şekil 83: Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü'nün Kullandığı Tezgâhlar....98
Şekil 84: Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü Çarpana Dokuma Örnekleri....99
Şekil 85: Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsünün Kullandıkları İplik Örnekleri....99
Şekil 86: Muska Motifi....100
Şekil 87: Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü Dokuma Ustası Esma Yıldız'ın Yaptığı Dokuma Örnekleri....100
Şekil 88: Dokuma Tezgâhı....101
Şekil 89: Poyralı Köyü Dokuma Ustası Gülay Karakulak'a Ait Dokuma Örneği....102
Şekil 90: Poyralı Köyü Dokuma Ustası Gülay Karakulak'a Ait Dokuma Heybe Örnekleri....103

Şekil 91: Poyralı Köyü Dokuma Ustası Gülay Karakulak'a Ait Dokuma Uçkur Örneği 104
Şekil 92: Kula Köyü Dokuma Ustası Hamdiye Bekar'a Ait Dokuma Tezgâhı 104
Şekil 93: Kula Köyü Dokuma Ustası Hamdiye Bekar'a Ait Dokuma Örnekleri 105
Şekil 94: Saranta Bağ Bozumu Şenlikleri 106
Şekil 95: Baş Bağlama 106
Şekil 96: Kocabaş Bağlama 107
Şekil 97: Sarka 108
Şekil 98: Yeşil Ferace 109
Şekil 99: Futa 110
Şekil 100: Gömlek ve Yelek 1 111
Şekil 101: Yelek 1 112
Şekil 102: Yelek 2-3 112
Şekil 103: Yelek 4-5 113
Şekil 104: Köyde Günlük Şalvar Giyimi 114
Şekil 105: Özel Günlerde Giyilen Şalvar 114
Şekil 106: 1828 Fransız Serge De Nîmes Yazlık Takım 115
Şekil 107: Jean'in Doğuşu 116
Şekil 108: İki At Ticari Markası 117
Şekil 109: Denim Giyen İşçiler 117
Şekil 110: Filmlerde Denim 118
Şekil 111: Renkli Kot 119
Şekil 112: Kot 120
Şekil 113: Denim Kumaş Örnekleri 121
Şekil 114: Kotların Bacak Kısımlarına Nakış Uygulanması 123
Şekil 115: Kot Gömleğe Nakış Uygulanması 124
Şekil 116: Ceplerde Nakış Uygulaması 125
Şekil 117: 1. Tasarım 131
Şekil 118: 1. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detaylar 132
Şekil 119: 2. Tasarım 134
Şekil 120: 2. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detaylar 135
Şekil 121: 3. Tasarım 136
Şekil 122: 3. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detaylar 137
Şekil 123: 4. Tasarım 139
Şekil 124: 4. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detaylar 140
Şekil 125: 5. Tasarım 141
Şekil 126: 5. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detaylar 142
Şekil 127: 6. Tasarım 144
Şekil 128: 6. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detaylar 145
Şekil 129: 7. Tasarım 146
Şekil 130: 7. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları 147
Şekil 131: 8. Tasarım 148
Şekil 132: 8. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları 149
Şekil 133: 9. Tasarım 150
Şekil 134: 9. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları 151
Şekil 135: 10. Tasarım 152
Şekil 136: 10. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları 153
Şekil 137: 11. Tasarım 155

Şekil 138: 11. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları....156
Şekil 139: 12. Tasarım....158
Şekil 140: 12. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları....159
Şekil 141: 13. Tasarım....160
Şekil 142: 13. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları....161
Şekil 143: 14. Tasarım....162
Şekil 144: 14. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları....163
Şekil 145: 15. Tasarım....165
Şekil 146: 15. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları....166
Şekil 147: 16. Tasarım....167
Şekil 148: 16. Tasarım dokuma kumaş örgüleri ve detayları....168
Şekil 149: 17. Tasarım....169
Şekil 150: 17. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları....170
Şekil 151: 18. Tasarım....171
Şekil 152: 18. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları....172
Şekil 153: 19. Tasarım....173
Şekil 154: 19. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları....174
Şekil 155: 20. Tasarım....175
Şekil 156: 20. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları....176
Şekil 157: 1. Ürün....177
Şekil 158: 1. Ürün Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Kullanılan Malzemeler....178
Şekil 159: 2. Ürün....179
Şekil 160: 2. Ürün Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Kullanılan Malzemeler....180
Şekil 161: 3. Ürün....181
Şekil 162: 3. Ürün Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Kullanılan Malzemeler....182
Şekil 163: 4. Ürün....183
Şekil 164: 4. Ürün Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Kullanılan Malzemeler....184
Şekil 165: 5. Ürün....186
Şekil 166: 5. Ürün Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Kullanılan Malzemeler....187
Şekil 167: 6. Ürün....188
Şekil 168: 6. Ürün Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Kullanılan Malzemeler....189

Nişantaşı Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özet

Tezin Başlığı: Kırklareli İli Köyleri Halk Giyimi Ve İç Mekân Dokumalarının Günümüz Moda Tasarımlarına Yansıtılması

Tezin Yazarı : Selen YAMAN **Danışman:** Dr. Öğr. Üyesi Nursen GEYİK DEĞERLİ

Kabul Tarihi :09.08.2022 **Sayfa Sayısı:** xiv+204

Anasanat Dalı : Tekstil Ve Moda Tasarımı **Sanat Dalı:** Tekstil Ve Moda Tasarımı

Dokuma kumaşlar nesilden nesile aktarılarak günümüze kadar gelmiştir. Teknolojinin çok hızlı gelişmesi beraberinde oldukça farklı üretimlerin yapılmasına olanak sağlamaktadır.

Kırklareli geleneksel giyim ve iç mekân tekstilleri, renk, doku, desen ve kompozisyonun göz alıcı karışımıyla giyim, el sanatları doğadan ilham alan eşsiz bir sanat formudur. Bu sanat formuna Kırklareli köylerinde halkının günlük yaşamında günümüzde de tanık olunmaktadır. Aynı zamanda doğum, ölüm ve düğünlerin önemli bir kültürel giysisidir. Kırklareli kumaşları, dokuma özellikleri, kullanılan malzemeler ve Kırklareli halkının kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yapmış oldukları ve kendi zevklerini yansıtan tasarımlarıyla benzersizdir.

Tezin konusu, 93 Harbi (1877-1878) sonrasından günümüze Kırklareli köyleri halk giyimi ve iç mekânda kullanılan dokuma kumaşları incelenerek özgün kumaş tasarımları ve giysi yapımında kullanılmasıdır. Kırklareli köylerinin geleneksel tekstil örneklerinin malzeme, teknik ve desen özellikleri incelenecektir

Tezin amacı, Trakya'da 93 Harbi (1877-1878) sonrasında oluşan politikalar, ekonomik durumlar, kültürel olayların neden olduğu tepkiler tekstil ve moda anlayışlarına da yansımıştır. Kırklareli köy kültüründe dokuma kumaşların giyim ve mekânda kullanım eşyası olmanın ötesinde binlerce yıllık birikimini nesilden nesile aktarılarak günümüze kadar gelen örneklerin incelenmesi ve kayıt altına alınması, geçmişin izlerini geleceğe taşınması açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Kırklareli köylerinde alan çalışması yapılarak geleneksel tekstil örnekleri malzeme, teknik, desen özellikleri ve dikiş yöntemleri incelenmiştir. Kırklareli köylerinde geçmişten günümüze giyim kültürü incelenerek, günümüze ulaşan örneklerden yararlanılarak moda tasarımı artistik çizimlerin hazırlanması, gelecek nesillere ışık tutacak bir belgesel niteliği taşıması ve özellikle ilgili literatüre katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Araştırma yöntemi olarak; öncelikle literatür taraması yapılmış ve hangi eserlere ulaşabilir tespit edilmiştir. Araştırma süresince Kırklareli Üniversitesi Kütüphanesi, Kırklareli İl Halk Kütüphanesi, Kırklareli Müzesi, YÖK tez tarama sayfasından ve Kırklareli köylerinde yaşayan halktan yararlanılmıştır. Araştırma ile ilgili fotoğraf ve yayın kopyaları alınarak bilgisayar teknolojisi ile internetten yararlanılmıştır.

Kırklareli köy kültüründe dokuma kumaşların giyim ve mekânda kullanım eşyası olmanın ötesinde binlerce yıllık birikimini nesiller boyu anadan kıza aktarılarak günümüze kadar gelen örneklerin incelenmesi ve kayıt altına alınması, geçmişin izlerini geleceğe taşınması açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kırklareli, Tekstil, Moda, Dokuma, İç mekân

Nişantaşı University, GraduateEducationInstituteAbstract o Master's Thesis

The Title of Thesis: Reflecting Kırklareli Provincial Villages Folk Clothing And Interior Weaving To Today's Fashion Designs	
Author : Selen YAMAN	**Supervisor:** Assist. Prof. Dr. Nursen GEYİK DEĞERLİ
Date :09.08.2022	**Nu. of Pages:** xiv+204
Department : Textile And Fashion Design	**Subfield:**Textile And Fashion Design

Woven fabrics have been passed down from generation to generation and have survived to the present day. The rapid development of technology enables very different productions.

Kırklareli's traditional clothing and interior textiles, with its eye-catching blend of color, texture, pattern and composition, is a unique art form inspired by nature. This art form is still witnessed in the daily life of the people in the provincial villages of Kırklareli. It is also an important cultural garment of birth, death and weddings.

The subject of the thesis is exploring the use of original fabric designs and garments by examining the folk wear and interior woven fabrics of Kırklareli villages after the 93 War (1877-1878). The material, technique and pattern characteristics of the traditional textile samples of Kırklareli villages will be examined. Folk art, folklore, local and national examples of textural surfaces created with the traditional method will be determined.

The aim of the thesis is that the reactions caused by the policies, economic conditions and cultural events that occurred after the 93 War (1877-1878) in Thrace were also reflected in their textile and fashion understandings. In the village culture of Kırklareli, woven fabrics are of great importance in terms of carrying the traces of the past to the future, besides being clothing and items for use in the space, examining and recording the examples that have survived to the present day by transferring thousands of years of accumulation from generation to generation. Traditional textile samples, material, technique, pattern features and sewing methods were examined by conducting field studies in Kırklareli villages. It is aimed to examine the clothing culture in Kırklareli villages from the past to the present, to prepare fashion design artistic drawings by making use of the examples that have survived, to carry a documentary quality that will shed light on future generations, and to contribute to the relevant literature.

As a research method; First of all, a literature review was made and it was determined which works could be accessed. During the research, Kırklareli University Library, Kırklareli Provincial Public Library, Kırklareli Museum, YÖK thesis review page and the people living in Kırklareli villages were used. Photographs and publications related to the research were taken and computer technology and internet were used.

In the village culture of Kırklareli, woven fabrics are of beyond being clothing and items for use in the space, examining and recording the examples that have come to the present day by transferring thousands of years of experience from mother to daughter for generations and it is great importance in terms of carrying the traces of the past to the future.

Key words: Kırklareli, Textile, Fashion, Weaving, Interior

GİRİŞ

Yüzyıllar boyunca varlığını sürdüren geleneksel dokuma kültürümüzün kullanılan malzeme çeşitliliği ve renklerin oldukça zengin bir içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Günümüzde hızla gelişen dünya ve teknolojiye bağlı olarak dokuma kültürümüzde de gelişim ve farklılaşmalar görülmektedir. Dokuma kültürümüzde de bu yönde oldukça farklı değişimler yaşanmaktadır.

Tezin konusunda, 93 Harbi (1877-1878) sonrasından günümüze Kırklareli köyleri halk giyimi ve iç mekânda kullanılan dokuma kumaşları incelenmiştir. Bu kumaşlardan yola çıkılarak denim kumaş ile özgün giysi tasarımları yapılmıştır.

Trakya'da 93 Harbi (1877-1878) sonrasında oluşan politikalar, ekonomik durumlar, kültürel olayların neden olduğu tepkiler tekstil ve moda anlayışlarına da yansıması tezin amacı olarak belirlenmiştir. Kırklareli köy kültüründe dokuma kumaşların giyim ve mekânda kullanım eşyası olmasının ötesinde binlerce yıllık birikimini nesilden nesile aktarılmıştır. Günümüze kadar gelen örneklerini incelemek ve kayıt altına almak, geçmişin izlerini geleceğe taşımak hedeflenmiştir.

Amaç

Bu çalışmanın genel amacı: Trakya Bölgesinde yer alan Kırklareli köylerinde kadın giyiminde ve mekânda kullanılan dokuma kumaş özellikleri belirlenerek yorumlanmıştır. Araştırmanın materyalini, Trakya Bölgesinde; Kırklareli merkezde ve köylerde yapılan alan araştırması sonucunda ulaşılan giysi ve mekânda kullanılan dokuma kumaşları oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında dokuma kumaşlarda kullanılan malzeme, kullanılan dokuma tekniği ve desen özellikleri incelenerek çözümleme işlemi yapılmıştır.

Birinci bölümde; Kırklareli köylerinin nüfus gelişimi, coğrafi konumu, tarihi, yöre insanın kökeni, köylerin aile yapısı, sosyal ve kültürel yapıların değişimi incelenmiştir.

İkinci bölümde; dokumada kullanılan lifler, liflerin boyanması ve iplik yapımı araştırılmıştır.

Üçüncü bölümde; Kırklareli köylerinde dokumanın tarihi, köylerde yapılmış dokumalar, geleneksel halk giyimi ve iç mekanlarda kullanılan kumaşlar incelenmiştir.

Dördüncü bölümde; Kırklareli ve köylerinde günümüzde yapılmakta olan dokumalarda kullanılan malzeme ve teknik özellikler incelenmiştir.

Beşinci bölümde; Denim kumaşların tarihsel gelişimi ve nakış özellikleri araştırılmıştır.

Altıncı bölümde; Denim kumaş üzerine geleneksel giyim ve dokuma örneklerinden esinlenilmiştir. Dokuma ve nakış teknikleri kullanılmıştır. Moda tasarım koleksiyon çizimi hazırlanarak ürün haline getirilmiştir.

Kırklareli köylerinde alan çalışması yapılarak geleneksel tekstil örnekleri malzeme, teknik, desen özellikleri ve dikiş yöntemleri incelenmiştir. Kırklareli köylerinde dokunmuş kumaş ve denim kullanılarak yeni bir koleksiyon hazırlanmıştır. Gelecek nesillere ışık tutacak bir belgesel niteliği taşıması ve özellikle ilgili literatüre katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Araştırma Soruları

Kırklareli köylerinde geçmişten günümüze giyim kültürü incelenerek, günümüze ulaşan örnek kumaşlardan yararlanılarak moda tasarımlarının yapılması amaçlanmaktadır.

Bu amaçlar doğrultusunda şu sorulara cevap aranacaktır.

1. 93 Harbi sonrasında ve Cumhuriyet döneminde kültürel değer yargılarında görülen değişimlerin köylü halk üzerindeki etkileri nelerdir?
2. Kırklareli köylerinde üretilen dokumaların tarihsel gelişimi nedir?
3. Köylerden şehirlere göç hareketi köylerdeki üretimi nasıl etkilemiştir?
4. Köylerde görülen geleneksel tekstil örneklerinin (kullanılan teknikler, kullanılan materyal, motif ve renk özellikleri) özellikleri nelerdir?
5. Geleneksel tekstilin köylerdeki durumu nedir?
6. Geleneksel yöntemlerle oluşturulan kumaş dokuma örneklerinden esinlenerek moda tasarımları hazırlanabilir mi?

Özgün Değer

Kırklareli köylerinde yapılmış ve yapılmakta olan dokumalar hakkında alan çalışması yapılmıştır. Dokuma kumaşlarında hangi malzeme ve tekniğin kullanıldığı araştırılmıştır. Desen özellikleri ve dikiş yöntemleri incelenmiştir. Geleneksel yöntemle oluşturulan kumaş doku yüzey örnekleri tespit edilmiştir. Denim ve geleneksel dokuma kumaşları

kombinlenerek koleksiyon oluşturulmuştur. Gelecek nesillere ışık tutacak bir belge niteliği taşıması açısından büyük bir önem taşımaktadır. Geleneksel dokuma kumaşlarla ilgilenen araştırmacılara, detaylı bilgi sunması ve literatüre katkı sağlaması açısından özgün değer taşımaktadır.

Yöntem

Araştırma yöntemi olarak; öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Araştırma süresince Kırklareli Üniversitesi Kütüphanesi, Kırklareli İl Halk Kütüphanesi, Kırklareli Müzesi, YÖK tez tarama sayfasından yararlanılmış ve Kırklareli köylerinde yaşayan halk ile görüşmeler yapılmıştır. Araştırma ile ilgili fotoğraflar çekilmiş, röportajlar kayıt altına alınmıştır. Kırklareli İli köylerinde gerçekleştirilen alan araştırmaları sırasında kaynak kişilerin çiftçi olmasından dolayı kişilerin işlerinin olmadığı zamanlar göz önüne alınarak köy kahvelerinde veya belirlenen şahısların evlerine gidilerek ses kayıt cihazı, fotoğraf makinesi kullanılarak derleme yapılmaya çalışılmıştır.

Yapılan araştırma ve bilgiler doğrultusunda Geleneksel halk giyiminde kullanılan dokuma kumaşlar ve üzerine uygulanan süslemelerden esinlenilmiştir. Denim kumaş kullanılarak çağdaş moda tasarımlarına dönüştürülmüştür.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni; Kırklareli köylerinde dokuma yapan bireyler ve üst soylarından miras kalan dokumalara sahip olan kişiler oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise Kırklareli köylerinde farklı özelliklerde dokuma ürünleri oluşturmuştur.

Araştırma Tarihi ve Yeri

Dokumacılıkla yoğun olarak uğraşmış ve uğraşmakta olan köyler araştırma kapsamına alınmıştır. 2021 yılı Kırklareli bölgesinde ilçe ve köylere gidilerek derleme çalışmaları yapılmıştır. Yapılan Araştırma yer, tarih ve kimlerle görüşüldüğü Tablo1'de gösterilmiştir.

Tablo 1

2021 Yılı Araştırma Yeri

Tarih	**Kırklareli Merkez ve Araştırılan Köyler**	**Görüşülen Kişi**	**Doğum Tarihi**	**Mesleği**
04.09.2021/ 11.09.2021	Armağan Köyü	Muzaffer Yavuz Fatma Yavuz	1954 1938	Çiftçilik
04.09.2021/ 11.09.2021	Armağan Köyü	Orhan Aksoy	1953	Çiftçilik
04.09.2021 11.09.2021	Armağan Köyü	Cemile Ayaz Nevriye Ayaz	1953 1983	Çiftçilik
20.09.2021	Kırklareli Merkez	Zekeriya Kurtulmuş	1959	Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Folklor (Halk Kültürü) Araştırmacısı
10.03.2022	Ertuğrul Köyü (Lüleburgaz)	Fatma Efe	1957	Ertuğrul Köyü Kültür Evi Müdürü
12.03.2022	Devliağaç	Huriye Engin	1943	Çiftçilik-Dokuma Ustası-Kökboyama Ustası
13.05.2021	Kızılcıkdere Köyü	Kadriye Gürsoy	1952	Çiftçilik- Dokuma-Kocabaş yapımı
24.10.2021	Kızılcıkdere Köyü	Yaşar Tufan Ayşe Tufan	1954 1955	Çiftçilik
24.10.2021	Kızılcıkdere Köyü	İkbal Hüren Hilmiye Hüren	1954 1979	Çiftçilik
24.10.2021	Kızılcıkdere Köyü	Neşe Mutlu Veli Mutlu	1961 1966	Çiftçilik ve Hayvancılık
10.04.2022	Kızılcıkdere Köyü	Ayşe Önal	1961	Çiftçilik
19.09.2021	Kula Köyü	Hamdiye Bekar	1964	Dokuma Ustası
8.04.2022	Malkoçlar (Kızılcıkdere)	Gülşen Top	1967	Çiftçilik-Boyama Ustası
20.01.2022	Poyralı (Pınarhisar)	Gülay Karakulak	1967	Dokuma Ustası Poyralı Köyü Kültür Evi
25.09.2021	Tatlıpınar Köyü (Kofçaz)	Hatice Avcı	1956	Çiftçilik- Dokuma Ustası
25.09.2021	Tatlıpınar Köyü (Kofçaz)	Leyla Çakmak	1961	Emekli
25.09.2021	Yukarıkanara (Kofçaz)	Mükerrem Kütük	1937	Çiftçilik- Dokuma Ustası
19.01.2022	Kuştepe Köyü	Gülşen Gürses	-	Fotoğraf Sanatçısı

09.02.2022/ 11.03.2022	Kırklareli Merkez	Hilal Liliyar Özefsun	-	Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü Müdürü
09.02.2022/ 11.03.2022	Kırklareli Merkez	Esma Yıldız	-	Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü Dokuma Ustası
11.03.2022	Kırklareli Merkez	Fatma Ertuğrul	-	Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü Sanat Tarihi Uzmanı
09.04.2022/	Kızılcıkdere Köyü	Şerife Çakıl	1952	Çiftçilik- Futa ipi yapımı

Araştırma Materyalleri

Araştırmada köy halkının uygun olduğu günlerde köylere gidilerek fotoğraf makinesi, ses kayıt cihazı kullanılmıştır.

Sınırlar ve Kısıtlar

93 Harbi (1877-1878) sonrası Kırklareli köylerinde dokunmuş olan kumaş örnekleri ile sınırlıdır.

Kırklareli merkeze bağlı 179 köy bulunmaktadır. Bu köylerden 100 tanesi araştırma amacıyla gidilmiş ancak sekiz köy ile sınırlandırılmıştır.

Kırklareli merkeze bağlı Armağan köyü, Kızılcıkdere köyü, Kula köyü, Tatlıpınar köyü, Yukarıkanara köyü, Ertuğrul köyü (Lüleburgaz), Poyralı (Pınarhisar), Kuştepe köyünde (Pehlivanköy) bulunan örneklerle sınırlandırılmıştır. Bu köylerin seçilmesinin sebebi eskiden yapılmış olan dokumaların farklı örneklerinin bulunmasıdır.

BÖLÜM 1: KIRKLARELİ İL BİLGİLERİ

1.1. Kırklareli İlinin Coğrafi Konumu

Şekil 1: Kırklareli Haritası

Kaynak: (www.kgm.gov.tr/, 2021).

Kırklareli, 41° 44' 42° 00' Kuzey enlemleri ile, 26° 53' 41° 44' Doğu boylamları arasında yer almaktadır. Kuzeyden Bulgaristan, doğudan Karadeniz, batıdan Edirne, güneydoğudan İstanbul, güneyden ise Tekirdağ illeri ile sınırları bulunmaktadır (www.kirklareliilozelidaresi.gov.tr, 2021a).

1.2. Kırklareli İli Genel Özellikleri

Kırklareli dağlık ve platoluk bir arazi üzerinde kurulmuştur (kirklareliilozelidaresi.gov.tr, 2021b). Yıldız Dağları (Istranca) bölgenin en önemli yükseltisidir. Bu dağlar, Bulgaristan sınırından başlayarak Durusu Gölü'ne kadar olan bölge içerisinde bulunmaktadır (Kırklareli İli 2019 Yılı Çevre Durum Raporu. 2020. s:2-3).

Kırklareli' de platolar önemli yer tutmaktadır. Kuzey ve güney olmak üzere iki plato bulunmaktadır. Kuzey platoları Istranca Dağları ile Karadeniz arasında yer almaktadır. Limanköy Platosu meşe ormanlarıyla kaplı olduğu görülmektedir (www.kirklareli.ktb.gov.tr, 2021).

Kırklareli'nin en büyük doğal zenginliği ormanların olmasıdır. Ormanlar Kırklareli köy halkı için aynı zamanda ekonomik kaynak oluşturması acısından önem taşımaktadır. Belirli dönemlerde budama yapılarak köy halkı yakacak ihtiyacını karşıladığı gibi endüstriyel anlamda tomruk telefon direkleri ve maden direkleri elde edilmektedir.

Ormanların çoğunluğu merkez ilçe, Vize ve Demirköy sınırları içinde yer almaktadır. Yıldız Dağlarının bitimiyle başlayan ovalık alana "Ergene Ovası" adı verilmektedir (https://vize.bel.tr, 2021).

Ergene havzası, su kaynaklarının olması bakımından önemli bir yeri bulunmaktadır. Doğal göl olmamasına rağmen, içilecek suyun ve sulama kullanılacak suyun temin edilebilmesi için farklı büyüklükte birçok gölet inşa edilmiştir. Ergenede son dönemlerde büyük bir kirlilik gözlenmektedir (Hallı, 2013, S:20). Endüstriyel ve kanalizasyon atıklarının sulara akıtılması ciddi kirlilik oluşturulmakta olduğundan ekolojik dengenin hızlı bir şekilde bozulmaktadır. Akarsular tarım arazilerinin sulanmasında kullanılmakta olup canlı hayatının devam etmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Akarsuların kirlenmesi insanların ve hayvanların hayatını olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle gerekli önlemler alınarak ciddi anlamda kontrollerin yapılması gerekmektedir.

İnsan ve hayvan beslenmesinde önemli yer tutan bitkisel ürünlerin başında gelen hububat ürünlerinin içerisinde buğday stratejik öneme sahiptir. Kırklareli' de köy halkı geçimini tarımdan ve hayvancılıktan sağlamaktadır. Tarım ile uğraşmaya devam eden köy halkı en çok ayçiçeği, buğday, pancar, kavun, karpuz, üzüm ve sebzecilikle uğraşmaktadır. Sanayi bölgesinde fabrikaların kurulması ile halk fabrikalarda çalışmaya başlamıştır. Özellikle gençler tarımdan uzaklaşmıştır.

Köylerde hayvancılık ile geçimini sürdürmekte olan kişilerde bulunmaktadır. Kırklareli İl Tarım ve Orman Bakanlığı **"**Kıvırcık Koyun Irkının Halk Elinde Islahı Projeleri "geliştirerek kaybolmaya yüz tutmakta olan küçükbaş hayvanları koruma altına almayı amaçlamaktadır. Maltız Keçi Irkının Halk Elinde Islahı Projesi Ülkemizde sadece

Kırklareli ilinde yürütülmektedir (T.C. Tarım Ve Orman Bakanlığı Kırklareli İl Tarım Ve Orman Müdürlüğü, 2020). Koyun ırkının korunmaya alınarak sayılarının fazlalaşması, yün üretiminin artması acısından da önem taşımaktadır.

1.3. Kırklareli İlinin Tarihi ve Yapılan Kazılar

Kırklareli'ni içine alan bölgenin tarih öncesi çağlardan ve ilk tarih devirleri hakkında kesin bilgiler bulunmamaktadır. "M.Ö. (4200-4000) Trak kabilelerinin en önemlilerinden olan Odrislerin yerleştiği zannedilmektedir. Trak kabileleri yurt edindikleri topraklara Trakya adını vermişlerdir." (Tarhan, N. 1967:179).

Tarih boyunca Traklar, İskitler, Avar, Peçenek ve Bulgar Türkleri, Makedonyalılar, Eski Yunanlılar, Persler, Romalılar, Bizanslılar ve Osmanlı Türkleri 1345'ten bu yana bölgeye hâkim olmuşlardır. (Kırklareli İli Tabiat Turizmi Master Planı, 2013-2023:54).

Trak kabilelerinin Geç Roma ve Bizans döneminde diğer topluluklarla birlikte asimile oldukları görülmektedir (Yıldırım, 2012:19).

Mevcut bilgilere göre Roma ve Bizans devrinde bir kasaba olarak mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Bizans döneminde şehrin adı "Saranta Ekklesies" olarak kullanılmıştır (Tuncel 2022:478).

Şehrin Türklerin eline geçiş tarihi üzerinde ihtilal varsa da 1369 rakamı üzerinde birleşme görülmektedir. I. Murat Kumandasındaki birliklerin, sağ kanat Komutanı Lala Şahin Paşa kuvvetleri tarafından alınmıştır (Tarhan, N. 1967:164).

> Kırklareli, idari olarak Osmanlılar'ın ilk dönemlerinde Vize Sancağına bağlı bir kazadır. 1632-1641 yılları arasında Özi Eyaleti'nin kurulmasıyla Kırklareli bu eyalete bağlanmıştır.17 yy.'da Silistre eyaletine,1711 yılında Rumeli eyletine,1846 yılında Edirne eyaletine bağlı sancak olduğu görülmektedir. 1869-1871 yılları arasında Edirne vilayetine bağlı kaza olduğu ancak 1873 yılında sancak,1873-1878 yılları arasında kaza, 1880-1923 yılları arasında sancak olarak idare edildikten sonra 1924 yılında Kırklareli adını alarak vilayet olmuştur.[1] (Sezen ve Torun 2017:462)

Osmanlı Devleti 93 Harbiyle Balkanlarda büyük toprak kayıpları yaşamıştır. Bu kaybedilen topraklarda yaşayan Müslüman halk İstanbul'a ve Anadolu'nun diğer bölgelerine göç etmiştir (Denktaş, 2011:16).

[1] Detaylı bilgi için Bkz. Sezen, Tahir; Torun, Arif (2017). "Osmanlı Yer Adları". T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayın No: 26.s.1-1150.
https://www.devletarsivleri.gov.tr/varliklar/dosyalar/eskisiteden/yayinlar/genel-mudurluk yayinlar/osmanli_yer_adlari.pdf [Erişim tarihi: 17.02.2022].

Kırklareli, 93 Harbi'nde 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşında Osmanlı Devleti yenilmesiyle 3 Mart 1878 tarihinde Ayastefanos Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşmaya göre Kırkkilise Bulgarların toprağı olmuştur (Özbek, 2018:6).

İkinci istila olarak bilinen Balkan Harbi sırasında Bulgar işgalidir. Bulgarlar 28.9.1912 yılında şehre girmişlerdir. Bu işgal ile şehir dokuz ay on gün Bulgar işgalinde kalmış ve çok kanlı çarpışmaların yaşandığı bir yer haline gelmiştir (Tarhan, N. 1967:182).

20. yüzyılın başlarında Balkan ve Dünya Savaşı'nı yaşayan Balkanlarda göçler yaşanmış ve sınır değişiklikleri olmuştur (Ünal, S. 2008:42).

Şekil 2: Balkan Savaşları

Kaynak: Selen Yaman, Poyralı Kültür Evi Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 2.'de savaş sonrası yaşanılan göçlerin gösteren bir fotoğraftır. İnsanlar yurt edindikleri yerleri bırakarak yanlarına alabildikleri eşyalar ile yeni bir hayata başlamanın mücadelesini anlatan bir fotoğraf olması bakımından büyük önem taşımaktadır.

Birinci Cihan Harbi sonrasında Yunanlılar Kırklareli şehri ve çevresini işgal etmişlerdir. İki yıl kadar süren Yunan işgalinde sonra 10 Kasım 1922 yılında Türkler tarafından geri alınmıştır (Tarhan, N. 1967182).

1924 yılında Kırkkilise milletvekili Dr. Fuad Bey (Umay) şehrin adının "Kırklareli" olması için meclise teklifte bulunmuştur. 20 Aralık 1924'te TBMM'de kabul edilmiş ve ilgili kanun 14 Ocak 1925'te Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Akın,1997, s:10-11).

Kırklareli' de yapılmış olan arkeolojik kazılar sonucunda, Trakya Kültürünün Ege ve Balkan Kültürleri ile ilişki içinde olduğu anlaşılmaktadır. Cumhuriyet döneminde M. Kemal ATATÜRK' ün emri ile Kırklareli ve civarında başlatılmıştır. Ord. Prof. Dr Arif Müfid MANSEL 1936'dan 1939'a kadar Trakya höyüklerinde kazı ve araştırmalar yapmıştır (www.alpullu.org, 2021).

Arkeolog Ufuk Baş ARIĞ Vize Oppidum "Kutsal Kale" dört ciltlik kitabında Traklar ile ilgili yapmış olduğu çalışmalarını anlatmaktadır.

Kırklareli ve civarında İstanbul Üniversitesi Eğitim Fakültesi Prehistorya Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Mehmet ÖZDOĞAN ekibi ile Trakya kazılarını yürütmüştür. Anadolu ile Balkanlar arasındaki kültür alışverişi hakkında bilgi sahibi olmamız konusunda bizlere ışık tutacak önemli çalışmalara imzasını atmıştır. Yapılan kazılar esnasında kumaş parçası bulunmuştur. Ancak kumaş kömürleşmiştir (Z. Kurtulmuş, kişisel görüşme, 20 Eylül 2021).

1.4. Kırklareli Bölgesinin Önemli Yerleşim Yerleri

Kırklareli 1924 yılında il olmuştur. Babaeski, Demirköy, Kofçaz, Lüleburgaz, Pehlivanköy, Pınarhisar ve Vize olmak üzere Merkez dahil sekiz ilçesi, 21 belediyesi ve 179 köyü bulunmaktadır (Kırklareli İli 2019 Yılı Çevre Durum Raporu. 2020. s:2).

Babaeski, Ergene vadisinde 41^0 25' 30'' enlem ve 27^0 05'30''boylamında bulunan Babaeski kazası, Kırklareli Merkezinden 35 km uzaklıkta bulunmaktadır. Babaeski kuzeyde Kırklareli, doğudan Lüleburgaz, güneyden Hayrabolu, batıdan Pehlivanköy ve Havsa İlçe sınırlarıyla çevrelenmektedir. İlçenin genişliği 650 km. yi bulmaktadır (Tarhan, N. 1967:172).

Demirköy 41° 49′ 22,8″ enlem, 27° 45′ 44.28″ boylamında yer almaktadır. Kırklareli'nin kazası olan Demirköy doğudan Karadeniz, kuzeyden Bulgaristan, batıdan Keşirlik (Kofçaz), güneyden Pınarhisar ve Vize ile sınırlandırılmıştır. Ekonomisi ormancılık, balıkçılık ve tarıma dayalıdır (Tarhan, N. 1967:167).

İlçede Sivriler köyü yakınlarında XV.yy. ait İstanbul'un fethi sırasında kullanılan büyük topların dökümünün yapıldığı dökümhane bulunmaktadır (www.kirklareliilozelidaresi.gov.tr, 2021b).

Kofçaz ‘ın eski ismi Kesirlik’tir. İl merkezine 27 km mesafededir. 1958 yılında belediye olmuştur. Kofçaz (Kesirlik)41^0 56’ 45’’ enlem ve 27^0 4’ 0’’ boylamında bulunmaktadır. Merkez bucağına bağlı 16 köyü bulunmaktadır (Tarhan, N. 1967:166).

Kofçaz 1368-1369 yıllarında Osmanlı topraklarına katılmıştır. Osmanlılar zamanında Türkmen toplulukları Anadolu'dan Balkanlar'a getirilip, yerleştirilmiştir. Kofçaz, Osmanlı Devleti zamanında Bulgarlara karşı tampon bölge görevi görmüştür. Balkanlar'a hareket noktasını ise "Devletliağaç, Malkoçlar, Topçular ve Terzidere" oluşturmaktadır (www.kofcaz.bel.tr, 2021).

Lüleburgaz Kırklareli ilinin güneyinde yer almaktadır. Doğusunda Tekirdağ ilinin Saray ve Çorlu İlçeleri, batısında Babaeski ilçesi, kuzeyinde Pınarhisar İlçesi ve güneyinde ise Tekirdağ ilinin Hayrabolu ve Muratlı ilçeleri bulunmaktadır (www.kirklareli.gov.tr/luleburgaz, 2021).

> Lüleburgaz, Kırklareli ilinin yedi ilçesinden en büyük olanıdır. Kentin IV. Yüzyıl öncesinden kullanılan adları Türkçe okunuşlarıyla “Vermut,Vergule ve Vergulion”dur. Roma- Bizans dönemlerinde “Arkadiopolis”, “Bergule”, “Bergilion”, “Cardiele”, “Bergua”, “Buigus”, “Burgas”, “Bergoz”, “Burgaz”, “Çataltepe” veya “Çatalburgaz” adları; 18-19 yüzyıldan itibaren de “Lüleburgosu”, Lülebergos” ve “Lüleburgaz” adları kullanılmıştır. (Arslan, 2010, s:148)

Pehlivanköy, İstanbul- Edirne demiryolu üzerinde Ergene vadisi içerisinde 42^0 20’45’’ enlem ve 26^0 55’ 30’’ boylamında kurulmuş küçük bir kasabadır (Tarhan, N. 1967:177). İlçe merkezi ve bağlı köylerde oturan halk 93 Harbi sonrasında Balkanlardan gelerek yerleşmişlerdir (www.pehlivankoy.gov.tr, 2021).

Pınarhisar ve çevresine ilk yerleşenlerin Trakya’ya adını veren “Traklar” olduğu bilinmektedir. Pınarhisar’da 1934-1950 yılları arasında Bulgaristan, Romanya ve Yunanistan’dan gelen göçmenler bulunmaktadır. (Demiray, G. 2008:12).

Pınarhisar, H.1293 Rus harbinden önce Ozi Vilayetinin Vize Sancağına bağlı bir

Vize 42^0 34’’ 30’’’ enleminde ve 27^0 46’ 10’’’ boylamında bulunmaktadır. Osmanlı devrinde Vize Rumeli Beylerbeyliğine bağlı bir Sancak olarak idare ediliştir. Osmanlı devrinin son safhasında ve Cumhuriyet devrinde bir kaza merkezi olmuştur (Tarhan, N. 1967:171).

1.5. Kırklareli İl'inin Sosyal Ve Kültürel Yapısı

Kırklareli' de yaşayan yurttaşlarımız genel ağırlıkla Bulgaristan, Yunanistan, Romanya ve Yugoslavya'dan gelen göçmenler ve Romanlardan oluşmaktadır. Günümüzde 1 Gayri Müslim (Yahudi) ailesi bulunmaktadır. Son yıllarda Anadolu'dan gelen ailelerin bulunduğu kozmopolit bir yapıya sahiptir. Kırklareli' de 7 ilçe,21 belediye,13 belde ve 179 köy bulunmaktadır. Köylerde; Türk, Pomak, Boşnak, Arnavut, Gacal kökenli aileler yaşamaktadır.

1.6. Nüfus Gelişimi

1877-1878 Osmanlı Rus Harbi'nden sonra, kitlesel düzeyde göç hareketleri yaşanmıştır. Osmanlı Devleti, yeni bir göç iskân politikası uygulamaya başlamıştır. II. Abdülhamit gelen göçmenlerin Rumeli'ye yerleştirilmelerini istemiştir (Uzuner,2019:9).

Türkiye'de 1927 Nüfus sayımında "De Facto" yöntemi,1997 yılından itibaren "De Jure" sistemi kullanılmıştır. De Facto yönteminde nüfus sayımında hangi ülkenin vatandaşı olduğuna bakılmaksızın sayım yapılmaktadır. De Jure yönteminde ise bir ülkede yurt içinde veya yurt dışında yaşayan nüfusun tamamı sayılmaktadır (Köse 2010:15-17-171)

Tablo 2

1927-1935 Yılları Kırklareli İli Nüfus Sayımı

YILLAR	1927			1935		
	Toplam	Şehir	Belde Köy	Toplam	Şehir	Belde Köy
KIRKLARELİ	108.486	24.803	83.683	172.697	46571	126126
MERKEZ	46762	12911	33831	69587	20891	48696
BABAESKİ	21150	3047	18103	34556	5195	29361
DEMİRKÖY	3407	476	2931	6940	2689	4251
KOFÇAZ	……..	……..	……..	……..	……..	……..
LÜLEBURGAZ	21513	5323	16190	36655	11493	25162
PEHLİVANKÖY	……..	……..	……..	……..	……..	……..
PINARHİSAR	……..	……..	……..	……..	……..	……..
VİZE	15674	3046	12623	24959	6303	18656

Kaynak: Kırklareli İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü "Kırklareli İstatistik Yıllığı" (http://www.kirklareli.gov.tr:2021): (Tarhan, N. 1967:147).

Tablo 2'ye göre; Kofçaz, Pehlivanköy ve Pınarhisar nüfus sayımları bulunmamaktadır.1927 yılındaki toplam nüfus sayısı 108.468 iken 1935 yılının sayımlarında 172.697 ye yükselmiş olduğu görülmektedir. Özellikle Demirköy'de1935 yılının sayımlarında 3407 kişi sayısı 6940 kişi sayısına yükselmiş olması dikkat çekicidir.

Kurtuluş Savaş'ı sonrasında Balkan Ülkeleri ile yapılan antlaşmalarla topraklarımızda bulunan Ortodoks vatandaşlar, Balkan Ülkeleri'nde yaşayan Müslüman soydaşlarımızın yer değiştirmesi ile ülkemizde yurt dışı doğumlu olan nüfusun sayısında artış görülmektedir. Kırklareli'nin Bulgaristan ve Yunanistan'a sınırı olması nedeniyle bu ülkelerle yapılan mübadelede dışarıdan göç alan ve ilk yerleşilen illerden biri olmuştur.

Kırklareli 1989 yılında önemli bir göç dalgası yaşamıştır. Bulgaristan'da Türkiye ye gelen yaklaşık 300 bin soydaşımızdan 45 bini Kırklareli' ne yerleştirilmiştir (Odabaşı,2009:75).

1960 yılından bugüne kadar yapılan sayımlarda köylerin nüfusunda sürekli bir azalma görülmektedir. Genç nüfusun genellikle Kırklareli, Lüleburgaz, Çorlu gibi sanayinin olduğu şehir merkezlerine göç etmişlerdir.1950-1960 döneminde sanayinin gelişmesi şehirleşme hareketlerini beraberinde getirmiştir (Kasarcı,1983:255).

Kırklareli İl Yıllığı (1967:381)'na göre, 1950 yıllarından sonra Kayalı köyünden 70 hane akrabalarının veya tanıdıklarının teşviki ile Bursa'ya göç etmiştir. Bursa'da dokuma fabrikalarında usta ve posta başı olarak gitmiş olmaları dokuma yapan kişi sayısının azalmasına sebep olmuştur.

1.7. Kırklareli İli Köylerinde Dokumalarda Kullanılan Lifler

Yumuşak tabiatlı, yeter uzunluğa, inceliğe ve sağlamlığa sahip sarılmaya eğrilmeye ve katlamaya elverişli olan maddelere endüstride lif denilmektedir (Harmancıoğlu, 1973, s:35).

Kırklareli köylerinde yapılmış olan dokumalarda hammadde olarak en fazla kıvırcık koyunun yünü kullanılmıştır. Köylerdeki halk yüne" eriş" demektedir (V. Mutlu, kişisel görüşme,10 Ekim 2021).

Kırklareli ili köylerinde yapılan dokumalar incelenildiğinde genellikle hayvansal kökenli liflerden en fazla yün (eriş) ve keçi kılını kullanmışlardır. Bazı dokuma örneklerinde pamuk ve keten kullanılmış olduğu tespit edilmiştir. Pomak yerleşim yerlerinde keçi

kılından dokunmuş dokuma örneklerine de rastlanmaktadır. Yunanistan göçmenlerine ait köylerde dokuma örnekleri günümüze kadar ulaşamadığından (evlerde kullanılmadığından, sahip çıkılmadığından v.b.) tespit edilememiştir.

1.7.1. Pamuk

Şekil 3: Pamuk Bitkisi

Kaynak: (http://www.turktarim.gov.tr,2022).

Pamuk dokuma kumaşların üretiminde önemli bir hammaddedir. Tekstil sektörünün yanı sıra hayvan yemi yapımında, yağ sanayinde, yatak ve dolgu sanayinde, savaş ve kimya sanayinde kullanılmaktadır (Güzel, 2010 :25).

Atatürk döneminde pamuk ticareti alanında yapılan çalışmaların yanı sıra pamukla ilgili kongre ve toplantılar da gerçekleştirilmiştir. 1924 yılında pamuk üretimini artırmak ve sorunlarını dile getirmek amacıyla Adana'da ilk pamuk kongresi düzenlenmiştir (Yurtoğlu, N. 2020, s:537).

1925 yılında pamuk ıslahı konusunda çalışmaların yapılması için Adana Tohum Islah Komisyonu kurulmuştur (İnci, İ. 2010:371).

Atatürk Dönemi'nde pamuk alanında kooperatifleşme çalışmaları yapılmıştır. 20 Haziran 1929'da İstanbul merkezli 3.000.000 lira sermaye ile Pamuk ve Nebati Yağlar Sanayii TAŞ kurulmuştur (Yurtoğlu, N. 2020, s:540-541.)

Adını, Mustafa Kemal Atatürk'ün vermiş olduğu, "Sümerbank", 3 Haziran 1933'te kurulmuştur. 9 Ekim 1937 Nazilli Basma Fabrikası, kurulmuştur. Devlet tarafından kurulan ilk basma fabrikası olması açısından büyük önem taşımaktadır. [2]

Tablo 3

Kırklareli İli Pamuk Üretimi

	1964		1965		1966	
	EKİLİŞ	ÜRETİM	EKİLİŞ	ÜRETİM	EKİLİŞ	ÜRETİM
PAMUK	50 Hektar	4 Ton	2 Hektar	1 Ton	27 Hektar	3 Ton

Kaynak: (Tarhan, N. 1967:403).

Tablo 3'te 1967 yılında Kırklareli İl Yıllığında hazırlanan verilere göre, 1964,1965 ve 1966 yıllarında Kırklareli' de pamuk üretiminin yapılmış olduğu görülmektedir. 1964 yılında 50 hektar ekilmiş alandan 4 ton ürün alınmış olmasına rağmen 1965 yılında 2 hektar alan ekildiğinde 1 ton ürün alınmış ve 1966 yılında ise 27 hektarlık alan ekilmiş olup 3 ton ürün alınmıştır. 1964 yılına göre 1966 yılında ekim oranının yarı yarıya düştüğü görülmektedir.

Pamuk ebegümecigiller familyasından ve çok yıllık bir bitkidir. Cinsine göre 80-120 cm boylarına ulaşmaktadır. Çok yıllık bir bitki olmasına rağmen tek yıllık olarak ekimi de yapılmaktadır. Hasadı el ile veya makinelerle yapılmaktadır. El ile yapılan hasat uzun sürmesine neden olduğundan makinelerle yapılan hasat randımanı arttırmaktadır. (www.cropscience.bayer.com.tr, 2022).

Pamuk tohum lifleri, patlamaya başladığında kozalardan elle veya makinelerle toplanmaktadır. Pamuk lifinin çekirdeğinden ayrılması için yapılan işleme "çırçırlama" denilmektedir. Pamuk lifi çırçır makinelerinde yapılan "çırçırlama" işlemi sırasında birbirinden ayrılmaktadır (Güzel, 2010:53).

Çırçır fabrikasındaki serüveni pamuğun kalitelere ayrılmasıyla başlamaktadır. Kalitelere ayrılan pamuk uygun olan depolara yerleştirilerek dinlenmeye alınmaktadır. İşleme sürecinde çiğidinden ayrılan lifler balya haline getirilmektedir.

[2] BİGAT. Büşra (2017). "Kuruluşu ve İlk Yıllarında Nazilli Sümerbank Basma Fabrikası". T.C. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı 2017-Yl-019

Çırçır makinalarında pamuk elyafı çekirdeğinden ayrılır. Pamuk balya yapılarak pamuk ipliği üretim tesislerine getirilmektedir. Açma makinelerinde pamuk katmanlara ayrılarak harman makinesinde karıştırılmaktadır. Pamuk tarak makinelerinde açılmaktadır. (Bakırcı ve Tümerdem, 2002: 14-15).

Vatka haline getirilen pamuk elyafı bidonlara koyulmaktadır. Bidonlar cer ve penye makinelerine gönderilmektedir. Burada pamuk yeniden taranarak düzgünleştirilmektedir. Fitil makinelerinde pamuk inceltilerek fitil haline getirilmektedir. İplik bölümünde istenilen büküm verilerek bobinlere sarılma işlemi yapılmaktadır (Sivaslıgil, 1985:47-48).

Şekil 4: Pamuk İpliği Bobini

Kaynak: (www.tekstilsayfasi.blogspot.com, 2022).

İnsanların giyim kuşamında en çok tercih ettikleri kumaşların çoğu pamuk liflerinden yapılmaktadır. Kırklareli köylerinde pamuklu iplikle yapılmış göynek (gömlek), peşkir ve mahrama dokuma örneklerine rastlanmaktadır. Gömleklerde çözgüsünde pamuk ve eriş (yün) ipliği, atkıda ise eriş iplik kullanılmıştır. Minder yapmak için dokunan kumaşların bazılarında çözgüsünde pamuk ipliği kullanılan örnekleri bulunmaktadır.

1.7.2. Keten

Şekil 5: Keten Bitkisi, İpliği Ve Kumaş Görünümü

Kaynak: (www.dogalif.com, 2022).

Keten bitkisi geçmişten günümüze kadar birçok alanda faydalanılan, mavimsi ve sarımsı çiçekleri bulunan bir bitkidir. Anadolu, Balkan Yarımadası ve Kuzey Amerika'dan yayılmıştır. Ketenin Latince ismi Linum usitatissimum'dur. Kullanışlı lif (ip) olarak tanımlanmaktadır (Şahin, G. 2020:120-131).

Osmanlı döneminde keten tarımı ve dokumacılığında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Birinci Dünya Savaşı öncesinde Şileden Rize'ye kadar uzanan Karadeniz sahili boyunca keten bitkisi yetiştirtilirmiş ve keten kumaşı ticareti yapılmıştır (Yılmaz ve Uzun, 2019:3).

Tablo 4

Kırklareli İli Keten Üretimi

	1964		1965		1966	
	EKİLİŞ	ÜRETİM	EKİLİŞ	ÜRETİM	EKİLİŞ	ÜRETİM
KETEN	270 Hektar	180 Ton	95 Hektar	80 Ton	12 Hektar	12 Ton

Kaynak: (Tarhan, N. 1967:403).

Tablo 4'e göre; Kırklareli' de keten üretimi 1964yılında 180 ton,1965yılında 80 ton ve1966 yılında 12 ton üretim yapılmıştır. 1964 yılına göre 1966 yılındaki ekilen arazinin ve üretimin düştüğü görülmektedir.

Keten bir gövde lifi olduğundan, liflerin lif olmayan dokulardan ayrılması gerekmektedir. Bunun için "havuzlama" denilen işlem yapılmaktadır. Havuzlamadan sonra kurutulan tokmakla dövülmektedir. Kırılmış odun kısımlar mengenelerden geçirilerek çırpılmaktadır. İğne uçlu özel taraklarla tarandıktan sonra iplik eğirme işlemi yapılmaktadır (Şevkan, 2010 :7).

Kırklareli köylerinde çuval dokumalarında keten ipliği kullanılmış örneklerine rastlanmıştır. Sayıları oldukça az olan bu dokumalar içerisinde hububat taşımak veya saklamak amacıyla yapılmıştır (H. Avcı, kişisel görüşme, 25. Eylül 2021).

1.7.3. Yün

Şekil 6: Kuzular

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Doğa Fotoğraf Arşivi, 2021.

Yün, insanlar tarafından kullanılan en eski tekstil liflerinden biridir. Yün terimi genellikle koyun veya kuzulardan elde edilen lifi tanımlamak için kullanılmaktadır. Yün elyafı, M.Ö. 8000-5500 yılları arasında koyun ve keçinin evcilleştirilmesi ile tekstil tarihinde yerini almıştır (Gür, 2008, s:4). 1967 Kırklareli İl Yıllığında yapılan araştırmalar sonucunda 366140 koyun ve 86713 kıl keçisi yetiştirilmiş olup bu hayvanlarda 450 ton yapağı 25 ton kıl elde edilmiştir. 1966 yılında yapağı fiyatı 10 lira kıl fiyatı 7 lira olarak belirlenmiştir (Tarhan, N. 1967:428-429).

Tablo 5

Kırklareli Küçükbaş Hayvan Sayısı (Baş)

	Koyun	Merinos	Yerli
2012	215.161	420	214.741
2013	245.155	705	244.450
2014	316.328	620	315.705
2015	303.426	799	302.627
2016	224.926	765	224.161
2017	259.008	10.736	248.632
2018	294.197	10.270	283.927
2019	276.161	20.587	255.574
2020	341.345	24.102	317.243

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu https://biruni.tuik.gov.tr/Veritabanları) Erişim Tarihi: 12.01.2022.

Tablo 5'teki verilere göre; 2012 yılından 2015 yılına kadar küçükbaş hayvan sayılarında artış gözlenmektedir. 2016 ve 2018 yılında merinos koyun sayılarda bir düşüş yaşanırken 2020 yılında artış görülmektedir. Yerli koyun sayılarında ise 2016 ve 2019 yıllarında düşüş olmuştur.

Trakya bölgesinde kıvırcık koyun yetişmektedir. Sağlam yapılı olması nedeniyle kötü çevre koşullarına ve oldukça sert geçen kış koşullarına dayanıklıdır. Tiftik keçisi, iklim ve bitki örtüsü bakımından yer seçen hassas bir hayvan olduğunda Trakya bölgesine uyum sağlayamadığı görülmektedir (V. Mutlu, kişisel görüşme,10 Ekim 2021).

Yün elyafının büyük bir kısmı koyundan elde edilmektedir. Yün elde edildiği hayvan ismi ile anılmaktadır; Tiftik keçisi yünü, Kaşmir yünü, Tavşan yünü, Ankara tavşanı yünü (Angora), Deve yünü, Alpaka yünü, keçi kılı, Guanako yünü, Vikuna yünü (Gür, 2008, s:5).

Yün doğal olarak kıvrımlıdır, bu da iplik haline getirmeyi kolaylaştırmaktadır. Yün esnek, elastik ve dayanıklı yapıdadır. Karakteristik olarak, yün ayrıca hipoalerjenik özelliğe sahiptir. Yün, mükemmel yalıtım özelliklerinden dolayı sıcak tutmasıyla bilinmektedir. Nefes alma özelliğinden dolayı lifleri kışın ısıyı hapsetmekte ve yazın havanın dolaşmasına izin vermektedir (www.urbanara.co.uk,2022).

Yün lifi fiziksel yapı itibarıyla pullu tabakası nedeniyle yünün keçeleşmesini sağlamaktadır. Yün liflerinin kenarlarındaki pullar sayesinde ısı karşısında, sürtünme, nem gibi faktörle karşılaşması ve mekanik işlem uygulanması sonucunda birbirleriyle kenetlenerek keçeleşme özelliği göstermektedirler. Yün lifine kontrollü bir durumda yapılan keçeleşme işlemi, kalitesi yüksek bir tekstil materyali elde etmemizi sağlamaktadır.

Yün lifinin higroskopik özelliği boyayı derinlemesine almasını sağlamaktadır. Buda boyamada problem çıkmasını önlemektedir. Yün liflerindeki birbirine kenetlenen protein molekülleri, yünün iplik haline geldiğinde uzama, esneme ve toparlanma gücüne sahip olmasını ve dokunduğunda uzun ömürlü bir kumaş yapısının oluşumunu sağlamaktadır (www.sff.arts.ac.uk, 2022).

Yünün nemi emme kapasitesi yünü “sıcaklık düzenleyicisi” yapmaktadır. Aynı zamanda yünlü giysiler hipotermiye karşı iyi bir koruma olarak kabul edilmektedir. Düşük sıcaklıkta vücudun üretebileceğinden daha hızlı ısı üretmesini sağlamaktadır. (www.urbanara.co.uk, 2022).

Yün lifleri nem içerdiğinden, kimyasal işlem görmeden aleve karşı dayanıklıdır. Yanmayı desteklemediğinden küçük ölçekli yangınları söndürmek için yün battaniyelerin kullanılması tavsiye edilmektedir. Yün hipoalerjenik ve toza dayanıklı olduğundan alerjisi olanlar için mükemmel bir elyaf seçimidir (www.urbanara.co.uk/, 2022).

Kırklareli ili köylerinin geneli dere kenarında ve bol merası olan yerlerde kurulmuştur. Hayvan beslemeye elverişli bir bölgedir. Kuzu ve koyunlar bahar aylarında makasla kırkımı yapılmakta iken günümüzde genellikle bu işlem makinelerle yapılmaktadır.

Mutlu, V. (24. Ekim 2021)’ya göre, yünün kırkıldıktan sonra saklanması da büyük önem taşımaktadır. Muşamba kullanılması ve ortamın kirli olması renklerin solmasına neden olmaktadır. Yem torbalarının saklamada kullanılması, yapağının kirlenmesine sebep olmakta, kusurlu ürünlere yol açmakta ve elyafın değerini düşürmektedir.

Şekil 7: Pıtırak

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Doğa Fotoğraf Arşivi, 2021.

Hayvanlar kırda, merada veya ormanlık alanda yemlenirken (gezinirken) pıtırak otları dikenimsi özelliğinden dolayı rahatlıkla üstlerine yapışmaktadır. Kırkılan yünlerden bunların mutlaka ayıklanması gerekmektedir. Kırkımı yapılan yapağı ya da yünler çok

kirli ise yıkamadan önce suyun içinde bekletilmesi gerekmektedir. Yıkama işlemi geçmişte dere kenarında sert bir sopa ile vurarak yapılmıştır. Yıkanan yapağı kuruduktan sonra taranmaktadır (N. Mutlu, kişisel görüşme, 24 Ekim 2021).

Şekil 8: Fatma Karakulak 1912 Yılına Ait Yapağı Tarağı, Öreke Ve Elçek
Kaynak: Selen Yaman, Poyralı Kültür Evi Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 8'de 1912 yıllarına ait yapağı tarama aleti bulunmaktadır. Tarak ahşap üzerine çakılmış iki sıra çividen oluşturulmuştur. Tarama işleminde lifler paralel hale getirilmeye çalışılmaktadır. Yapağı tarak üzerindeki çivilerden geçirilerek kabartılmaktadır. (b)deki öreke ve elçek ile liflerin eğrilerek büküm işlemi yapılmaktadır (F. Efe, kişisel görüşme,10 Mart 2022).

Yapağının tutturulduğu çatal değneğe "*öreke"* denilmektedir. İpliği döndürerek inceltmeye yarayan *"elçek"* olarak tanımlanmaktadır. Alt kısmındaki taş veya cıvata halk arasında "*ahşak"* olarak bilinmektedir (N. Mutlu, kişisel görüşme, 24 Ekim 2021).

Kırklareli köylerindeki yapılmış dokuma örnekleri incelendiğinde en fazla kullanılan malzeme yündür. Yüne "eriş" denilmektedir. Kışları soğuk olan bu topraklarda yün malzemesi dokuma giysi ve çorap yapımında özellikle kullanılmıştır.

F. Efe (10 Mart 2022)'ye göre, Köylerde kadınlar eskiden tarlaya yün ferace ile gitmiş ve çalışmışlardır. Yazın sıcağında giymiş oldukları bu feraceler hiç terletmediği gibi kışın giyildiği zaman da sıcak tutmaktadır.

1.7.4. Keçi Kılı

Şekil 9: Kıl Keçisi (Kara Keçi)

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Doğa Fotoğraf Arşivi, 2021.

V. Mutlu (24 Ekim 2021)'ya göre, kıl keçisi denilen karakeçi türü her türlü iklim koşullarına uyum sağlayan dayanıklı bir ırk olmasından dolayı Kırklareli bölgesinde yaygın türdür. Süt, peynir yapımı ve kıl üretimi bakımından da önem taşımaktadır.

Tablo 6

Kırklareli Küçükbaş Hayvan Sayısı (Baş)

	Kıl Keçisi	Tiftik Keçisi
2012	68.394	-
2013	76.633	-
2014	97.838	-
2015	95.490	-
2016	60.982	-
2017	31.932	-
2018	67.374	-
2019	56.951	27
2020	66.195	0

Kaynak: (http://www.kirklareli.gov.tr/kurumlar/kirklareli.gov.tr, 2022).

Tablo 6'da en yüksek üretimin 2014 ve 1015 yıllarında yapıldığı, en düşük üretimin ise 2017 de gerçekleştiği görülmektedir. 2019 yılında 27 Tiftik keçisi yetiştirilmeye çalışılmıştır.

V. Mutlu (24 Ekim 2021)'ya göre, farklı cins hayvanların aynı ortamda bulunması çobanlara (hayvancılıkla uğraşan kişilere) zorluklar yaşatmaktadır. Tek cins hayvan beslenmesi gerekmektedir. Kırklareli 'de kıl keçisi dışında keçi yetiştirilmediğinden diğer keçilerle karıştırılmamalıdır.

Kırklareli pomak köylerinde kıl keçisinden tülü dokumalar yapılmıştır. Kıl keçisinin kılı 4-8 cm aralığına geldiği zaman kesilerek dokumalarda kullanılmaktadır. Özellikle dağlık bölgede olan köylerde kumaş, kilim, battaniye gibi geleneksel el sanatları üretiminde çok tercih edilen bir lif türü olmasının en büyük sebebi soğuk hava koşullarıyla karşı karşıya kaldıklarından kaynaklanmaktadır (M. Yavuz, kişisel görüşme, 04 Eylül 2021).

Yapılan Literatür araştırmasında hayvansal kökenli liflerden en çok tiftik ve merinos koyunu lifleri üzerine araştırma yapıldığı tespit edilmiştir.

1.7.5. İpek

Şekil 10: İpek Kozaları Ve İpek Lif Görünümü

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

İpekböceğinin tek besin kaynağı dut yaprağıdır. Dut fidanı yetiştirilmesinden ham ipek elde edilinceye kadar olan safhalar "ipekböcekçiliği" olarak tanımlanmaktadır (Öztürk. 2020. S:9)

Türkçe de İpek kelimesinin kullanımı XI.yüzyılda Kıpçak Türklerinde Yipek, Orta Asya Türklerinde Cipek, Türkmenlerde ve Anadolu'da "Ağı" , Beylik Dönemlerinde ise "Gügül Kurdu" Osmanlılarda ise "İpek Kurdu" adı verilmiştir (Ağırgan, 2016, s: 9)

İpekböceği ilk defa İsa'dan 2600 yıl önce Çin'de beslemeye alınmıştır. Çinliler ipekböceği yetiştirme ve ipekli kumaş yapmanın sırrını uzun yıllar ülkelerinde saklamışlardır. Ülkemizde ipekböcekçiliği yetiştiriciliğinin 1500 yıllık bir geçmişi bulunmaktadır (www.tarimorman.gov.tr, 2021).

İpekböceği 20. yüzyıl başlarında (1909 yılı) Osmanlı Devleti'nin 44 vilayetinde yetiştirilmiştir. 1912-1914 yılları arasında savaşların ortaya çıkmasıyla birlikte koza üretiminde azalma görülmüştür (Başkaya, 2013:262).

Türkiye'de 1888 yılında Bursa ipekböcekçiliği Araştırma Enstitüsünün kurulması ile ipekböcekçiliği bilinçli olarak yapılmaya başlanmıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra 1926 yılında 859 sayılı kanunla Türkiye'de ipekböceği tohum üretimi, bakımı ve beslemesi ile ilgili konular hukuki yönden güvenceye alınmıştır (www.kozabirlik.com.tr, 2022).

Tablo 7

1960'lı Yıllarda Kırklareli İli İpek Böceği Yetiştiriciliği

YILLAR	İLÇE SAYISI	KÖY SAYISI	AİLE SAYISI	AÇILAN KUTU SAYISI	ELDE EDİLEN YAŞ KOZA
1964	2	3	43	66	3250
1965	2	5	79	104	4715
1966	2	4	78	102	5030

Kaynak: (Tarhan, N. 1967:411).

Tablo 7'ye göre 1960'lı yıllarda ipekböceği tohumlarının köylere dağıtılması ve bu çeşidin fazla fiyatla satılmasından dolayı ipekböcekçiliğine karşı ilgi artmıştır.

Yaş İpek Kozası Borsa'da 1970 yılı Nisan ayı sonu itibariyle Edirne Merkez, Kırklareli ve Meriç İlçesinden 8.000 kilo Yaş İpek Kozası getirilmiş 16.50 ile 17.00 lira arasında

satılmıştır. Temmuz ayında Borsa'ya gelen Yaş İpek Kozası 20.000 kiloya ulaşmıştır (Ağırgan, 2016: 63).

Rodopman, A. (10 Ekim 2020)'a göre, "*1923 yılından itibaren başta Bursa, Balıkesir ve Trakya köylüsünün kalkınma programları gereği, Kırklareli köylerinde "İpek Böceği" yetiştiriciliği teşvik edilmiştir. Kırklareli İli Yayla Mahallesinde Böcekhane olarak isimlendirilen binalarda İpek börekçiliği ile uğraşılmıştır. İpek Koza Tarım Satış Kooperatifleri Birliği tarafından ücretsiz yumurta (Halk arasında tohum olarak bilinmekte) dağıtımı yapılmıştır. Bir veya iki kibrit kutusu kadar olan ambalajlardan alarak işe başlanılmıştır."*

İpek böceği yetiştiriciliğinde sıcaklık önemli bir faktördür. 20 °C'nin altındaki ve 30 °C'nin üzerindeki sıcaklıklarda böcek zayıf kalmaktadır. Böcek hastalıklara kolay yakalanmaktadır. Bu nedenle sıcaklığın belli değerlerde tutulması büyük önem taşımaktadır (Başkaya 2013 :267). Kırklareli kışları soğuk bir bölge olduğundan atölyelerde soba veya ısıtıcı ile sıcaklığın sabit tutulmasına çalışılarak üretim yapılmaktadır.

Ülkemizde ipekböceği tohumu üretimi, İpekböcekçiliği Kozabirlik ve Mülga İpekböcekçiliği Araştırma Enstitüsü tesislerinde yapılmaktadır (Öztürk, 2020:10).

Tablo 8

2020 Yılı Kırklareli İli İpek Böceği Yetiştiriciliği

İpek Böcekçiliği 2020 Yılı	Pınarhisar	Vize	Toplam
Japon	-	-	-
Yerli	4	3	7

Kaynak: (www.kirklareli.gov.tr,2021).

Tablo 8'e göre 2020 yılında Kırklareli İlinde toplam yedi kutu açılarak üretim yapılmıştır.

İpekböceği yetiştiren üreticilere Kozabirlik tarafından tam veya yarım kutu olarak satışa sunulmuştur. 2006 yılından itibaren ücretsiz olarak verilmeye başlanmıştır (Öztürk. 2020:13)

İpek böcekçiliği köylünün asıl işini engellemeyecek şekilde büyükten küçüğe ev halkının katkısı ile sürdürülmektedir. İpek böcekçilini iyi bir ek gelir sağlamakla birlikte ülke ekonomisine katkı sunması açısından da büyük önem taşımaktadır. Ancak Kırklareli İlinde ipek ipliği kullanılmış dokuma kumaş örnekleri bulunmamaktadır.

1.7.6. Madensel Lifler

Kırklareli köylerinde madensel lif grubundaki metalik lifler ile işleme(nakış) yapılmış örneklerine rastlanmaktadır. Yağlıklardaki süslemelerde gelin teli ile işlemeler özelikle dikkat çekmektedir.

1.7.7. Sentetik Lifler

Kırklareli İlinde Sanayi devrimi sonrasında sanayinin gelişmesi ve köylerden şehir merkezine ulaşımın kolaylaşmasıyla beraberinde sentetik ipler satın alınarak kullanılmaya başlanmıştır.

BÖLÜM 2: KIRKLARELİ İLİ KÖYLERİNDE GİYİM

2.1. Kırklareli İli Merkez Ve Köylerinde Giyim Tarihi

İnsan kendi doğasında neler yaşadığını ve neler hissettiğini dokumalarına aktarmıştır. İnsanoğlu günlük kendi barınma ve giyinme ihtiyaçlarını karşılayabilmek için dokumayı keşfetmişlerdir. İnsan kendi doğasında yaşanmışlıklarını ve neler hissettiğini dokumalarına yansıtmıştır. Kırklareli İlinde giyim kuşamı çözümleyebilmek için geçmişte bölgede yaşamış olan Traklar' ı incelemek gerekmektedir.

Şekil 11: Aşağı Pınar Höyüğü Açık Hava Müzesi

Kaynak: Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Traklar. (Fotoğtaf, 2021).

Prof. Dr Mehmet Özdoğan'ın Aşağı Pınar'da Neolotik dönemdeki yaşamı sergileyen bir proje olarak ören yeri yapılmıştır. Bu yer o döneme ait giyimdeki özellikleri belirlememize yardımcı olmaktadır.

Şekil 12: Aşağı Pınar Höyüğü Açık Hava Müzesi M.Ö 5800 Canlandırma
Kaynak: Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Traklar. (Fotoğtaf, 2021).

Arkeolog Ufuk Baş Arığ Vize Oppidum "Kutsal Kale" dört ciltlik kitabında Traklar ile ilgili yapmış olduğu çalışmalarında Traklar'ın giyimlerini genel hatları ile şöyle anlatmaktadır.

"Traklar genelde soğuk hava'ya uygun kalın giysiler giymişler. Bölgenin soğuk olması ve at üzerinde çok bulunmalarından dolayı pantolon giyilmektedir. Bu nedenle "PANTALONLULAR"olarak bilinmektedir. Uzun ve kolsuz tunikler, kalın pelerinler, bellerinde İskit kemerleri, ayaklarında kalın çoraplar ve bağlı çarıklar giyilmektedir. Başlarında sivri keçe başlıklar, savaşlarda ince örgü zırhlar, kalın ve takviyeli deri zırhlar, kemerlere asılı deri para keseleri, bıçak, hançer ve kısa kılıçlar bulunmaktadır." (Arığ, 2014, C:1, s:62).

Osmanlı döneminde kadın giyiminde üç tip kıyafet kullanılmıştır. Giyim entari, şalvar ve gömlek ile ceket ve etekten oluşmaktadır. Sokağa çıkan kadınlar kıyafetlerinin üzerine ferace veya çarşaf giymişlerdir. Dışarıda yüzlerini "yaşmak" denilen bir örtü ile örtmüşlerdir. Gayrimüslimlerin giyebilecekleri kıyafetler divandan çıkan kanunlara göre belirlenmiştir (Aysal, N. 2011:5).

Osmanlı giyim tarihine ilişkin basılan yayınların birçoğu saray çevresinden bugüne kalanlar üzerinden ilerlemektedir. Saray dışındaki halk giyimine ait örneklerin sınırlı sayıda olmasından dolayı bu alandaki çalışmalar gelişememiştir (Çelik, M., 2021:45). Bu dönem içerisindeki giyim, Osmanlı zamanında kayıt altına alınan defterlerin araştırılarak ayrı bir tez konusu yapılması gerekmektedir.

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk tarafından Türk halkının daha çağdaş bir görüntü kazanabilmesi için Cumhuriyetin ilanından kısa bir süre sonra giyim konusunda iyileştirilmeler yapılmıştır.1950 yıllarında Türk Modası dergilerde yerini almaya başlamıştır. Cumhuriyet döneminde, Çağdaş Türk devletinin ulusal kimliğini yansıtan kıyafetler tasarlanmıştır (Ketmen ve Çoruh 2021:36-27).

Cumhuriyetin kabul edilmesiyle Türkiye'de Türk kadınları modern ve çağdaş yaşama standartlarının getirmiş olduğu sorumlulukları yerine getirmek için büyük çaba sarf etmişlerdir. Türkiye'de kadınlar modayı takip ederek, kendi kıyafetlerini tasarlayarak dikmeye çalışmıştır (Kurtoğlu, E. Ç. 2020 :54).

Cumhuriyet ve Kızılay balolarında giyilen giysilere ayrı bir önem verilmiştir. Kadınlar için vücudu saran uzun ve kuyruklu elbiseler tasarlanmıştır. Erkekler de frak, takım elbise ve papyondan oluşan kıyafetleri tercih etmişlerdir (Ketmen ve Çoruh 2021: 39)

1923-1950 sürecindeki göçlerle Lüleburgaz'a gelenler, kendi giyim kuşam alışkanlıklarını da taşımışlardır. Giydikleri elbiselerin kumaşlarını kendileri dokumuşlardır. Örneğin; Lüleburgaz Sakızköy' deki göçmenler, özellikle kadınların manto gibi kullandıkları ferace, yaşmak ve iç çamaşırlarını dokuma tezgâhlarında 1960'lı yıllara kadar dokumuşlardır (Arslan, 2010:145).

Dokuma iplerini kendileri üretirken kasabaya erişimin kolaylaşmasıyla kasabadan ithal ip alınmıştır. Bu ipliklerle dokunmuş kumaşların üretimi yapılarak giysiler hazırlanmıştır (F. Efe, kişisel görüşme, 10 Mart 2021).

> 1925'te kasketin Lüleburgaz'da yaygın biçimde kullanıldığı ve şehirde şapkacılarında bulunduğu bilinmektedir. Genel olarak erkekler "işlik" (iş giysisi, "yabanlık" (yola çıkarken), "bayramlık" giymişlerdir. Gençler "cepken", orta yaşlıların çoğu "potur" ayrıca erkeklerin yaşlı olanları iç çamaşırı ve kadınlar ise "şalvar, ferace, çarşaf, etekçe" giymişlerdir. (Arslan, 2010:145-146).

Şekil 13: Kırklareli'nin Düşman İşgalinden Kurtuluşunun 99'uncu Yıldönümü Düzenlenen Tören

Kaynak: Yaman, Süheyda. Kırklareli'nin kurtuluşu. (Fotoğraf, 2021).

Şekil 13'te 10.11.2021 tarihinde çekilmiş fotoğrafta kendilerini 'Cumhuriyet Kadınları' olarak tanıtan kadınlar, dönemi yansıtan annelerinin giydiği kıyafetler ile törene katılmışlardır. Bu fotoğraftaki kıyafetler Cumhuriyet dönemi sürecindeki modadaki anlayış ve zarafeti sergilemektedirler.

Cumhuriyet Dönemi'nde kıyafetlerde pileler kullanılmaya başladığı görülmektedir. Giysilerde nakış işlemelerinin yapıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra pul ve boncuklar da süsleme için kullanılmıştır. Kırklareli sınırları içerisinde yaşamakta olan köylü kadınları 1980 yıllara kadar evin ihtiyacı olan giyim veya mekânda kullanılan kumaşları kendileri dokumuşlardır. Fabrikaların kurulması, teknolojinin hızla gelişmesi ve köylere dikiş makinelerinin sınırlı sayıda da olsa gelmesi ile giyim özelliklerinde değişimler

görülmeye başlamıştır. Örneğin giydikleri kıyafetleri elde dikerken makinada dikmeye başlamışlardır. Ayrıca kendi dokudukları kumaşları, satın aldıkları desenli kumaşlarla birleştirerek yeni modeller oluşturmuşlardır. Yaşadıkları mekanların daha güzel ve sağlık koşullarına uygun olması için dokuma döşekler, minderler, yorganlar ve raf örtüleri kullanmışlardır.

Şekil 14: Hafize Malkoç (Köyde Giyim)

Kaynak: Mutlu, Veli & Neşe. Aile fotoğraf albümü. (Fotoğraf,1970).

Şekil 14'te 1915 doğumlu Hafize Malkoç'a ait fotoğrafa göre üst giyimde beyaz dokuma eriş gömlek, örülmüş yelek üzerine, önü desenli arka ve kollar desensiz kumaştan yapılmış kısa hırka (gocuk) giydiği görülmektedir. Alt giyimde, şalvar üzerine beli büzgülü etek giyilmiştir. Başında tülbent üzerine tartma kullandığı gözlenmektedir.

Şekil 15: Köy Düğünü

Kaynak: Yaman, E. Aile fotoğraf albümü. (Fotoğraf,1970).

Şekil 15'te 1970'li yıllara ait fotoğrafta dönemin giyim özelliklerini belgelemektedir. Kavaklı 'da çekilmiş olan bu fotoğrafta erkeklerin kumaş pantolon, gömlek ve örgü hırka giydikleri görülmektedir. Kadınların şalvar üzerine beli lastikli ekose etek, gömlek, hırka giymişlerdir. Başlarına beyaz başörtüsü bağlamışlardır. Gelinlik sade modelde yapılmıştır. Ellerinde tülden eldiven kullanılmıştır. Gelinlerin saçına yandan sarkan gelin teli kıvrılarak takılmaktadır. Kız çocuklarına gömlek üzerine askılı elbise altına pantolon giydirilmiştir. Erkek çocuklarında ise pantolon gömlek ve yelek giydirildiği gözlenmektedir.

2.2. Kırklareli İli Köylerinde El Sanatları

Trakya halkı imece usulünde çalışmayı çok seven bir topluluktur. Tarlada çalışma, harman işleri, mısır saplarının ayrılıp dokunması, yapağının dere kenarında yıkanması, iplik haline getirilmesi ve dokunması işleri imece usulü ile yapılmıştır.

1960'lı yıllarda Kırklareli köylerinde el sanatlarına karşı ilginin olmasından dolayı kurslar açılmıştır. Kursa katılanlara devlet tarafından ¼ fiyatına beş sene ödemeli 29 çorap makinesi ile 13 adet halı tezgâhı verilmiştir. Köylerde önceleri ilkel araç ve usullerle devam eden el sanatları yapımını canlandırmak adına çavdar sapı örücülüğü,

halıcılık, çorapçılık ve trikotaj kursları açılmıştır. Üsküp bucağı ile sekiz köyde çavdar saplarından şerit örülerek İstanbul'da satılmıştır (Tarhan, N. 1967:336).

Tablo 9

2008-2020 Yılları Kırklareli İli El Sanatları Kursu

YIL	KÖY İSMİ	KURS	KURSA KAYITLI OLAN SAYISI	KURSTA BELGE ALAN SAYISI
1965	Büyük Mandıra	Halıcılık	23	21
1965	Çayırdere	Çorapçılık	43	42
1965	Pancarköy	Çorapçılık	22	17
1965	Yeniceköy	Halıcılık	22	22
1966	Aşağı Kanara	Halıcılık	19	12
1966	Evrencik	Halıcılık	22	22
1966	Kapaklı	Çorapçılık	19	19
1966	Soğucak	Halıcılık	20	17
1966	Terzidere	Halıcılık	25	19
1966	Üsküp	Trikotaj	30	25

Kaynak: (Tarhan, N. 1967:336).

Tablo 9'a göre 1965 ve 1966 yıllarında Kırklareli ili köylerinde açılan El Sanatları Kursuna toplam 245 kişi katılım sağlamış olup 216 kişi belge almıştır.

Trikotaj kursu Halk Eğitim ve Singer Şirketi tarafından açılan kurslarla halka öğretilmeye çalışılmıştır. Ancak örme makinelerinin pahalı olması nedeniyle halk yeniden elde örerek kendi ihtiyaçlarını karşılamaya devam etmiştir. Halk kendi ihtiyaçlarını karşılamak için koyun yününden iplik yapmış ve iplikleri boyayarak el sanatlarını sürdürmüştür. Kırklareli ili köylerinde 1970'li yıllara kadar dokuma ve işleme en önemli sanat dalı olmuştur. 1970 yılından itibaren köylerde dokuma gittikçe azalmıştır. Günümüzde Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Halk Kültürü Araştırmacısı Z. Kurtulmuş (20.Eylül 2021)'a göre, Kofçaz'ın Devletliağaç, Malkoçlar, Tatlıpınar ile Demirköy'ün Armutveren ve İncesırt köylerinde çul, çultar ve çimdik adı verilen dokumalar yapılmıştır. Günümüzde bu dokumaların yapılmadığı ancak yapan ustaların bulunduğu tespit edilmiştir.

Kofçaz İlçesi'nin ve Demirköy İlçesi'nin köylerinde şayak dokuma kumaşlar üretilmiştir. 20 Aralık 1930 tarihinde Kırklareli'ne gelen Mustafa Kemal ATATÜRK şayak

dokumalarını çok beğenmiş ve bu dokumalar hakkında bilgi alarak yaygınlaşmasını istemiştir (www.kirklarelienvanteri.gov.tr/,2021).

2.3. Kırklareli İli Köylerinde Dokuma

Kırklareli de dokumacılığın köklü bir gelenek olmasının nedeni hayvancılığın olması ve yünün kolaylıkla temin edilmesidir. Kadınlar dokuma tezgahlarında kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla dokuma yapmışlardır. Dokuma işlemine başlayabilmek için öncelikle çözgünün hazırlanması gerekmektedir.

Şekil 16: Aşağıpınar Höyüğünde Dokumacı

Kaynak: Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Traklar. (Fotoğtaf, 2021).

Şekil 16'da Aşağıpınar höyüğünde dokuma ustası canlandırılmıştır. Dokuma işi ile uğraşan kişinin dikey tezgâh kullandığı görülmektedir. Ancak Kırklareli köylerinde yatay tezgâhlar kullanılmaktadır.

Kırklareli köylerinde çözgünün hazırlanmasını için öncelikle bahçenin uygun bir yerinde yuvarlak olacak şekilde 1,5 metre ara ile kazıklar çakılmaktadır. Bir taraf düz diğer taraf sekiz olacak biçimde iplikler kazıkların etrafına sarılmaktadır. Sekiz şeklinde olan yer, gücülerden ve taraktan geçirilecek olan kısımdır. Çözgü ipliklerinin sarıldığı yere "Krosna" denilmektedir. Çözgü tarağa göre sayarak döne döne hazırlanmaktadır. Kazıkların etrafında işlem bitince karışmaması için zincir halinde toplanmaktadır. Bir ucuna kızak diğer ucuna krosna bağlanmaktadır. Kızak üzerine iplerin gergin olması için ağırlık yapması amacıyla taş koyulmaktadır. Bu ağırlık aynı zamanda iplerin karışmasını da önlemektedir. Krosna çevrile çevrile ipler sarılmaktadır. Sarılan ipler gücüden, taraktan geçirilerek ve oturulacak taraftaki krosnaya ipler bağlanarak dokuma işlemine tezgâh hazırlamaktadır (G. Karakulak, kişisel görüşme,20 Ocak 2022).

Poyralı ve pomak köylerinde krosna kelimesi kullanılmaktadır. Köylerde tezgâha "düzen" denilmektedir. Pomak olmayan köylerde krosna kelimesini kullanılmamaktadır. Kırklareli ili merkez ve köylerinde yerleşen toplulukların farklı kültürlerde olması kullanılan kelimelerin anlamlarının değişik olmasını gündeme getirmektedir.

"*Eriş dokumada boy ipliği, arış anlamında tanımlanmaktadır."* (Doğan, 2011:488). Kırklareli köylerinde koyun yününden elde edilen ipliğe eriş denildiği tespit edilmiştir. Geçmişte çözgü ve atkı ipi olarak eriş (yün) ip kullanılırken günümüzde çözgüde pamuk atkıda sentetik iplikler kullanılmaktadır (G. Karakulak, kişisel görüşme,20 Ocak 2022).

2.4. Kırklareli İli Köylerinde Dokumada Kullanılan Örgü Özellikleri

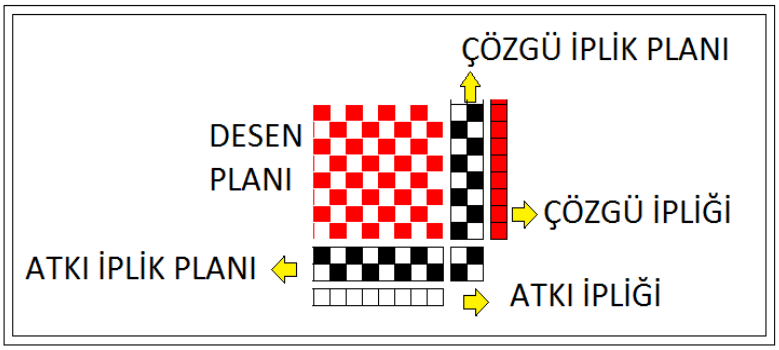
Dokuma; aynı düzlem içerisinde belli kurallar çerçevesinde en az iki iplik grubunun farklı şekillerde birbiri arasından geçirilmesi ile oluşturulan üründür (Acar, B. B., 1982:7).

Çözgü ve atkı ipliklerinin birbirleriyle kurduğu bağlantı düzende, tekrar eden en küçük birimine "örgü raporu" denilmektedir. (Kayadibi, 2013, s:40). Kırklareli köylerinde yapılan alan araştırması sonucunda bezayağı, dimi ve cicim dokuma örgü tekniklerinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

2.4.1. Bezayağı Dokuma Örgüsü

Bezayağı iki atkı ve iki çözgü ipliğinden oluşmaktadır. Bezayağı dokumanın tersinde ve yüzünde aynı karakteristik görünüm göstermektedir. Sıkı ve sert bir tutuma sahiptir. Kumaşlarda taneli bir görünüm elde edilmek isteniyorsa çözgü- atkı iplikleri aynı özellik

ve sıklıkta olmalıdır. Kullanılan iplik özellikleri ve sıklıkları farklı yapıldığında enine ya da boyuna rips dokuma örgüsü görüntüsü elde edilmektedir. Bezayağı dokuma örgüsü B harfi ile gösterilmektedir (Kayadibi, 2013:42).

ÖRGÜ ADI	ÖRGÜ ÇİZİMİ
Bezayağı $B\frac{1}{1}$	

Şekil 17: Bezayağı Dokuma Örgüsü

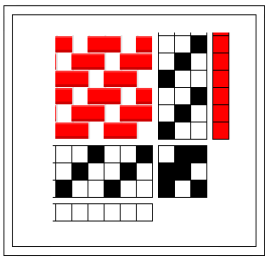
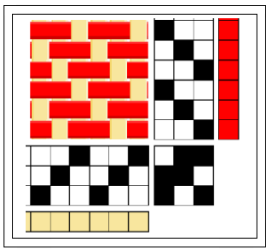
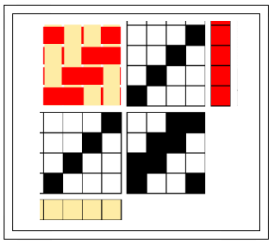
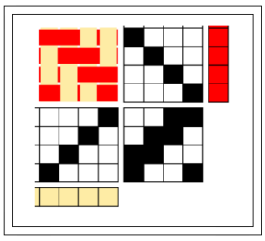
Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Çizim Arşivi, 2021.

2.4.2. Dimi Dokuma Örgüsü

Kırklareli köylerinde kullanılan dimi dokuma örgüsü bezayağından sonra en fazla kullanılan örgüdür. Dimi örgüsü en küçük 3 raportlu (desenin tekrarı) yapılmaktadır.

Diyagonal çizgiler kumaşın düz ve ters tarafında da gözlenmektedir. Dimi örgüler sağ yöne doğru yükselişleri Z ve sol yöne yükselişleri ise S yollu olmak üzere yönüne göre belirlenmektedir. Dimi örgüler D harfi ile gösterilmektedir. Atkı ve çözgü iplikleri eşit kalınlıkta ve eşit sıklıklarda kullanılıyorsa dimi örgüler 45 ^{0}'lik dimi açısı yaparak dimi çizgileri oluşturmaktadır (Başer,1998:67).

Dimi dokuma kumaşları, bezayağı dokuma örgüsü kullanılarak yapılmış kumaşlara göre daha yumuşak, esnek ve dökümlü görünmektedir. Bu özelliğinden dolayı pamuklu ve yünlü dokumacılıkta çok kullanılmaktadır (Kayadibi, 2013, s:42).

	ÖRGÜ ADI	ÖRGÜ ÇİZİMİ	ÖRGÜ ADI	ÖRGÜ ÇİZİMİ
(a)	Dimi $D\frac{2}{1}(Z)$		Dimi $D\frac{2}{1}(S)$	
(b)	$D\frac{2}{2}(Z)$		$D\frac{2}{2}(S)$	

Şekil 18: Dimi Dokuma Örgüleri

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Çizim Arşivi, 2021.

Şekil 18 (a)'da 2/1 sağ yollu ve sol yollu çözgü dimi örgülerinin şematik gösterimi.

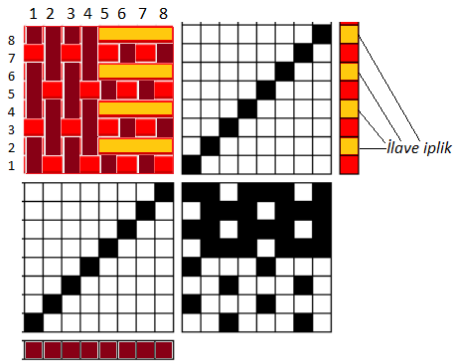
(b)'de 2/2 sağ yollu ve sol yollu dimi örgülerinin şematik gösterimi. Kırklareli köylerinde yapılan dokumalar arasında en çok kullanılan örgülerdendir. Çözgü ve atkı iplikleri eşit kullanıldığından örgüden oluşan yüzey efektleri kumaşın her iki yüzeyinde aynı belirginlikte görülmektedir.

2.4.3. Cicim Dokumalar

Cicim, kumaşın her iki yüzünde de farklı görünmesini sağlayan, atkı ve çözgü ipliği dışında kumaş yüzeyinde desen etkisini vermek amacıyla birden fazla sayıda renkli iplik kullanılarak yapılan dokumalardır. Yüzeyde kabarık (rölyef) etki vermektedir. Cicim dokumalarda atkı ipi üzerinden belirlenen iplik sayısıyla iplikler geçirilerek kumaşta desenli görünüm elde edilmektedir (Barışta 1998: 119). Kırklareli köylerinde cicim tekniği kullanılarak yapılan dokuma kumaş örneklerinde zeminde;

A. Bezayağı dokuma örgüsü,
B. Dimi dokuma örgüsü kullanılmaktadır.

A. Bezayağı örgü ve ilave İplik Kullanılarak Hazırlanan Dokuma Örgü

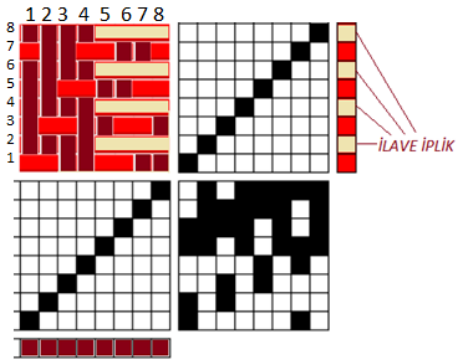

Şekil 19: Bezayağı Örgü Ve İlave İplik Kullanılarak Hazırlanan Dokuma Örgüsü

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Çizim Arşivi, 2021.

Şekil 19'da birinci sırada bezayağı örgü yapıldıktan sonra ikinci sırada genelde dört sıra farklı renk ile ilave iplik atılarak desen yapılmaktadır. Kırklareli Köylerinde en fazla futa dokuma kumaşlarında kullanıldığı görülmektedir

B. 2/2 Dimi Örgü İlave İplik Kullanılarak Hazırlanan Dokuma Örgü

Şekil 20: 2/2 (Z) Dimi Dokuma Örgüsü Ve İlave İplik Kullanılarak Hazırlanan Dokuma Örgüsü

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Çizim Arşivi, 2021.

Şekil 20'de birinci sırada 2/2 (Z) yollu dimi örgü yapıldıktan sonra ikinci sırada genelde dört sıra farklı renk ile ilave iplik atılarak desen yapılmaktadır. Kırklareli Köylerinde en fazla futa dokuma kumaşlarında kullanıldığı görülmektedir.

2.5. Kırklareli İli Merkez ve Köylerinde Dokuma

2.5.1. Çarpana Dokumacılığı

Çarpana, çözgü ipliklerinin desene göre kartlardan geçirilmesi ve gergin bir pozisyona getirilmesi ile yapılan bir dokuma işlemidir. Dokumada ağızlık kart yüksekliği kadar açılmaktadır. Dokuma işlemi; ağızlığın açılması ile başlamaktadır. Atkının atılması, sıkıştırılması ve desene göre kartların hareket ettirilerek yönünün değiştirmesi ve çözgü boyunca bu işlemin devam ettirilmesi sayesinde dokuma işlemi gerçekleştirilmektedir. Çarpana dokumalar çözgü yüzlü dokumalardır (Uzunöz, 2020 :314).

Çarpana dokumalarında, çarpana kartlarından ipliklerin geçiriliş sistemine göre üretim yapılmaktadır. İplikler kartlardan düz dizgi, orta simetri, ayna simetri grup simetri sisteminde geçirilmektedir (Aytaç, 2010:192).

Kırklareli merkez ve köylerinde yapılan araştırma sonucu eskiden yapılmış olan örneklerine rastlanılmamıştır. Ancak günümüzde Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü tarafından çarpana dokuma üretimi yapılmaktadır.

2.5.2. Çavdar Sapı Örücülüğü

Çavdar sapı örücülüğü Üsküp'te geliştirilmiştir. Ticaret amacıyla 400 aile çavdar saplarından şerit örgüsü yapmıştır. 1966 yılında 12 ton sap işlenerek 6 ton şerit imal edilmiştir (Tarhan, N. 1967:409). Ancak günümüzde çavdar sapı örücülüğü yapılmamaktadır.

2.5.3. Çorapçılık

> Çorap örücülüğü ihtiyaç gidermekle kalmamış aynı zamanda işlemeciliğin gelişmesine de katkısı bulunmuştur. Erkekler için örülen ve dizlere kadar çıkan aynalı yünden çoraplar üretilmiştir. Çorapların üzerinde baklavayı andıran şekillerde motifler yapılmıştır. Kadın çorapları rengârenk yün iplikler kullanılarak örülmüştür. Çorapların konçlarında işlemeler bulunmaktadır.
>
> Yunanistan ve Yugoslavya'dan gelen göçmenlerin dokumacılığı ayrı bir özellik göstermektedir. Yol yaygıları, kebe ve torbalar dokumuşlardır. Yol yaygıları daha ziyade ev döşemelerinde kullanılmıştır. Ancak günümüzde bu tarz dokumalar yapılmamaktadır. (Tarhan, N. 1967:374).

2.5.4. Halı Ve Seccade Dokumacılığı

Halı sanatı Türklere bağlı olarak gelişmiştir. Halı ile ilgili ciddi çalışmalar 1891 yılında "Viyana Halı Sergisi" kitabının yayınlanması ile başlamıştır.1908 de Martin'in "Halı

Tarihi" ve 1911'de Münih Sergisi" nin büyük kitabı ve yüzlerce makale yayınlanmıştır (Aslanapa, 2005:8-13).

1965 yılında Halk Eğitim Merkezinin Kırklareli köylerinde açmış olduğu kurslarla halı dokunması yürütülmüş olup günümüzde yapılmamaktadır (Tarhan, N. 1967:336).

2.5.5. Kebe Dokumacılığı

Çobanların kışın kullandığı giysi türüdür. Keçi kılı ile yün karışımından dokunmaktadır. Kebeler su dolaplarında kalınlaştırılmaktadır. Tek özelliği su geçirmemesidir. Soğuğa karşı koruyucu özellik göstermemektedir (Tarhan, N. 1967:374).

(a) (b)

Şekil 21: Kebe- Çarık (Ertuğrul Köyü Kültür Evi)

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 21 (a)' da köyde giyilmiş olan kebe (b)'de ise çarık görülmektedir.

2.5.6. Mısır Sapı Örücülüğü

Mısır sapı ile örme işlemi Pomak köylerinde kendi ihtiyaçlarını karşılamak üzere yapılmıştır. Ancak günümüzde bu dokuma işlemi yapılmamaktadır.

2.5.7. Şayak Dokumacılığı

Şayak çuhadan daha seyrek ve dimi örgü ile dokunan yünlü kumaşlardır (Salman,1999:146).

Şayak dokuma kumaşlarda genellikle dimi örgü kullanılarak, iki gücülü veya dört gücülü dokunmuşlardır. 4 gücü ile dokunan kumaşlar kalın olmaktadır ve köylüler bu dokumayı 1. Kalite dokuma olarak adlandırmaktadırlar. Şayak kumaş üretiminde sekiz, dokuz aylık kuzuların yünü tercih edilmektedir. Kırkımı yapılan yapağının mutlaka ılık suyla yıkanarak içerisindeki pisliklerin (pıtrak vb.) temizlenmesi, iyice durulanması, güneşli ve havadar yerde kurutulması gerekmektedir.

Dokuma ile uğraşan kişiler, kullandıkları yünü, kendi yetiştirdiği koyundan veya komşularından temin etmişlerdir. Elyaftan (yapağı) iplik yapımına "iplik eğirme" adı verilmektedir. Eğrilen yapağı saç teli inceliğinde olacak şekilde iplik haline getirilmektedir. Elcek aletinin kendi etrafında hızla döndürülmesiyle iplik bükülmektedir (M. Kütük, kişisel görüşme 25 Eylül 2021).

Şekil 22: Şayak Kumaş

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 22'de Tatlıpınar köyünden Hatice Avcı'ya ait dokuma şayak kumaş görülmektedir. Şayak dokumalar genellikle 2/2 (S) dimi örgü kullanılarak dokunduktan sonra ham (boyasız) kumaş halinde dolaplara gönderilmektedir. Dolaplama esnasında karışıklığı önlemek amacıyla dokunan kumaşın kenarına adının ve soyadının baş harfleri işlenmektedir. Dolaplama işleminde, kumaş sıcak su içerisine sabun rendelenerek bekletilmektedir. Sabun kullanılmasının sebebi ipliklerin dönmesini engellemektir.

Kumaş ara sıra döndürülerek ve dövülerek şayak dokuma kumaş elde edilmektedir**.** Şayak dokuma kumaşlardan palto, ceket, yelek ve pantolonlar dikilmiştir (M. Yavuz ve H. Avcı, kişisel görüşme, 04 Eylül 2021, 25 Eylül 2021).

Şayak dokuma kumaşlarda eriş iplik kullanılmaktadır. Dokumalar beyaz, bej, siyah ve açık kahve tonlarında yani koyun yününün kendi rengindedir. İsteğe bağlı olarak sonradan bitkilerden elde edilen bitkisel kökenli boyalar ile boyanmaktadır (M. Kütük, kişisel görüşme, 25 Eylül 2021).

Şekil 23: Ham Şayak Kumaş

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 23'teki ham şayak kumaş Yukarıkanara köyünde Mükerrem Kütük tarafından dokunmuştur. 2/2 (Z) yollu dimi dokuma örgüsü kullanılmıştır. Atkıda ve çözgüde beyaz renginde eriş iplik kullanılmıştır. Dokuma örneği halk arasında "kara düzen" olarak bilinen tezgahlarda dokunmuştur. Ham kumaş olup 70 cm eninde dokunduktan sonra dolaba verilmemiştir. Kumaş örtünme amacı ile yapılmış olduğundan iki kumaş yan yana Z ve S yollu olarak dikilmiştir. Bu şekilde dikilmesi kumaşa verev görünümde çizgiler oluşturmasına neden olmuştur.

Şekil 24: Kahverengi Şayak Kumaş

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 24'teki ham şayak kumaş Armağan köyünde Fatma Yavuz tarafından dokunmuştur. 2/2 (Z) yollu dimi dokuma örgüsü kullanılmıştır. Atkıda ve çözgüde Kahverengi eriş iplik kullanılmıştır. 1. Kalite ve dört gücü ile dokunmuştur. Boya kullanılmamıştır (M. Yavuz, kişisel görüşme, 04 Eylül 2021).

2.5.8. Torba Dokumacılığı

Torba dokumalar üç grupta toplanmaktadır;

A. Tek gözlü torba dokumalar
B. Çift gözlü torba dokumalar
C. Çuval dokumalar

A. Tek Gözlü Torba Dokumalar: Sırtta taşınmakta ve kıra (tarla) yiyecek götürmek için kullanılmaktadır. Genellikle bezayağı dokuma örgüsü kullanılarak düz renk veya ekose desenli kumaş olarak dokunmuştur.

(a) (b)

Şekil 25: Tek Gözlü Heybe

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 25'teki ekose desenli kumaş Armağan köyünde Cemile Ayaz tarafından dokunmuştur. Bezayağı dokuma örgüsü kullanılmıştır. Atkıda ve çözgüde beyaz ve siyah renginde eriş iplik kullanılmıştır.

B. Çift Gözlü Torba Dokumalar: Bunlara halk arasında "heybe" denilmektedir. Bu tür heybeler de genellikle çizgi desenleri bulunmaktadır.

Şekil 26: Çift Gözlü Heybe

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 26'da çift taraflı heybenin kullanılması görülmektedir. Heybe Armağan köyünden Muzaffer Yavuz'a aittir. Heybe Fatma Yavuz tarafından bezayağı dokuma örgüsü ile dokunmuştur. Çözgüde siyah renk eriş iplik atkıda ise beyaz, siyah, kahverengi ve kırmızı renklerde eriş iplik kullanılmıştır.

C. Çuval Dokumalar: Bunlar keçi kılı ve yün karışımından dokunulmaktadır. Keten ve kenevir dokumalarından daha sağlam yapıdadır. Ağızları çok geniş olduğundan halk arasında "harar" olarak da bilinmektedir (Tarhan, N. 1967:374).

Şekil 27: Çuval Dokuma

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 27'deki çuval Tatlıpınar köyünden Hatice Avcı'ya ait bir örnektir. Bezayağı dokuma örgüsü ile dokunmuştur. Atkıda Kahverengi eriş ipliği ve çözgü de kahverengi, sarı eriş ipliği kullanılmıştır.

2.5.9. Trikotaj

1965 yılında Halk Eğitim Merkezinin açmış olduğu kurslarla yürütülmüş olup günümüzde yapılmamaktadır.

2.5.10. Kırklareli İli Merkez Ve Köylerinde Dokuma

Kırklareli ili merkez ve köylerinde dokumalarda yatay tezgahlar kullanılmıştır.

Şekil 28: Dokuma Tezgâhı (Ertuğrul Köyü Kültür Evi)

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 28'de Ertuğrul köyünde bulunan kültür evindeki yatay tezgâh günümüzde de kullanılabilir durumdadır.

2.6. Kırklareli İli Köylerinde İplik Ve Kumaşların Boyanması

"Doğada yaşayan çeşitli bitki ve böceklerdeki boyarmaddelerden yararlanılarak yapılan boyamacılık işlemine *"doğal boyamacılık"* denilmektedir". Özellikle bitkilerin

köklerinden, gövdelerinden, yapraklarından ve çiçeklerinden yararlanılarak yapılmaktadır (Enez 1987:1).

Kırklareli köylerinde 1980'li yıllara kadar doğal boyalarla boyamacılık yapılmıştır. Paket boyaların çıkmasıyla birlikte doğal boyama yapan kişi kalmamıştır. Günümüzde Kırklareli Arastadan alınan hazır boyalarla boyama işlemi gerçekleştirilmektedir (G. Top, kişisel görüşme,08 Nisan 2022).

Devletliağaç köyünden 1943 doğumlu Huriye Engin annesi ile kök boyacılığı yapmıştır. H. Engin (12 Mart 2022)'e göre;

"Siyah renk: Ahmetler ve Topçular köyleri arasında yetişmekte olan kızılağaç kabuklarından elde edilmektedir.

Sarı Renk: Labada kökleri kurutularak toz haline getirilerek kullanılmaktadır.

Kırmızı renk: Kırmızı kurutulmuş erik kullanılarak elde edilmektedir.

Kahverengi: Yeşil ceviz kabuğu ve kuru soğan kabuklarının kaynatılması ile elde edilmektedir.

Ağaç kabuklarından elde edilecek boyalar, hazır hale getirilmesi ve rengini daha iyi salması için bir gece önceden suda bekletilmektedir. Boyanacak iplik veya kumaş önceden ıslatıldıktan sonra kaynamakta olan suyun içerine atılarak ara sıra karıştırılmaktadır. Bu sayede her yerine boyanın eşit biçimde işlemesi (nüfuz etmesi) sağlanmaktadır. Boyanın rengini alma durumuna ya da rengin hangi koyulukta yapılacağına bağlı olarak en az bir gece veya 3 gün su içerisinde bekledikten sonra durulanarak kurutulmaktadır."

Malkoçlar köyü 1967 doğumlu ve Kızılcıkdere köyünde yaşamakta olan Gülşen Top futa ve ferace boyama işlemini hazır boyalar kullanarak yapmaktadır. Futalar genellikle lacivert veya bordo rengi boyanmaktadır.

G. Top (08 Nisan 2022)'a göre;

"Lacivert rengi için; Çivit mavisi içine sirke mayası katılarak elde edilmektedir.

Bordo rengi için; Kırmızı toz boyaya fes boyası ilave edilerek elde edilmektedir.

Köylerde yeşil ve siyah renk olmak üzere iki çeşit ferace önemli günlerde (düğünlerde) halen günümüzde kullanılmaktadır.

Yeşil renk için; kaynatılan su içerisine lahana turşunun suyu ilave edilerek kaynatılmaktadır. İçerisine önce sarı sonra yeşil hazır toz paket boyalar eklenerek iyice karışması sağlanmaktadır. İçerisine ıslatılmış boyanacak kumaş konularak ara sıra karıştırılarak kumaş boyasını alıncaya kadar bekletilmektedir. Daha sonra durulanarak kurutulmakta ve kullanım için hazırlanmaktadır.

Siyah için; kızılağaç kabuğu su içerisinde bir gece bekletilerek rengini suya salması sağlanmaktadır. Daha sonra kazan içerisinde hazırlanan su kaynatılmaktadır. Kaynayan suya boyanacak kumaş konularak ara sıra karıştırılmaktadır. Boyayı iyice emen kumaş rengini alınca çıkarılıp durulanarak kurutulmaktadır.”

BÖLÜM 3: KIRKLARELİ İLİ KÖYLERİNDE GELENEKSEL DOKUMA KUMAŞLAR

Kırklareli İli köylerinde dokunmuş kumaşlar kullanım özelliklerine göre iki gruba ayrılmaktadır.

Tablo 10

Kırklareli İli Köylerinde Dokuma Kumaşların Kullanım Grupları

3.1. Giyimde Kullanılan Dokumalar

Kırklareli köylerinde halk giyiminde kullanılan kumaşlar birbirine benzerlik göstermekle birlikte modellerde farklılıklar görülmektedir.

Araştırmanın bu bölümünde, Kırklareli köylerine ait halk giyim-kuşamını oluşturan kumaşların dokunma teknikleri, kullanılan malzeme, model, renk ve süsleme teknikleri incelenmiştir.

3.1.1. Baş Örtüsü

Türklerin kendilerine has örtünme anlayışı bölgeden bölgeye değişiklik göstermektedir. Türklerde giyim kuşam gelenek ve göreneklere göre şekillenmiştir (Ünal, A. 2004 :146-253).

Kırklareli köylerinde başlarına beyaz tartma, yaşmak, tülbent ve grep bağlamaktadır. Genç nüfus düğün gibi önemli günlerde baş bağlama şekillerini köyde kullanmaya devam etmektedir. Ayrıca özel günlerde, sadece yeni evlenmiş olan kadınların kullandığı "kocabaş "adı verilen başlık kullanılmaktadır (K. Gürsoy, kişisel görüşme, 13 Haziran 2021).

Şekil 29: Baş Bağlama Biçimleri (Ertuğrul Köyü Kültür Evi)

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 29’da kız çocukların, genç kızların ve kadınlar saç bağlama stillerinin oldukça farklı oldukları görülmektedir. Kız çocuklarında genelde üçgen form haline getirilen tülbent başın yukarısında bağlanırken genç kızlara arkadan öne getirerek kullanmaktadır. Evli ve yaşlı kadınlar ise genelde çeneyi kapatacak biçimde yanak bölgesinden içeri sıkıştırmak suretiyle kullanmaktadırlar (N. Mutlu, kişisel görüşme,24 Ekim 2021).

Şekil 30: Kocabaş (Kızılcıkdere köyü)

Kaynak: Tufan, Ayşe. Aile Albümü (Fotoğraf, 1976).

Şekil 30’da Ayşe Tufana ait “kocabaş” ve giyim özellikleri görülmektedir. Kocabaş Kırklareli’nin köyler inde gelin başı anlamında kullanılmaktadır. Yeni evlenmiş kişilere düğün sonrası ve önemli günlerde yapılan bir baş bağlama biçimidir. (Yaman, 2021:359) Uzun beyaz göynek (gömlek) üzerine sarka ve altına pembe şalvar giyilmektedir. Şalvarın üzerine futa bağlanarak kullanılmaktadır. Bele ayrıca “dolukuşak” takılmaktadır.

3.1.2. Ceket

Kırklareli Köylerinde kadınların giydiği kısa cekete "gocuk" adı verilmektedir Kadın gocuklarında sutaşı ile yapılmış süslemeler bulunmaktadır. Eriş iplikten dokunmuştur. Yeşil, bordo ve mor renkleri kullanılmıştır. Erkekler için genellikle şayak dokuma kumaşlardan ceketler dikilmiştir (A.Tufan, kişisel görüşme,24 Ekim 2021).

(a)

(b)

Şekil 31: Gocuk

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 31 (a)'da görülen gocuk örneği Ayşe Tufan tarafından eriş yünden bezayağı örgü ile dokunmuştur. Gocuk sarı kırmızı ve beyaz renkli su taşı ile süslenmiştir. Yuvarlak yaka, kimono kol uygulanmıştır. Bedenin yan kısmına ek kumaş parçası dikilmiştir. Bu parça sayesinde kol rahat hareket etmektedir. (b)'deki gocuk örneği İkbal Hüren'e aittir. Görselde dikilmiş süslemeye hazır gocuk örneği görülmektedir.

(a)

(b)

Şekil 32:1936 Mehmet Erdoğan'a Ait Erkek Ceketi

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 32 (a) da Ertuğrul Köyü Kültür Evi'nde bulunan şayak dokuma erkek ceket örneği görülmektedir. (b) de ceplerde birer düğme dikilmiştir.

3.1.3. Cepken

Cepken kadınların geçmişte giyindikleri en önemli dış giyim çeşitlerinden olmuştur. (Poçanoğlu 2020:1158). Sarka adıyla bilinmektedir. Yünden ve çok çeşitli renklerde dokunmuştur. Ön taraf ile kol yenlerinde ve arkasında sim işlemeler bulunmaktadır. Bugün bu giyeceklere "sandık bekçisi" adı verilmektedir. Bunun nedeni kullanılmamasından kaynaklanmaktadır (Tarhan, N. 1967:373).

(a)

(b)

Şekil 33: Cepken (Sarka)

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 33'teki sarka Ayşe Tufan'a aittir. (a)'da sarkanın ön kısmı (b)'de sarkanın arka kısmı görülmektedir. Sarka şalvar üzerine giyilmektedir. Kesim şekline göre bakıldığında hâkim yaka modelli olup takma kol yapıldığı görülmektedir. Kol ağzı geniş olarak yapılan sarkanın boyu bel ile kalça arası hizasında bitmektedir. Sarkanın ön- arka bedeni ve kolu "kordon tutturma" tekniği ile süslenmiştir. Süslemede mavi renk kumaş parçası ile, altın rengi ve gümüş rengi ince kordonlar kullanılmıştır. Süslemede geometrik motifler konu olarak seçilmiştir. Sarka, turuncu renk kumaş ile astarlanmıştır.

3.1.4. Çarşaf

Çarşaf kelimesi Farsçadan bozularak Türkçe'ye girmiştir. "Çâder-şebden" Gece örtüsü anlamına gelmektedir. Çarşaf, başla birlikte vücudun üst kısmını örten ve ayaklara kadar belden aşağıya kadar inen giysi olarak tanımlanmaktadır (Türkoğlu, 1993: 231).

Şekil 34: Çarşaf (Kavaklı)

Kaynak: Yaman, Esma. Aile Albümü (Fotoğraf, 1970).

Şekil 34'teki çarşaf örneği satın alınan kumaşlardan yapılmıştır. Alt ve üst iki ayrı parçadan oluşmaktadır. Beyaz başörtü (tartma) çene kısmını örtecek şekilde takılmaktadır.

3.1.5. Ferace

Ferace; yakasının arka kısmı eteklere kadar uzanan, kolları geniş ve yarık oldukça bol yapılmış üst elbisesidir (Doğan 2011:529). Ferace Osmanlı devletinde hem kadınlar hem erkekler tarafından giyilmiştir (Yılmaz 2011 :129).

XV. yüzyıl sonundan Osmanlı devletin yıkılışına kadar hem erkekler hem kadınlar tarafından giyilen bir üst kıyafetidir. Ferace önü açık, kolları bol, eteği yere kadar uzun, "V" yakalı ve ön açıklığının iki yanında yırtmaçların yer aldığı cepli bir tür cübbedir (Tezcan, H.1995:349-350).

Kırklareli Köylerinde farklı modellerde yapılmış örnekleri bulunmaktadır.

Şekil 35: Kara Ferace 1

Kaynak: Gürses, Gülşen. Çarşaf. (Fotoğraf, 2022).

Şekil 35'te görülen Kara ferace Kuştepe köyünde beyaz başörtüsü ile giyilmektedir. İki parçadan oluşmaktadır. Köylerin genelinde çarşaf olarak bilinmektedir. Günümüzde kullanımı tamamen bırakılmıştır.

(a)Arka görünüş (b)Yan görünüş

Şekil 36: Kara Ferace 2

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 36'daki kara ferace Yukarıkanara köyünden Mükerrem Kütük tarafından yapılmıştır. (a)'da kara feracenin arka modeli gösterilmiştir. b)'de ferace yandan görülmektedir. Kırklareli köylerinde gerektiğinde başı kapatacak şekilde arka uzun (kapaklı) yapılmaktadır. Ön kısmı açık genellikle tek düğmeli ve büyük kesilmektedir. Kenarları sutaşı veya kurdele ile süslenmektedir. Atkı ve çözgü ipliği eriş kullanılmıştır. Bezayağı dokuma örgü kullanılarak dokunmuşlardır.

(a) (b)

Şekil 37: Kara Ferace 3

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 37'deki kara ferace Kızılcıkdere köyünden Hilmiye Hüren' aittir. Atkı ve çözgüsünde eriş iplik kullanılmıştır. Bezayağı dokuma örgü tekniği kullanılarak dokunmuştur. Kırklareli'nin köylerinde ferace başı kapatacak şekilde arka uzun (kapaklı) yapılmaktadır. Ön ile arka parça arasında bağlantı yapan bölgeye üçgen formunda ek kumaş parçası konulmaktadır. Bu parça kişinin daha rahat hareket etmesi için yapılmaktadır. Ön kısmı açık genellikle tek düğmelidir. Kenarları kurdele ile süslenmektedir.

(a) (b)

Şekil 38: Yeşil Ferace

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 38'deki yeşil ferace Tatlıpınar köyünden Nuriye Gümüş'e aittir. Ferace başı kapatacak şekilde arkası uzun yapılmıştır. Ön kısmı açık düğmesiz, bol kesim ve kenarları sutaşı, kurdele ile süslenmiştir. Yeşil ferace düğün gibi önemli geleneksel törenlerde giyilmektedir.

3.1.6. Futa (Fıta)

Fıta (futa); peştamal, önlük olarak tanımlanmaktadır (Doğan, 2011:558). Kırklareli köylerinde iplikler boyanmadan veya boyandıktan sonra dokuma işlemleri yapılmaktadır. Futa dokumaları iki gruba ayrılmaktadır.

A. Boyasız Futalar
B. Sonradan boyanmış Futalar

A. Boyasız Futalar: Boyama işlemi yapılmayan dokumalarda genellikle koyunun kendi rengi iplikler kullanılmaktadır. Yapılacak desene göre çözgü hazırlanmaktadır. Genellikle boyuna futalık kumaşlar halk arasında "kara düzen" diye bilinen tezgahlarda 25-30 cm eninde dokunmaktadır. Çözgü ve atkıda eriş iplik kullanılmaktadır (M. Kütük, kişisel görüşme 25 Eylül 2021).

(a) (b)

Şekil 39: Boyasız Futa (Sülüklü)

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 39 (a) da görülen boyasız futa örneği Yukarıkanara köyünden Mükerrem Kütük tarafından dokunmuştur. (b) de bulunan detay futa örneği Kızılcıkdere köyünden Ayşe Tufana aittir. Her iki örnek birbirine benzerlik göstermektedir. Kızılcıkdere köyünde Sülüklü adıyla bilinmektedir. Atkı ve çözgüsünde eriş iplik kullanılmıştır. Bezayağı dokuma örgüsü ile dokunmuştur. 25-30 cm eninde 70-80 cm boyundadır. Boy kullanacak kişiye göre dokunmaktadır. İki parça olarak boyuna çizgili dokunduktan sonra dikilmektedir. Ortadan yapılan birleştirme işlemine "çiti" adı verilmektedir. Genellikle renkli ipliklerle iğne ile birleştirme işlemi yapılmaktadır. Futanın ipleri elde örülmektedir. Genellikle zıt renkler tercih edilmektedir.

B. Sonradan boyanmış Futalar: Dokuma işlemi bittikten sonra istenilen renge boyanarak yapılan futalardır.

Şekil 40: Sonradan Boyanmış Futa

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 40'ta görülen dokuma Kızılcıkdere köyünden Ayşe Tufan'a aittir. Koyunun kendi renginde olan farklı iki renk (krem ve kahverengi) kullanılarak dokunmuştur. Atkı ve çözgü ipliği eriş olup, 2/2 (S) yollu dimi dokuma örgüsü kullanılmıştır. 25x30 cm enindedir. Dokunan kumaşlar, sarı renge boyanmıştır. Ortadan yapılan birleştirme işlemine "çiti" adı verilmektedir. Genellikle renkli ipliklerle iğne ile birleştirme işlemi yapılmaktadır. (G. Top, kişisel görüşme 8 Nisan 2022).

Boyalı futalar halk arasında aldıkları isimlere göre üç gruba ayrılmaktadır.

1. Çımbarlı Futa (Çımbarbaşı): Kadınlar bunları önlerine bağlamaktadır. "Çımbarbaşı" denmesine sebep iki ucu dişli bir demirle gerilerek dokunmasıdır. Bunlar bayram ve düğünlerde bağlanmaktadır. Üzerinde çeşitli motifler bulunmaktadır. Her dokuyucu zevkine ve becerisine göre motif yapmıştır. Motifler dokuma esnasında yapılmaktadır (Tarhan, N. 1967:374).

Motifler, yapan kişi tarafından yorumlanmış olsa bile, taşıdığı anlam içeriği bakımından incelenildiğinde zaman içerisinde bir kültürü anlatan simgeler durumuna gelmiştir.

Yapılan her motife anlamlar yüklenerek yaşanılan sevinçler, umutlar, acılar ve korkular anlatılmaya çalışılmıştır (Özdemir, B. ve Geyik Değerli, N. 2021 :3116).

Şekil 41: Çift Sızılı

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 41'deki futa örneği Kızılcıkdere köyünden Ayşe Tufan'a aittir. Bezayağı ve cicim dokuma tekniğinde dokunmuştur. Atkı ve çözgüsünde eriş iplik kullanılmıştır. Çözgü ipliğinde bordo, atkı ipliğinde bordo beyaz ve lacivert kullanılmıştır. 25-35 cm eninde ve 70-80 cm boyunda dokunmaktadır. Motiflerin birbirine baktırılarak yapılmasından dolayı "çift sızılı" olarak bilinmektedir (A. Tufan, kişisel görüşme, 24 Ekim 2021).

Şekil 42: İri Dallı

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 42’de Kızılcıkdere köyünden Ayşe Tufan’a ait futa örneği bezayağı ve cicim dokuma tekniğinde dokunmuştur. Atkı ve çözgüsünde eriş iplik kullanılmıştır. Çözgü ipliğinde bordo, atkı ipliğinde bordo beyaz ve açık mavi renkleri kullanılmıştır. 25-35 cm eninde ve 70-80 cm boyunda dokunmaktadır. Motiflerin iri ve dallara benzetilerek yapılmasından “İri dallı” olarak bilinmektedir. (A. Tufan, kişisel görüşme, 24 Ekim 2021).

Şekil 43: Kapama Çımbarlı Futa

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 43’te Kızılcıkdere köyünden Ayşe Tufan’a ait futa örneğinin atkı ve çözgüsünde eriş iplik kullanılmıştır. Çözgü ipliğinde bordo, atkı ipliğinde bordo ve ilave iplik ile yapılan motiflerde ise beyaz kullanılmıştır. 25-35 cm eninde ve 70-80 cm boyunda dokunmaktadır. Motiflerin karşılıklı birbirine bakmasından dolayı “kapama çımbarlı

futa” olarak bilinmektedir (A. Tufan, kişisel görüşme, 24 Ekim 2021). Zemin örgüsünde 2/2 (Z) yollu dimi kullanılarak yapılmıştır.

2. Sızılı Futa: Zig zak desenli olanlara “sızılı futa” denilmektedir.

Şekil 44: Sızılı Futa

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 47’de Kızılcıkdere köyünden Ayşe Tufan’a ait futa örneğinin atkı ve çözgüsünde eriş iplik kullanılmıştır. Çözgü ipliğinde koyu lacivert, atkı ipliğinde koyu lacivert ve beyaz kullanılmıştır. 25-35 cm eninde ve 70-80 cm boyunda dokunmaktadır. Motiflerin zig zak şeklinde yapılmasından dolayı sızılı futa olarak bilinmektedir. Ayrıca yan kısımlardaki bordür kısmında uygulanan motiflere “biber” ve “aşık” denilmektedir. Futanın en alt kısmındaki bordürde görülen zig zaklar “sırsıdik” motifi olarak bilinmektedir (G. Top, kişisel görüşme 8 Nisan 2022).

3. Çıtıklı Futa: Ekose desenli olanlar "çıtıklı futa" olarak bilinmektedir (A. Tufan, kişisel görüşme 24 Ekim 2021).

Şekil 45: Çıtıklı Futa

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 48'te Yukarıkanara köyünden Mükerrem Kütük'e ait futa örneği bezayağı dokuma örgüsü kullanılarak dokunmuştur. Çözgü ve atkı ipliğinde siyah ve beyaz eriş iplik kullanılmıştır. 25-35 cm eninde ve 70-80 cm boyunda dokunmaktadır. Dokuma işlemi yapılırken kenar kısımlarında ekose orta kısımlarda çizgi desen oluşturulmuştur.

3.1.7. Hırka

Hırkanın iki çeşidine rastlanmaktadır. Birincisi renkli ve ince iplikten dokunmuş tek düğmeli giysilerdir. İkinci hırkalar kırmızıya boyanmaktadır. Bu kumaşlar dizlere kadar uzun dikilmektedir. Günümüzde örneği bulunulamamıştır (Tarhan, N. 1967:).

3.1.8. Gelinlik-Damatlık

Kırklareli köylerinde yapılan araştırma sonucunda köy halkının kendi tezgahlarında dokudukları kumaşlardan yapılmış gelinlikler bulunmamaktadır. Gelinlikler kasabadan alınan kumaşlar ile dikilmiştir. Damatlıklar ise şayak dokuma kumaşlardan yapılmıştır.

Şekil 46: Gelinlik

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 46'daki gelinlik Tatlıpınar köyünden Ayşe Avcı'ya aittir. Kasabadan (Kırklareli) satın alınan "kutnu" kumaştan yapılmıştır. Kocabaş yapıldığında da giyilmektedir.

Şekil 47: Gelinlik ve Damatlık

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 50'deki damatlık Ertuğrul Köyü Kültür Evinde bulunmaktadır. Fatma Efe'nin Kıbrıs'ta şehit olan yeğenine aittir. Gelinlikte damadın eşine aittir. Damatlık şayak dokuma kumaştan yapılmıştır. Ceket ve pantolondan oluşmaktadır.

3.1.9. Gömlek

Kırklareli köylerinde gömleğe; göynek ve bluz gibi isimlerde denilmektedir. Çözgüde eriş ve pamuk ipliği, atkıda eriş iplik kullanılarak dokunmuştur. Erkeklerin gömlekleri sade yapılırken kadınların daha süslü yapılmaktadır.

Şekil 48: Erkek Göynek

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

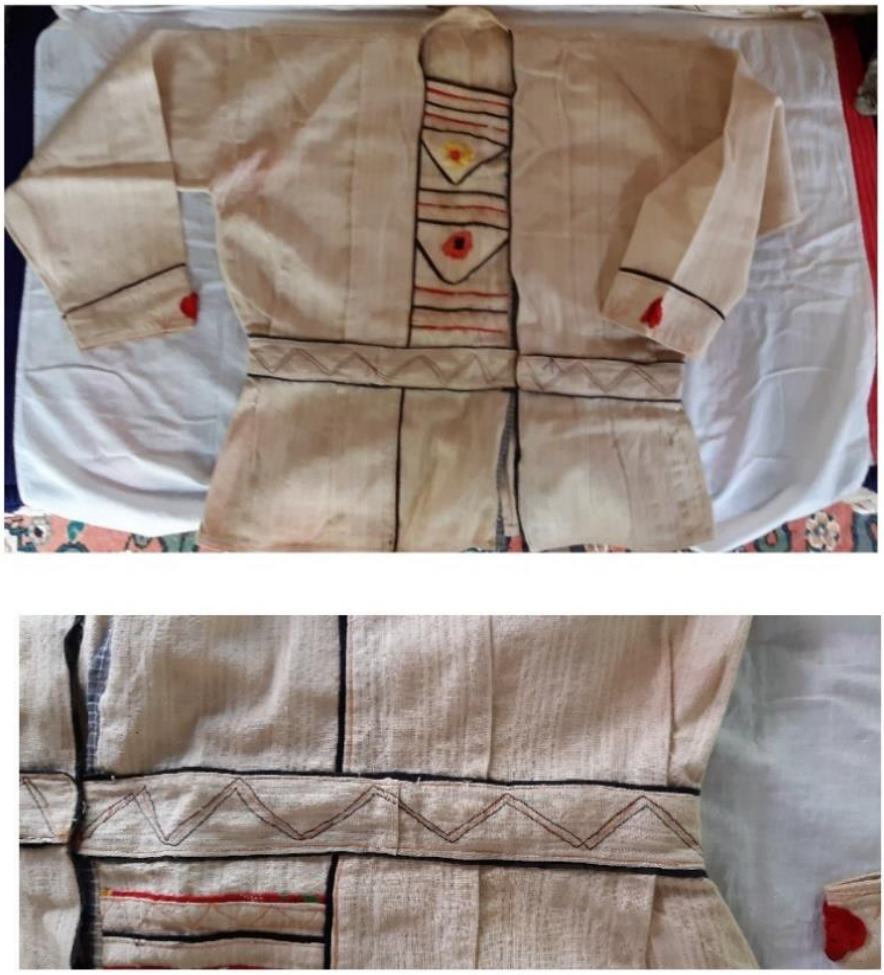
Şekil 48'deki erkek göyneği (gömlek) İkbal Hüren'de bulunmaktadır. Çözgüsünde eriş iplik, atkısında eriş ve pamuklu iplik kullanılarak dokunmuştur. Çözgüde farklı cins ipliğin kullanılması ile çizgi desen elde edilmiştir. Yuvarlak yaka ve uzun bol kollu kesilerek dikilmiştir. Kol oyuntusu kare şeklindedir. Düğme yerleri açılmamıştır. Dikişler elde yapılmıştır.

Şekil 49: Kadın Göynek 1

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 49'da Kızılcıkdere köyünden Ayşe Tufan'ın gömleği görülmektedir. (a) da gömleğin tamamı, (b)de kol ve (c)de ön kısmından detay görülmektedir. Gömleğin çözgüsünde eriş ve pamuk ipliği, atkısında eriş iplik kullanılarak boyuna çizgili dokunmuştur. Yuvarlak yaka açılmıştır. Önden düğmelemek için yer bırakılan yere çiçek desenli kumaş ilave edilmiştir. Kol kısmı uzun, bol kesim ve bilek kısmında 8 cm yırtmaç açılmıştır. Dikişler makine ile yapılmıştır.

Şekil 50: Kadın Göynek 2

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 50'teki Kızılcıkdere köyünden Ayşe Tufan'ın gömleği (göynek) görülmektedir. Gömleğin çözgüsünde eriş ve pamuk ipliği, atkısında eriş iplik kullanılarak dokunmuştur. Farklı ipliklerin kullanılması ile çizgi desenli kumaş elde edilmiştir. Yuvarlak yaka açılmıştır. Ön kısmında lacivert, sarı ve kırmızı renklerde kumaşlar kullanılmıştır. Geometrik şekiller makinede dikilerek yapılmıştır. Kol kısmı uzun bol kesim ve bilek kısmında lacivert kumaş parçası dikilmiştir. Kol kısmında 4 cm bilek kısmına doğru olan bölgede 6 cm kumaş yerleştirilmiştir. Bilek üstüne kırmızı kumaştan kalp şeklinde bir süsleme yapılmıştır. Bel kısmında kuşak içinde sarı zikzak dikiş dikilerek süslenmiştir.

Şekil 51: Çocuk Göyneği

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 51'deki çocuk göyneği Poyralı Köyü Kültür Evi Mükerrem Kayacık'a ait olup el tezgâhlarında pamuk ipliği ile dokunmuştur. Beyaz ve kırmızı çizgili olarak dokunan bu kumaş göynek çocuk için yapılmıştır. Kollar bedene siyah iplik kullanılarak birleştirilmiştir.

3.1.10. İçlik- Gecelik

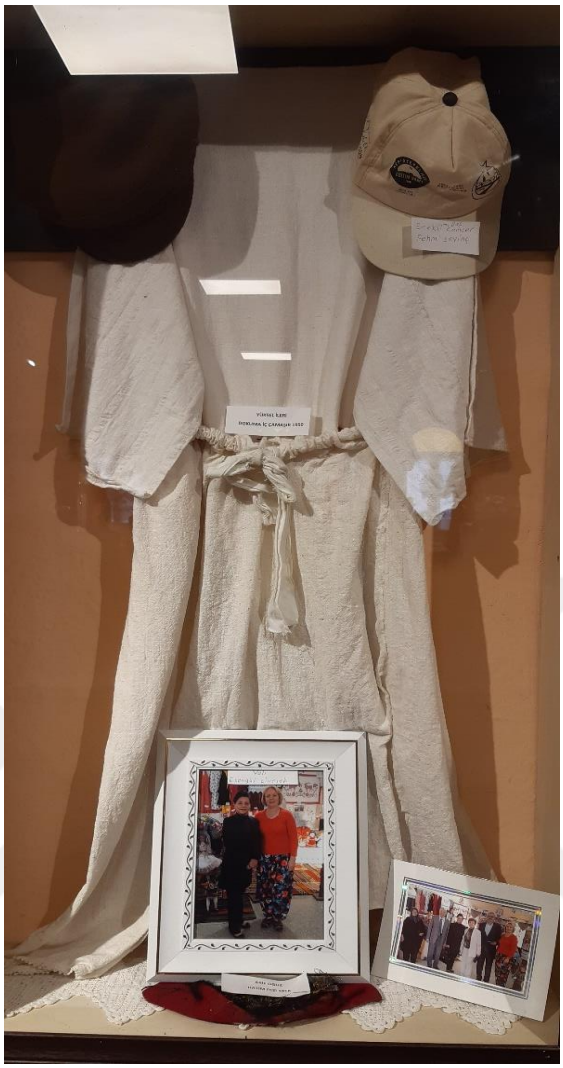
"İçlik" erişten dokunmuş, gece yatarken giyilen giysi anlamına gelmektedir. Beyaz renginden dolayı bölgede "Kartopu" olarak bilinmektedir. 1966 yılından itibaren Adana pamukluları, bu dokuma kumaşların yerini almıştır (Tarhan, N. 1967:373).

Şekil 52: İçlik

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 52'eki içlik Tatlıpınar Köyünden Ayşe Avcı'ya aittir. Içlik iki farlı kumaş kullanılarak yapılmıştır. Üst parça koyunun kendi rengi eriş iplik kullanılarak dokunmuştur. Kullanılan iki farklı kumaşta bezayağı dokuma örgüsü kullanılmıştır. Alt kısımda kullanılan kumaş kırmızı sarı, yeşil ve beyaz renkli iplik kullanılarak dokunmuştur. Paça kısmına uygulanan büzme işlemi iğne ile dikilirken yapılmış. Ağ kısmına yakın bölgede görülen farklı kumaş parçası yırtılmasından dolayı sonradan yama olarak ilave edilmiştir. Paçanın birisi yıprandığından dolayı günümüze ulaşamamıştır.

Şekil 53: Dokuma İç Çamaşırı

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 53'teki örnek Poyralı Kültür Evi bulunmaktadır. 1950 yıllarında dokunmuş olan gecelik Yüksel İleri'ye aittir. Gece giyilmek üzere alt ve üst olmak üzere iki ayrı parçadan oluşturulmuştur. Belinde aynı kumaştan kuşak kullanılmıştır.

Şekil 54: Gecelik 1

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 54'te görülen gecelik Tatlıpınar köyünden Ayşe Avcı'ya aittir. Çözgüde pamuk ve eriş iplik, atkıda eriş iplik kullanılmıştır. Bezayağı dokuma örgüsü kullanılarak dokunmuştur. Gece yatarken kullanmak üzere uzun kollu ve kişinin ayak bileklerine gelecek şekilde kesilip dikilmiştir. Geceliğin alt etek alt kısmında iğne ile birleştirilme işlemi yapılmıştır. Birleştirmede siyah, kırmızı ve sarı renklerde iplikler kullanılmıştır.

Gecelik olarak dokunmuş kumaşlar bayanlar ve erkekler tarafından kullanılmıştır. Erkekler için ayrıca günlük gömleklik olarak dikilen örnekleri de bulunmaktadır. Gecelik kumaşlar bezayağı (2 gücülü) veya 2.2 dimi (4 gücülü) örgü teknikleri kullanılarak dokunmuştur. Bayanlar için yapılan örneklerde etek uçlarında uygulanan süslemeler dikkat çekmektedir. Kollarda takma kol veya kare kol modelleri uygulanmıştır. Kol altında "kuşgözü" denilen parça kumaş kullanılarak dikilen örneklerine de rastlanmaktadır.

Şekil 55: Gecelik 2

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 55'teki gecelik Kızılcıkdere köyünden Ayşe Tufan'a aittir. Geceliğin atkı ve çözgüsünde eriş iplik kullanılarak dokunmuştur. Yuvarlak yaka kısmında üç tane düğme kullanılmıştır. Kol kesimi geniş ve manşet kısımlarında birer düğme kullanılmıştır. Etek kısmında cicim dokuma tekniği kullanılarak geometrik çiçek motifi ve ince su yolu yapılmıştır.

Şekil 56: Gecelik 3

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 56'da Züre Mutlu'ya ait gecelik modelinde atkı ve çözgü beyaz pamuk kullanılmıştır. Yuvarlak yaka kesim model, uzun kollu bilekleri lastikli olarak tasarlanmıştır. Eteklerine çiçek motifi kanaviçe işleme yapılmıştır. İşlemede çiçeklerde kırmızı, dallarda yeşil ve lacivert iplik kullanılmıştır.

3.1.11. Kaput (Palto)

Kaput "Palto" olarak bilinmektedir. Kışın soğuklarda kullanılan uzun paltolar kahverengi aba veya şayak dokuma kumaşlardan yapılmıştır. Aba kumaşlar bezayağı (2 gücülü), şayak dokuma kumaşlar ise 2.2 dimi (4 gücülü) dokuma örgü tekniği kullanılarak dokunmuşlardır. Ön kısımda iki veya üç düğme kullanılmaktadır (G. Karakulak, kişisel görüşme, 20 Ocak 2022).

Şekil 57: Kaput

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 57'de 1940 yılına ait kaput örneği Poyralı Kültür Evinde bulunmaktadır. Kahverengi şayak kumaştan yapılmıştır. Ön kısımda üç düğme kullanılmıştır. Üst cebe genellikle köstekli saat konulmaktadır. Yan ceplerin üstünde tek düğme dikilmiştir. Kaput özel terziler tarafından dikilmektedir. (M. Yavuz, kişisel görüşme 04.Eylül 2021).

Şekil 58: Şayak Palto

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 58'deki şayak palto İkbal Hüren'de bulunmaktadır. Ayşe Hüren'e (1893-1983) ait palto siyah şayak kumaştan yapılmış olup paltonun kenarlarına gri kumaş kullanılmıştır. Yaka kısmı V olup ön iki düğmelidir. Takma kol kullanılmıştır.

3.1.12. Şalvar

Şalvar; "Torba biçiminde, yukarısı işlemeli bir uçkurla bele, kuşağın üzerine bağlanan, yanları açık, gayet bol, dökümlü bir dondur." (Önder, 1961: 30).

Kırklareli köylerinde şalvar, ağı bol ve paça kısmı dar olarak kesilip dikilerek göynek altına giyilen bir alt giysidir. Geçmişte şalvarlar eriş iplikten dokunmuştur. Poyralı Kültür Evinde bir örneği bulunmaktadır. Ancak günümüzde günlük olarak yazın basma kışın ise divitin kumaştan yapılanları, özel günlerde ise moraken kumaştan yapılmış şalvarlar giyilmektedir.

Şekil 59: Şalvar

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 62'deki şalvar Poyralı Köyü Kültür Evinde bulunmaktadır. Atkı ve çözgüsünde eriş iplik kullanılmıştır. Bezayağı dokuma örgü tekniği kullanılarak dokunmuş ve lacivert renge boyanmıştır. Dikişleri el ile yapılmıştır. Oldukça eski bir şalvar olduğu için cam içinde sergilenmektedir. Şalvarın üzerine "uçkur" bağlanmaktadır. Poyralı Köyünde uçkur yandan bağlanırken diğer köylerde ise arkada bağlandığı gözlenmiştir.

3.1.13. Takım Elbise

Kırklareli köylerinde erkekler şayak dokuma kumaşından yapılmış takım elbiseleri giymişlerdir. Pantolonlarda üç farklı model görülmektedir.

1. Bol paça
2. Yan Külot (külot pantolon)
3. İngiliz Külodu (M. Yavuz, kişisel görüşme 04.Eylül 2021).

Şekil 60: Şayak Takım Elbise

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 60'ta Ertuğrul Köyü Kültür Evinde bulunan takım elbise şayak dokuma kumaştan yapılmıştır. Ceket önünde ve ceplerinde tek düğme kullanılmıştır. Pantolon paçalarının iç kısımda yırtmaç açılarak düğme dikilmiştir.

3.1.14. Uçkur

Giysiyi süslemek ya da elbiselerin, şalvarın belini tutturmak için 25x125 cm boyutlarında dokunmuş uzun dikdörtgen bağdır (Barışta, 1998:231).

Kırklareli köylerinde uçkur şalvarın üzerine bağlanarak kullanılmaktadır. Bazı köylerde arkaya bazılarında ise yandan bağlanmaktadır. Uçkurlarda bezayağı ve cicim dokuma

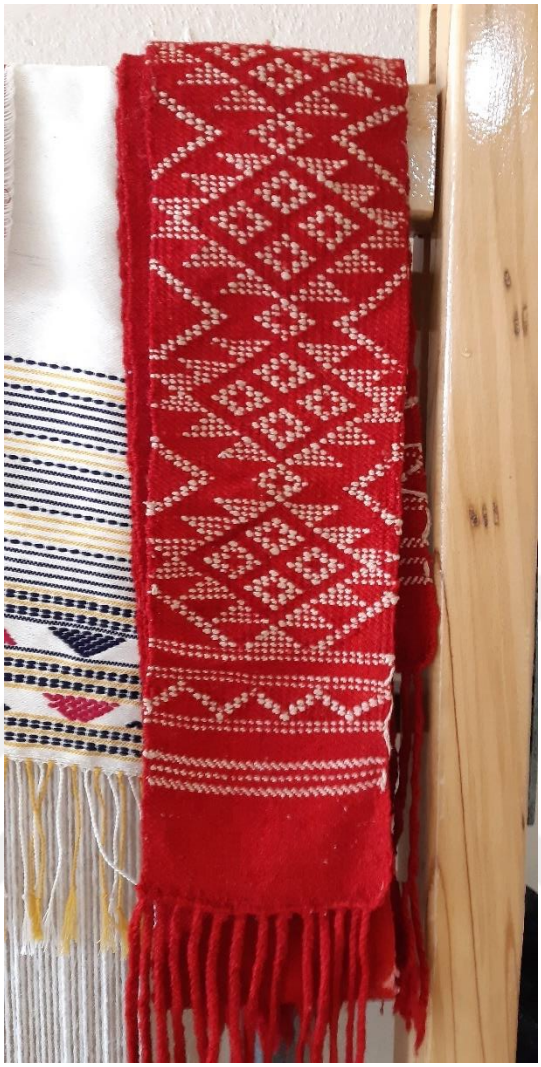
tekniği kullanılmaktadır. İki ucuna desen yapılmaktadır. Desenli olan kısmın kenarlarına püsküller yapılarak kullanılmaktadır.

Şekil 61: Bebek Uçkuru

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 61'de Poyralı Köyü Kültür Evinde bulunan Muharrem Arıcı'ya ait bebek uçkuru görülmektedir. Bebek uçkurunda geometrik desenler ve desenlerin kenarlarına püskül uygulaması yapılmıştır.

Şekil 62: Erkek Uçkuru

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 62'de görülen Erkek kuşağı Ali Çoban'a aittir. Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü Dokuma Ustası Esma Yıldız'da bulunmaktadır. Lebiş Çoban tarafından dokunmuş, yüzyıl önceye ait bir örnektir. Çözgüde kırmızı, atkıda kırmızı ve beyaz pamuk ipliği kullanılmıştır. Cicim dokuma tekniği kullanılarak dokunmuştur. Kumaşın deseni geometrik motiflerin üst üste yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur (E. Yıldız, kişisel görüşme, 11.Mart 2022).

3.1.15. Yağlık

Yağlık, iki kenarı işlemelerle bezenmiş kumaştır. "Düzen" ismini verdikleri dokuma tezgâhlarında kumaşları dokumuşlardır. Yağlıklar peşkir veya havlu yerine geçmektedir. Yağlıkların en büyük özelliği ipliğinin çok ince kullanılmış olmasıdır. Dokuma kumaş üzerine sonradan işleme yapılmaktadır (Tarhan, N. 1967:374).

Şekil 63: Yağlık 1

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 63'teki yağlık örneği Kızılcıkdere köyünden Ayşe Tufan'a aittir. "Türk iğnesi" diye bilinen teknik kullanılarak yapılmıştır.

Türk iğnesi adıyla bilinen "muşabbak" işleme tekniği sayılarak yapılan bir iğne işidir. İğne iplik çekilmeden yapıldığı halde aynı deliklere iki kere batırılan iğne ile ipliğin yaptığı çekme sonucu delikli görünüm elde edilmektedir. Dokumanın iki yüzünde aynı görüntü oluşmaktadır (Barışta 1999:220).

Şekil 64: Yağlık 2

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Ertuğrul Köyü Fatma Efe (Fotoğraf: Selen Yaman Arşivi).

Şekil 64'te Ertuğrul köyünden Fatma Efe'ye ait yağlık örneği görülmektedir. Cicim dokuma tekniği kullanılarak dokunmuştur. Sarı, pembe, yeşil ve lacivert renk iplik kullanılarak çiçek motifleri yapılmıştır. Renkli iplikler de doğal boya kullanılmıştır.

Şekil 65: Yağlık 3

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 65'te Ertuğrul köyünden Fatma Efe'ye ait yağlık örneği görülmektedir. Cicim dokuma tekniği kullanılarak dokunmuştur. Geometrik motifleri ile yapılmış dokumada yeşil turuncu ve lacivert renkler tercih edilmiştir. Çözgü ve atkıda eriş iplik kullanılarak, doğal kök boya ile boyanmıştır.

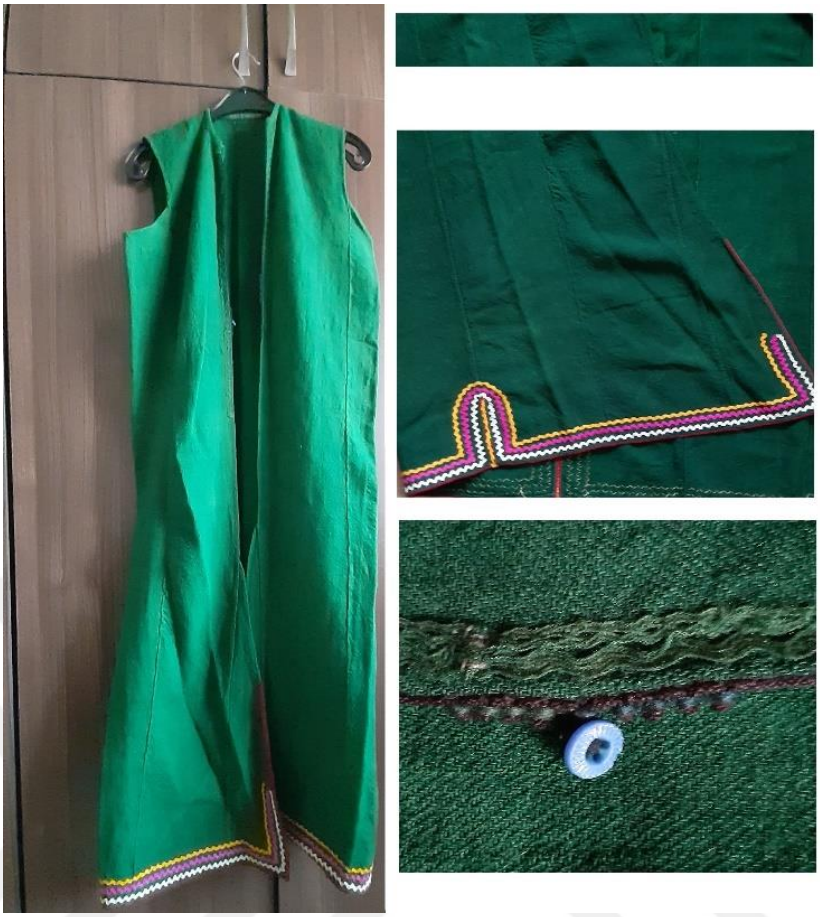
Şekil 66: Yağlık 4

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 66'daki yağlık örneği Kula köyünden Hamdiye Bekar'a aittir. Cicim dokuma tekniği kullanılarak dokunmuştur. Lacivert ve kırmızı renk pamuk ipliği kullanılmıştır. Kumaşın geometrik motifler kullanılarak yapılmıştır.

3.1.16. Yelek

Kırklareli köylerinde gömleğin üzerine giymek ve soğuktan korunmak amacıyla yapılan bir giysidir. Uzun veya kısa olarak kullanılmaktadır. Geçmişte eriş iplik kullanılarak dokunan kumaşlardan yapılmıştır. Bezayağı dokuma örgüsü kullanılmıştır. Günümüzde örgü veya kumaş üzerine işleme teknikleri kullanılarak yapılmaktadır (M. Kütük, kişisel görüşme, 25.Eylül 2021).

Şekil 67: Uzun Yeşil Yelek

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 70'te görülen uzun yeleği Yukarıkanara köyünden Mükerrem Kütük tarafından dokunmuştur. Çözgü ve atkısında eriş iplik kullanılmıştır Yaka kesimi yuvarlaktır. Yeleğin ön kısmın daha iyi kapanmasını sağlamak için ilave üçgen parça kullanılmıştır. Etek kısmında sarı, pembe ve beyaz sutaşı süslemeler kullanılarak elde dikilmiştir.

3.2. Mekânda Kullanılan Dokumalar

"Mekân kavramı, insanın çevreyle olan bu ilişkileri kapsamında ortaya çıkan bir olgudur. Mekân, insanın eylemlerini gerçekleştirebildiği sınırlı hacimler olarak tanımlanmaktadır." (Levent, 2015:4).

Dokumalar iç mekânlarda kullanılmak amacıyla yapılmış, bazen örtünmek bazen de dekorasyon nesneleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.2.1. Battaniye- Divan örtüsü

Battaniyeler, örtünmek amacıyla bezayağı ve dimi dokuma kumaşlardan yapılmıştır. Battaniyeleri doku tekniklerine göre ikiye ayrılmaktadır.

a) Tülü (düğümlü) dokumalar

b) Sarma Yöntemiyle Yapılan Battaniyeler

Battaniyeler bazen divan örtüsü olarak da kullanılmıştır.

a) Tülü (düğümlü) dokumalar

Şekil 68: Tülü Dokuma 1

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 68'deki dokuma örneği Kula köyünden Hamdiye Bekar'a aittir. Tülü dokuma örneği Pomak dokumalarındandır. Atkı ve çözgüde eriş iplik kullanılarak yapılmıştır. Çözgü ve atkıda kırmızı, pembe, lacivert ve sarı renk kullanılarak ekose desen yapılmıştır. Ayrıca atkı ipliği atılırken beyaz, kırmızı, pembe, yeşil ve lacivert renkli yapağı bağlamak suretiyle tüylü yüzey elde edilerek üretilmiştir.

Şekil 69: Tülü Dokuma 2

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 69'daki dokuma örneği Kula köyünden Hamdiye Bekar'a aittir. Tülü dokuma örneği Pomak dokumalarındandır. Atkı ve çözgüde eriş iplik kullanılarak yapılmıştır. Çözgüde kırmızı renk iplik atkıda ise kırmızı ve siyah renk iplik kullanılarak çizgi deseni oluşturulmuştur. Atkı ipliklerinin aralarına kare oluşturacak biçimde uzun iplikler düğümlenmiştir. Karelerde kullanılan renkler sarı, gri, kırmızı, pembe ve mavidir. Karelerde farklı renklerdeki ipliklerin kullanılması ile dama görünümü verilmiştir.

b) Sarma Yöntemiyle Yapılan Battaniyeler

Kırklareli köylerinde sarma yöntemi kullanılarak yapılan battaniyelere "çimdik dokuma" adı verilmektedir. Yeni doğum yapmış kadınlar kendilerini soğuktan korumak amacıyla omuzlarına alarak bu dokumalarla örtünmüşlerdir (Z. Kurtulmuş, kişisel görüşme, 20 Eylül 2021).

Çimdik dokuma kumaşlarında atkı ve çözgüsünde eriş iplik kullanılmaktadır. 2,2 dimi dokuma örgüsü tekniği ile dokunmuşlar. Koyunun kendi yününün renkleri kullanılarak

dokunduktan sonra doğal boyalarla boyanmışlardır. Çoğunlukla boyanmadan kullanılmıştır (G. Top, kişisel görüşme, 8.Nisan 2022).

Şekil 70: Çimdik Dokuma

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 70'te görülen çimdik dokuma örneği Gülşen Top tarafından dokunmuştur. 1/3 dimi dokuma örgüsü kullanılmıştır. Atkı ve çözgüsü eriş iplikten yapılmıştır. Çözgüler hazırlandıktan sonra 2 cm kadar 1/3 dimi dokuma örgüsü yapılmaktadır. Bir sonraki atkı atım işleminde 1ip uzun ince demir çubuğa sarılır. 3 ip sonra sarılma işlemi tekrar edilerek bütün sıra boyunca bu işleme devam edilmektedir. 3 sıra sarma işlemi yapılmadan dimi örgü örülmektedir (G. Top, kişisel görüşme, 8.Nisan 2022).

3.2.2. Döşeklik Dokuma Kumaşlar

Döşeklik olarak kullanılmakta olan dokumalar genellikle kışın sıcak tutması amacıyla yatağın (divan) üzerine serilmektedir. Bezayağı veya dimi dokuma örgüsü kullanılarak hazırlanmış ekose kumaşlardır. Eni 70-100 cm ve boyu 200-400 cm dokunmaktadır. Dikdörtgen biçiminde yatağın üzerine uygun kesildikten sonra elde dikilip içerisine yapağı koyulmaktadır. Yer yatağı yapmak içinde kullanılmaktadır (M. Kütük, kişisel görüşme, 25.Eylül 2021).

Şekil 71: Döşeklik Kumaşlar

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 71'de Yukarıkanara köyünden Mükerrem Kütük tarafından dokunmuş döşeklik kumaş görülmektedir. Döşeklik kumaşlarda atkı ve çözgüde farklı renklerde ipliklerin kullanılması ile ekose desen oluşturularak dokunmaktadır. Siyah, kırmızı ve sarı renkler tercih edilmiştir. Atkı ve çözgüsünde eriş iplik kullanılmıştır.

3.2.3. Halı- Kilim

Kırklareli bölgesinde kurslarda halı dokunmuş ancak halı örneklerine rastlanmamaktadır. Çizgili veya zig zak desenli dokuma kilim örnekleri bulunmaktadır. Malzeme olarak eriş iplik, yün ve penye kullanılmıştır. Günümüzde eskiyen penyeleri keserek iplik haline getirip pala kilim olarak dokumalarda yapılmıştır. Trakya'da yapılan kilimlerde genellikle enine çizgi desenli kilimler dokunmuştur. Desenli olan kilim örneklerinde bezayağı dokuma örgüsü ve cicim dokuma tekniği kullanılmıştır.

Şekil 72: Desenli Kilim

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 72'de Armağan köyünden Orhan Aksoy'a ait zig zag desenli kilim örneği görülmektedir. Eriş iplik kullanılarak dokunmuştur.

Şekil 73: Çizgili Kilim

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 73'te Tatlıpınar köyünden Ayşe Avcı'ya ait çizgi desenli kilim örneği görülmektedir. Eriş iplik kullanılarak dokunmuştur.

Şekil 74: Düz Kilim

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 74'teki kilim örnekleri Ertuğrul Köyü Kültür Evinde bulunmaktadır. Üstte düz kilim görülmektedir. Düz kilimlerde canlı renkler kullanılmıştır. Alttaki desenli kilim bezayağı ve cicim dokuma tekniği kullanılarak dokunmuştur.

3.2.4. Kiriş -Raf Örtüsü

Kırklareli köylerinde kirişleri süslemek ve dolaplarda kullanmak amacıyla, dar enli dokuma örtüleri üretilmiştir. Genellikle 40-50 cm eninde 4 -5 metre boyunda dokunmuşlardır. Kullanılan iplik eriştir. Bezayağı dokuma örgüsü ve cicim dokuma tekniği kullanılmıştır. Sağlam yapılı kumaşlar olduğu için ölen kişinin tabutunu mezara indirmek amacıyla da kullanılmıştır (Y. Tufan, kişisel görüşme,24 Ekim 2021).

Şekil 75: Kiriş -Raf Örtüsü 1

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 75'te görülen kiriş raf örtüsü Kızılcıkdere köyünden Ayşe ve Yaşar Tufan'a aittir. Bezayağı ve cicim dokuma tekniği kullanılarak dokunmuştur. Atkı ve çözgüsünde eriş iplik kullanılmıştır. Beyaz, sarı, kırmızı ve lacivert renk kullanılarak geometrik desenler yapılmıştır.

Şekil 76: Kiriş -Raf Örtüsü 2

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 76'daki kiriş örtüsü örneği Tatlıpınar köyünden Ayşe Avcı'ya aittir. Atkı ve çözgüsünde eriş iplik kullanılmıştır. Dimi dokuma örgüsü ve cicim dokuma tekniği ile dokunmuştur. Koyunun kendi yününün rengi(beyaz), kahverengi ve kırmızı renkler tercih edilmiştir. Ekose desen görünümü içerisinde geometrik çiçek motifleri ile bezenmiştir.

3.2.5. Minder

Minder, köylerde yere oturmak amacıyla kullanılan döşemelik kumaşlardır. Bezayağı ve dimi dokuma örgüleri kullanılarak dokunmuştur. Atkı ve çözgüsünde eriş iplik kullanılmıştır. Çizgi ve ekose desenli üretilmiştir.

(a) (b) (c)

Şekil 77: Minderlik Dokuma Kumaş 1

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 77'deki minder kumaşları Tatlıpınar köyünden Ayşe Avcı'ya aittir. Atkı ve çözgüde iki farklı renkte eriş iplik kullanılmıştır. (a)'da 2/2 (S) yollu dimi dokuma örgüsü ile dokunmuştur.

(b) ve (c)'de 2/2 (Z) yollu dimi dokuma örgüsü ile dokunmuştur.

Şekil 78: Minderlik Dokuma Kumaş 2

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Yukarı kanara Köyü Mükerrem Kütük (Fotoğraf: Selen Yaman Arşivi).

Şekil 78'deki minder örnekleri Yukarıkanara köyünden Mükerrem Kütük tarafından dokunmuştur. Birinci örnek çizgi desenli olup çözgüsünde pamuk ve atkısında renkli doğal boyalarla boyanmış eriş ipliklerden dokunmuştur. Bezayağı dokuma örgüsü kullanılmıştır. İkinci örnekte 2/2 dimi dokuma örgüsü ile dokunmuştur Satın alınan boyarmaddelerle (mor) boyanmıştır. Üçüncü dokumada atkı ve çözgüsü eriş iplikle dokunmuştur. Bezayağı dokuma örgüsü kullanılmıştır. Doğal boyalarla boyamayı tercih etmiştir.

3.2.6. Perdelik Kumaşlar

Kırklareli köylerinde perdelik olarak kullanılan köylülere ait dokuma kumaş örneklerine rastlanılmamıştır. Ancak satın aldıkları kumaşlara kanaviçe işlemelerin yapıldığı görülmektedir. Geometrik ve bitkisel motifler kullanılmaktadır.

Şekil 79: Perde

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 79'da Kula köyünden Hamdiye Bekar'a ait kanaviçe işlemeli perde örneği gül motifleri kullanılarak yapılmıştır.

3.2.7. Yastık

Yatarken boyunun altına konulan yastıklar eskiden eriş iplikten dokunmuş kumaşlarda yapılmıştır. Geçmişte yastıklar uzun yatağın enine göre yapılmıştır. Eski insanların "Allah bir yastıkta kocatsın." söylemi de buradan gelmektedir. Yastıklar kanaviçe işlemenin yanında makine olarak işlenen örnekleri de kullanılmaktadır. Bazı yastıkların iki başı dantelden yapılmıştır (M. Kütük, kişisel görüşme, 25.Eylül 2021).

Şekil 80: Yastık

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 80'de Yukarıkanara köyünden Mükerrem Kütük'e ait yastık satın alınan pamuklu kumaş üzerine işlenmiştir.

3.2.8. Yatak Örtüsü

Kırklareli'nin köylerinde yatağın üstüne örtmek amacıyla çimdik dokumalar ve tığ işi örtüler kullanılmıştır. Çimdik dokumalar genelde örtünmek amacıyla battaniye olarak kullanılmıştır.

Şekil 81: Yatak Örtüsü

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 81'de Ertuğrul Köyü Kültür Evinde görülen yatak örtüsü dantel olarak yapılmıştır.

3.2.9. Yorgan

Yatarken örtünmek amacıyla köylüler kendi yapmış oldukları yorganları kullanmışlardır. Günümüzde çok tercih edilmemesine rağmen yaşlı kesim kullanmaktan vazgeçmemiştir. Yorganın içinde yapağı ve pamuk bulunmaktadır. Yorgan dikiminde önce beyaz kumaş yere serilir. Kumaş üzerine pamuk üstüne yapağı ve yapağının üzerine bir kat pamuk yayılmaktadır. Üzerine dokudukları eriş kumaş serilmektedir. Dikişleri yorgan iğnesi kullanılarak elde dikilmektedir.

Şekil 82: Yorgan

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 82'de Pınarhisar'dan Nuri Yaman'a ait yorgan örneği bezayağı dokuma örgüsü kullanılarak dokunmuştur. Atkı ve çözgüsünde beyaz, siyah ve kırmızı renklerde eriş iplik kullanılarak dokunmuştur. Nuri Yaman'a ait yorgan örneğinin içinde pamuk ve yapağı kullanılarak yapılmıştır.

BÖLÜM 4: KIRKLARELİ İLİ KÖYLERİNDE GÜNÜMÜZDE YAPILAN DOKUMALAR VE GİYSİ SEÇİMİ

4.1. Kırklareli İli Merkez Ve Köylerinde Günümüzde Yapılan Dokumalar

Kırklareli de dokumacılığın köklü bir gelenek olmasının nedeni hayvancılığın olması ve yünün kolaylıkla temin edilmesidir. Ancak Günümüzde hayvancılığın devam etmesine rağmen dokuma işiyle uğraşan çok az kişi bulunmaktadır.

4.1.1. Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü Dokumaları

Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü bünyesinde bulunan Ar-Ge birimi, unutulmaya yüz tutmuş Geleneksel El Sanatları inceleyerek arşivleme çalışmaları yapmaktadır. Tasarım ve Üretim biriminde oluşturulan dokumalarda doğal boyalarla boyanmış iplikler kullanılmaktadır. Usta ellerle oluşturulan dokumalarda, gelenekselin yanında modern zamana uygun tasarımlar da bulunmaktadır. Eğitim birimi ise dokuma sanatının inceliklerini gelecek kuşaklar aktarmaktadır. Tanıtım Pazarlama birimi de atölyelerde üretilmiş ürünlerin sergi ve satışını sağlayarak dünyaya tanıtılmasını amaçlamaktadır (Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü, kişisel görüşme, 09.Şubat 2022).

Şekil 83: Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü'nün Kullandığı Tezgâhlar

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 83'te Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü'nün tarafından kullanılan ahşap ve demir malzemeden yapılmış tezgâhlar görülmektedir.

(a) (b)

Şekil 84: Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü Çarpana Dokuma Örnekleri

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 84 (a)'de Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsünde yapılmakta olan çarpana dokuma kartı görülmektedir. (b)'de ise Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü Dokuma Ustası Esma Yıldız'ın yapmış olduğu çarpana dokuma örnekleri görülmektedir.

Şekil 85: Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsünün Kullandıkları İplik Örnekleri

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 85'te Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsünde doğal kök boyası iplikler kullanılarak dokumalar yapılmaktadır.

Şekil 86: Muska Motifi

Kaynak: Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü (Fotoğraf: Selen Yaman Arşivi).

Şekil 86'da muska motifi görülmektedir. Koruyucu olduğuna inanılmaktadır.

Şekil 87: Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü Dokuma Ustası Esma Yıldız'ın Yaptığı Dokuma Örnekleri

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 87'deki dokuma örnekleri Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü dokuma ustası Esma Yıldız tarafından pamuk ipliği kullanılarak üretilmiştir.

4.1.2. Poyralı Köyü Dokumaları

Poyralı Kültür Evi 2008 yılında açılmıştır. Köyde dokuma yapmayı hemen hemen tüm halk bilmesine rağmen devam eden tek dokuma ustası Gülay Karakulak'tır.

Poyralı köyünde yapılan dokumalarda çözgü siyah veya beyaz renk pamuk ipliği ve atkıda sentetik iplikler kullanılmaktadır. Çözgü genellikle siyah tercih edilmektedir. Bunun sebebi kullanılan renkleri daha canlı göstermesidir. İplikler Kırklareli Akarca'dan temin edilmektedir. Anlamı bilinen çok az desen bulunmaktadır. Bülbülgözü, kazayağı en fazla bilinenler arasındadır.

Dokuma işleminde "Tahta kaldırma" tekniği kullanılmaktadır. İplikler dört dört sayılarak tahtaya geçirilmektedir. Tahta kaldırılıp ipi (mekiği) geçirmek suretiyle yapılan bu dokuma işlemine "tahta kaldırma" denilmektedir. Genellikle iki gücülü dokuma tezgahında bezayağı arasında ip desene göre geçirilerek dokuma işlemi gerçekleştirilmektedir (G. Karakulak, kişisel görüşme,20 Ocak 2022).

Şekil 88: Dokuma Tezgâhı

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Gülay Karakulak Poyralı Köyü Dokuma Ustası (Fotoğraf: Selen Yaman Arşivi).

Şekil 88'de Poyralı köyünde dokuma ustası olan Gülay Karakulak'a ait dokuma tezgâhı görülmektedir.

Şekil 89: Poyralı Köyü Dokuma Ustası Gülay Karakulak'a Ait Dokuma Örneği

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 92'deki duvara asılmış dokuma örneği Gülay Karakulak tarafından yapılmıştır. Çözgüde siyah pamuk iplik kullanılmıştır. Atkıda siyah, motiflerde sarı beyaz, kırmızı ve mavi renk iplik kullanılarak dokunmuştur.

Şekil 90: Poyralı Köyü Dokuma Ustası Gülay Karakulak'a Ait Dokuma Heybe Örnekleri

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 90'da heybe örnekleri görülmektedir. Heybeler bezayağı dokuma örgüsü ve cicim tekniği (tahta kaldırma) ile dokunmuşlardır. Çözgü siyah ve atkıda canlı renkler tercih edilmektedir. Dokumalarda geometrik ve özellikle doğada bulunan canlıların motifleri kullanılmaktadır.

Şekil 91: Poyralı Köyü Dokuma Ustası Gülay Karakulak'a Ait Dokuma Uçkur Örneği
Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 91'deki uçkur dokuma örneği Gülay Karakulak tarafından yapılmıştır. Kullanılan renkler; sarı, kırmızı, yeşil ve liladır. Kumaşın her iki ucunda gül motifi kullanılmıştır. Desenin başlama ve bitirilme yerinde geometrik bordür uygulanmıştır. Kenarları püsküllerle süslenmiştir.

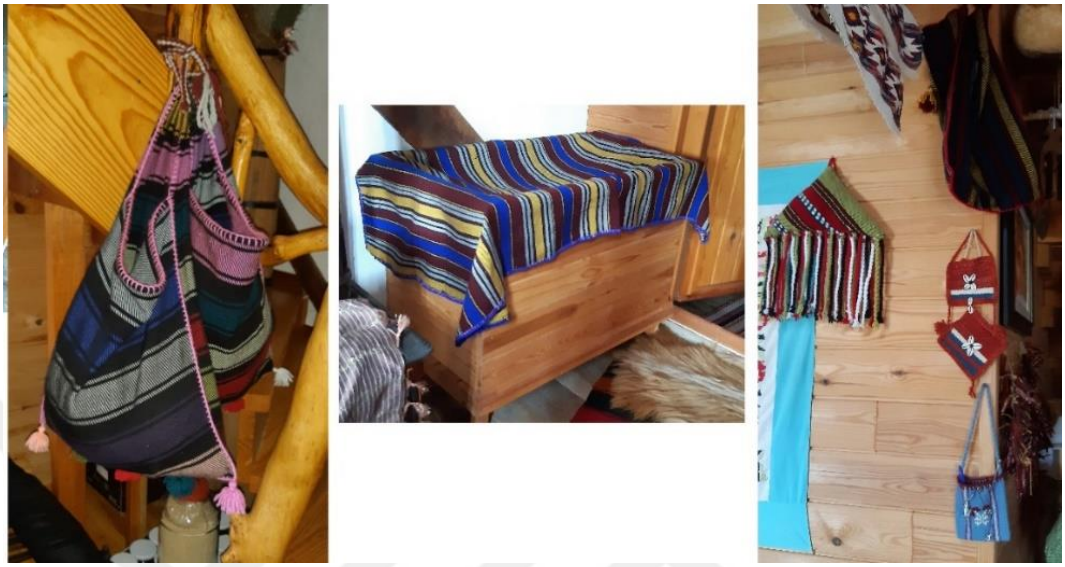
4.1.3. Kula Köyü Dokumaları

Mali müşavir Hamdiye Bekar emekliye ayrıldıktan sonra İstanbul'daki modern yaşantısını terk etmiştir. Kendi kültürüne dönmek istediğinden Kula köyüne yerleşmiştir. 2018 yılında kilim dokuma kursuna gitmiştir. Poyralı köyünde yaptırmış olduğu tezgâh ile Kula köyünde dokuma yapmaktadır.

Şekil 92: Kula Köyü Dokuma Ustası Hamdiye Bekar'a Ait Dokuma Tezgâhı
Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 92’de yatay tezgâh örneği görülmektedir. Çözgüde siyah veya beyaz pamuklu iplik kullanılmaktadır. Hamdiye usta öğrendiği motifleri ve kütüphaneden araştırarak bulduğu motifleri kendine özgü yorumlayarak dokumalarını yapmaktadır.

Şekil 93: Kula Köyü Dokuma Ustası Hamdiye Bekar’a Ait Dokuma Örnekleri
Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 93’teheybe, sandık örtüsü ve duvar süsleri görülmektedir. Sandık örtüsü dokuma ustası Hamdiye Bekar’ın ilk yaptığı çalışmadır.

4.2. Kırklareli İli Köylerinde Giyim Kuşam Kültürünün Modanın Ortaya Çıkmasıyla İzlediği Seyir

Kırklareli İli köylerinde geçmiş yıllarda eriş iplikten dokunmuş dokuma kumaşlar kullanılmıştır. Günümüzde teknolojinin gelişmiş olması erişim kolaylığı gibi nedenlerle köylülerinde modayı yakından takip ettiği gözlenmektedir.

Şekil 94: Saranta Bağ Bozumu Şenlikleri

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Saranta Bağ Bozumu Şenlikleri Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 94'te 1 Aralık.2021yılında Kırklareli'nin Karakoç Mevkiii'nde yer alan Saranta Çiftliğinde düzenlenen bağ bozumu şenliklerinde Kızılcıkdere köy halkının giyimi görülmektedir. Özel günlerde pembe şalvar üzerine futa bağlanmak bir gelenektir. Üst kısımda pembe gömlek üzerine işlemeli yelek giyilmektedir.

4.2.1. Baş Örtüsü

Örtünme amacıyla kullanılmakta olan başörtüsü aslında köylerde kimin evli, kimin yeni evlenmiş ve kimin bekar olduğu konusunda bilgiler vermektedir. Bu nedenle bağlama şekillerinde farklılıklar görülmektedir.

(a) (b)

Şekil 95: Baş Bağlama

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 95 (a)'da Şerife Çakıl (1952)'ın uyguladığı bağlama biçimi evli kadınlar kullanmaktadır. (b)'de Gülse Kuşku (2001)'nun uyguladığı bağlama biçimi kızlar tarafından kullanılmaktadır.

(a) (b)

Şekil 96: Kocabaş Bağlama

Kaynak: Selen Yaman, Kızılcıkdere Köyü Bağ Bozumu Şenlikleri Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 96 (a)'da ortada kocabaş bağlama ustası Kadriye Gürsoy ve kocabaş bağlaması yaptığı torunu Canan ve arkadaşı. (b)'de kocabaş bağlamanın arkadan görünümü. Kocabaş bağlama düğün gibi özel günlerde yapılmaktadır.

4.2.2. Sarka (Cepken)

Kırklareli köylerinde günümüzde kullanılan cepken örnekler içerisinde elde işleme olarak yapılanların yanı sıra satın alınanlara daha fazla rastlanmaktadır. Bordo ve siyah renk kadife kumaş üzerine işleme sarkalar tercih edilmektedir.

Şekil 97: Sarka

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Saranta Bağ Bozumu Şenlikleri Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 97'deki örnekte Bordo kadife kumaş kullanılmıştır. Takma kol uygulanmıştır. Kol boyu uzun ve kol ağzı geniştir. Ön arka bedeni ve kollar kordon tutturma tekniği ile süslenmiştir. Süslemede sarı ve beyaz kordon kullanılmıştır. Geometrik bezemeler, yıldız ve ay motifleri ile süslenmiştir.

4.2.3. Ferace

Kırklareli köylerindeki bayanlar annelerinden kalan veya evde bulunan eski eriş dokumalardan yapılmış feraceler kullanılmaktadır. Kumaşlar dikildikten sonra sutaşı ve kurdelelerle süslenmektedir. Düğün gibi özel günlerde yeşil feraceler giyilmektedir.

Şekil 98: Yeşil Ferace

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 98'de Tatlıpınar Köyü Gülcan Öztürk'ün giydiği eriş iplikten yapılmış yeşil ferace örneği görülmektedir. Büyüklerin yapmış olduğu feraceler giyilmekte olup yenileri dokunmamaktadır. Bu nedenle özel olarak saklanmaktadır.

4.2.4. Futa

Kırklareli İli köylerinde özel günlerde şalvarın üzerine futa bağlanması geleneği günümüzde de devam etmektedir. Futalar kumaş üzerine işlenerek veya dantelden örülerek kullanılmaktadır. Dantelden yapılan futalar renkli boncuklarla süslenmektedir.

(a) (b)

Şekil 99: Futa

Kaynak: Selen Yaman, Kızılcıkdere Köyü Bağ Bozumu Şenlikleri Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 99 (a)'da görülen futa siyah etamin kumaş üzerine geçmişte yapılmış olan dokumalardaki desenler işlenerek yapılmıştır. Eski futalarda kumaşı ortada birleştirmek için renkli iplikler kullanılarak iğne ile birleştirme işlemi yapılmıştır. Bu görünümü vermek için futanın ortasına renkli ipliklerle işleme yapılmaktadır. (b)'de Futa dantelden yapılmıştır. Orta kısmında pullar ve boncuklarla işlenmiş çiçek motifli etnik şerit kullanılmıştır.

4.2.5. Gömlek ve Yelek

Kırklareli köylerinde özel günlerde pembe veya beyaz gömlek giyilmektedir. Gömleklerin roba kısmında düz büzgü veya "gömeç" adı verilen bal peteği olarak bilinen büzgü uygulaması yapılmaktadır. Yaka beşgen şeklinde kesilmektedir. Önde ve bileklerde kumaşın rengine uygun düğmeler kullanılmaktadır. Günümüz yeleklerinde kumaş üzerine kanaviçe veya nakış işleme kullanılmaktadır. Ayrıca tığ ile trabzan yapılarak üzerine işleme uygulanan örnekleri de bulunmaktadır. Yeleklerin üzerine yapılan işlemelerde çiçek motifleri kullanılmaktadır.

(a) (b)

Şekil 100: Gömlek ve Yelek 1

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Saranta Bağ Bozumu Şenlikleri Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 100'de kanaviçe işlemeli yelekler pembe veya beyaz gömlek üzerine giyilmektedir. (a)'da görülen yelek örneğinde trabzan denilen tığ işi üzerine kanaviçe uygulanmıştır. (b)'de görülen kadife kumaş üzerine kanaviçe işleme görülmektedir.

Şekil 101: Yelek 1

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 101'de Kızılcıkdere köyünden Emel Demirel'e ait yelek, siyah kumaş üzerine ön kısmında gül ve karanfil motifinden işlenmiştir. Arka ve yaka kısmında karanfil motifi devam ettirilmiştir.

(a) Emel Demirel'in yeleği (b) Yağmur Teke'nin yeleği

Şekil 102: Yelek 2-3

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 102 (a)'da görülen yelek örneğinde trabzan denilen tığ işi üzerine kanaviçe uygulanmıştır. (b)'de görülen kadife kumaş üzerine kanaviçe işleme görülmektedir.

(a)Gülcan Öztürk'ün yeleğinin ön ve arka kısmı (b) Nuriye Gümüş'ün yeleği

Şekil 103: Yelek 4-5

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 103 (a)'da görülen yelek örneğinde trabzan denilen tığ işi üzerine kanaviçe uygulanmıştır. (b)'de görülen kadife kumaş üzerine sarma tekniğinde yapılmış işleme görülmektedir.

4.2.6. Şalvar

Günümüzde köylerde günlük kullanılan şalvarlar basmadan dikilmektedir. Üzerine futa bağlanarak kullanılmaktadır. Özel günlerde moraken şalvar kullanılmaktadır.

Şekil 104: Köyde Günlük Şalvar Giyimi

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2022.

Şekil 104'te Kızılcıkdere köyünde Şerife Çakıl'ın giymiş olduğu günlük hayattaki şalvarın kullanımı görülmektedir.

Şekil 105: Özel Günlerde Giyilen Şalvar

Kaynak: Selen Yaman, Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi, 2021.

Şekil 105'te Kızılcıkdere köyünden Ayşe Tufan'a ait "moraken" şalvar düğün gibi özel günlerde kullanılmaktadır.

BÖLÜM 5: DENİM

5.1. Denim Kumaşların Tarihsel Gelişimi

"Denim" kelimesi, André ailesi tarafından ilk kez Fransa'nın Nîmes şehrinde yapılan sağlam kumaşın adı olan Serge de Nîmes'ten gelmektedir. Denim kumaş olarak "Serge", Orta Çağ'a kadar uzanmaktadır. Yünlü, yarı yünlü ve ipek dimi kumaşlar için bir isim olarak kullanılmıştır. Denim ilk olarak Fransa'nın tekstil merkezi olan Nimes kasabasında üretilmiştir (www.guild.store,2022).

Şekil 106: 1828 Fransız Serge De Nîmes Yazlık Takım

Kaynak: (www.lemagasin.eu,2022).

Şekil 106'daki kostüm 2016 yılında birkaç ay boyunca Nimes'teki Vieux Nimes Müzesi'nde sergilenmiştir.

"Blue de Genes" ilhamını kotun kökeninden alan bir denim markasıdır: kotun tarihi 400 yıldan fazla bir süre önce İtalya'nın Cenova kentinde başlamıştır. Cenova'daki liman işçileri, iş elbisesi ve yelken bezi için pamuk ipliği kullanılmıştır. Denizciler için iş pantolonları çivit mavisi ile maviye boyanmıştır (https://www.blue-caviar.com/2022).

Avrupa çapında birçok ülkeye ihraç edilen çivit boyalı malzeme çok dayanıklı olduğundan Genova'nın Mavisi ya da "Bleu de Genes" olarak tanınmıştır. İngilizler "Blue Jeans" ismini pantolonlara da uyarlamışlardır (www.guild.store/origin-denim-serge-de-nimes-et-bleu-de-genes-part/ Erişim Tarihi:19.03.2022)

Tablo 11

1828 Fransız Serge de Nîmes yazlık takım ölçü tablosu

BEDEN			
	Omuzlar	Göğüs	Kol
Ceket	42	50	58
	Bel	Dış Dikiş	İç Dikiş
Pantolon	45	105	72

Kot Pantolonlar, Blue Jeans, Dungarees, Denims veya Levi 's olarak adlandırılmaktadır (www.britannica.com, 2022).

Şekil 107: Jean'in Doğuşu

Kaynak: (www.themagger.com, 2022).

Şekil 107’ye göre 1873'te Levi Strauss ve Jacob Davis 139-121 numaralı patent altında, Amerika Birleşik Devletleri'nde ve tüm dünyada kot pantolon çağının başlamasını sağlamışlardır (www.ellicott.co, 2022).

Şekil 108: İki At Ticari Markası

Kaynak: (https://www.levistrauss.com/levis-history/#the-history-of-denim).

Şekil 108’de 1996 İki At Ticari Markası, bir çift Levi's bel tulumunu ayırmaya çalışan iki atı tasvir etmektedir. Logo, rekabet karşısında giysilerin gücünü simgelemektedir (Çakır 2010:9).

Şekil 109: Denim Giyen İşçiler

Kaynak: www.ellicott.co/blogs/posts/denim-a-mythic-history.20222.

Şekil 109’da İşçiler giymiş olduğu pantolonlar görülmektedir.

Amerikan hükümeti, savaş sırasında askerlerin giymesi için kot pantolon şirketlerine giysiler ürettirmiştir. Denim bu süreçte kot pantolon üretimiyle daha fazla prestij kazanmıştır. Kot; sadece Amerika'da değil, dünyanın birçok yerinde yaygın biçimde kullanılmaya başlamıştır. (Ciurana 2015 :13).

“Marlon Brando”” ve James Dean” gibi ünlülerin tarafından çekilen filmlerde denim kumaştan dikilmiş giysiler giymişlerdir. Filmlerde jean giyilmesi, gençler arasında yaygın biçimde kullanılmasına neden olmuştur (Tekstil İşveren Dergisi 2019:20)

(a) (b)

Şekil 110: Filmlerde Denim

Kaynak: (a) https://en.wikipedia.org/wiki/Rebel_Without_a_Cause. 2022

(b) https://www.gzt.com/gztmzt/sizin-kotunuz-hangisi-247.03.16.2022

Şekil 110’da 1950ler'de James Dean'in “Rebel Without A Cause” ve Marlon Brando’nun başrolünü oynadığı 1953'te “The Wild One” filimleri izleyiciler üzerinde deprem etkisi yaratmıştır. Film yapımcılarının seçmiş olduğu giyim tarzları gençler tarafından kısa sürede benimsenmiştir. Denim kumaşlardan üretilen pantolonlar her iki cinsiyet grubunda da giyilmektedir. Denim; zamansız ve mekânsız bir giysidir (Öz ve Begiç, 2018:21-23).

Blue jean asiliğin simgelerinden biri olarak kabul edilmesinin en büyük nedeni Amerikan filmleri ve reklamlardan kaynaklanmaktadır. Zamanla Blue jeane yüklenen asilik anlamı geçerliliğini kaybederek gündelik giyim şeklini almıştır (Akyol 2010:193).

Dayanıklı olmasından dolayı iş kıyafeti olarak kabul gören kot günlük yaşamın ve modanın bir parçası olarak yeni bir kimlik kazanmıştır (Ciurana 2015 :13).

Şekil 111: Renkli Kot

Kaynak: (www.gzt.com, 2022).

Şekil 111'de gösterilen renkli kotların1960'lı yıllarda popularitesi artmıştır. 1960'lı yıllarda İstanbul'a da gelen "Beatnik Kuşağı Hippiler" Türkiye'de Blue jean'in yayılmasında etkili olmuştur (Macun, H. 2019:51).

Mavi denim pantolonlar gençlik, cinsellik ve isyanın kolay fark edilen gençlik işaretleri olmuştur. Denim pantolonlar bedeni sarmanın yanı sıra giyen kişinin kimliğini de yansıtmaktadır (Fogg 2014:341).

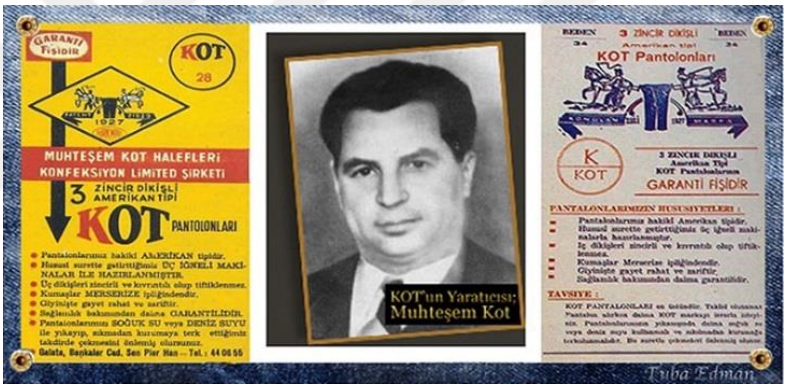
Amerikalı üreticiler, 1980'ler ve 1990'lar boyunca denim kumaşları denizaşırı ülkelere taşımışlardır (www.ellicott.co,2022).

"Rocky", "punk" ve "heavy metal" şarkıcılarının blue jeans tercih etmeleri, kullanımının artmasına neden olmuştur (Akyol 2010 :191).

Denim ve jean farklı kumaşlardır. Denim kumaşlarda kullanılan çözgü ipi boyanırken, atkı ipi boyanmaz. Jean kumaşlarda kullanılan her iki iplik de renklidir (Macun 2019:27-28). Jean kumaşlar düz renkli, genellikle çivit mavisi, zeytin veya kahverengi boyanmıştır. Denim ise her zaman hem beyaz hem de indigo iplikten eğrilerek yalnızca iş kıyafetlerinde kullanılmıştır (www.ellicott.co/ 2022).

5.2. Türkiye'de Denimin Yeri ve Önemi

II. Dünya Savaşı sonrasında Türkiye denim kumaş ile tanışmıştır. Türkiye'de blue jean, savaş sonrası Amerikan üslerinin kurulmasıyla birlikte kullanılmaya başlanmıştır. (Https://www.ihkib.org.tr, 2021:10).

Şekil 112: Kot

Kaynak: https://www.themagger.com/jean-kot-pantolonun-hikayesi/

Şekil 112'de Türkiye'de Blue jeans kültürünü getiren Yugoslavya göçmeni Muhteşem Kot'un fotoğrafı ve logosu görülmektedir. 1958 yılında "Kot" bir marka olarak tescil edilmiştir (Tekstil İşveren Dergisi 2019:20).

70 ve 80'lerde KOT markası serbest piyasa ekonomisiyle birlikte rekabet edemeyip gerilemiştir. 1992'de üretimi tamamen durmuştur (Özçayan 2012:2). 70'li yıllarda İspanyol paça modelleri moda olmuştur. 90'lı yıllarda yüksel belli modeller, yamalı ve yırtık modeller, "baggy" olarak tabir edilmiştir. Oldukça bol modellerin yanı sıra bedene yapışan modeller "skinny" jean tarzı olarak bilinmektedir (www.themagger.com/.2022)

5.3. Denim Kumaşların Genel Özellikleri

Denim kumaşlar genel olarak pamuklu ipliklerden üretilen kaba kumaşlar olarak bilinmektedir. En belirgin özellikleri çözgü ipliğinin mavi indigo boyalı olması ve atkı ipliğinin boyanmamış olmasıdır. Denim kumaşlarda en fazla çözgü dimi örgüleri kullanılmaktadır (Yakartepe, M. ve Z. :1138).

(a) (b) (c)

Şekil 113: Denim Kumaş Örnekleri

Kaynak:(www.thedenimvault.weebly.com.2022).

Şekil 113 (a)'da Z yollu dimi örgüsü ile dokunmuş denim kumaş görülmektedir. En yaygın kullanılan dokuma örgüsüdür. Diğer dimi türlerine göre daha düz ve pürüzsüz bir yüzeye sahiptir. (b)' de S yollu dimi dokuma örgüsünden yapılmış denim örneği bulunmaktadır. Daha yumuşak yapılı kumaşlardır. (c)' de kırık dimi dokuma örgüsü ile yapılmış denim kumaş örneğidir. Dimi örgülerinin yön değiştirmesiyle oluşan örgülerdir.

Denim kumaşlarda kullanılan elyaflara göre şu şekilde sınıflandırabiliriz;

1- Organik Denim Kumaşlar: Organik denim kumaşlarda kimyasal madde kullanılmamaktadır. Bu kumaş daha sağlıklıdır ve normal kumaşlara bir alternatif olarak kabul edilmektedir (www.kresent.com/a, 2022).

2- Poly Denim Kumaşlar: Polyester kullanılarak üretilen denim kumaş, "poli denim" olarak bilinmektedir. Yumuşak, bakımı kolaydır ve dayanıklıdır. Denim kumaşlarda polyester liflerinin tercih edilmesinin nedeni, hidrofobik karaktere sahip olmasıdır. Bu özellik kumaşın hızlı kurumasını sağlamaktadır (Kara, 2019:1).

3- Bubblegum Denim Kumaşlar: Bubblegum denim olarak bilinen bu kumaşlar %35 ile %50 oranında likra içermektedir. Bu kot türü oldukça esnek yapıya sahiptir (www.denimfocus.net,2022).

4- Streç Denim Kumaşlar: Streç denim kumaşlar lycra veya spandex gibi sentetik elyaflarla üretilmektedirler. Giymede kolaylık sağladığından, dar kotlar genellikle streç kot kullanılarak yapılmaktadır (www.kresent.com/ b, 2022).

5- "Bistrech Denim": Streç denimlerden farklı olarak hem enine hem boyuna esneyen kumaşlardır. (Kara, 2019:6).

6-Rami Denim Kumaşlar: Rami denim kumaşlarda rami elyafının içerisine pamuk, polyester, sapandex gibi elyaflar karıştırılarak üretilmektedir. Küf ve diğer mikroorganizmalara karşı dayanıklıdır. Parlak görünümüne sahip olan bu kumaşın kırışma özelliği azdır (www.denimfocus.net,2022).

Günümüzde modal, lyocell, elastan vb elyaflarla üretilmekte ve sert yapılı olan denim kumaşlarının esneme özellikleri konusunda çalışmalar yapılmaktadır (Fidan, G., Korkmaz, Y. Ve Kaynak H.K. 2021:781).

5.4. Denim Kumaşlarda Nakış

Nakış; kumaş üzerine pamuk, keten, ipek veya sim iplikler kullanarak yapılan süsleme sanatıdır. Çok eski zamanlardan beri elle yapılan nakış zaman içinde tek kafalı dikiş makinelerinde, sonra jakarlı nakış makinelerinde ve şimdi gelişen teknolojiyle beraber elektronik nakış makinelerinde yapılmaktadır (Kurt, 2019:18).

İşlemeli kot, bir tür ev yapımı DIY görünümü vermektedir. Bu tür kotlar, farklı işleme ipleri kullanılarak süslenmektedir. İşlenerek sıra dışı modaya uygun jeanler oluşturulur.

(a) (b)

Şekil 114: Kotların Bacak Kısımlarına Nakış Uygulanması

Kaynak: (a) Quratulain Iqbal (Fotoğraf), Giysiye Uygulanan Kumaş Manipülasyon Tekniği, 2022, Pinterest.

(https://www.pinterest.fr/pin/fabric-manipulation-technique-applied-to-a-garment-in-2022--14566398788511241/).

(b) Galani Georgea (Fotoğraf), Geri dönüştürülmüş malzemelerden yapılmış giysiler, Moda stilleri, Süslü kot pantolon, 2022, Pinterest.

(https://www.pinterest.fr/pin/ Пин от пользователя Galani Georgea на доске Εμφάνιση | Одежда из переработанных материалов, Модные стили, Украшенные джинсы, 2022--619667229992610445/).

Şekil 114'te nakış işleminin kot pantolonların paça ve üst bacak kısımlarına yapıldığı görülmektedir. Kumaşın rengine göre tasarımda kullanılacak ipliklerin renkleri de büyük önem taşımaktadır.

(a) (b)

Şekil 115: Kot Gömleğe Nakış Uygulanması

Kaynak: (a) Aleja Herrera, (Fotoğraf), İşlemeli Bluzlar, Kadınsı Bluzlar,2022, Pinterest.

(https://www.pinterest.fr/pin/Aleja Herrera em Costura em 2022 | Roupas bordadas, Blusas femininas, Roupas.2022--6262886973461858).

(b) Melanie Cisler (Fotoğraf), İşlemeli kot gömlek, 2020, Pinterest.

(https://www.pinterest.fr/pin/Stay True with a Fresh Take on Iconic Style. | Embroidered Denim Shirt, Denim Shirt, Embroidered Clothes, 2020--227361481178063479/).

Şekil 115'te nakış işleminin kot gömleklerin yaka, omuz ve arka kısımlarına uygulandığı görülmektedir. Tasarıma göre pastel tonlarda, tonlama yaparak veya renkli uygulanmış örnekleri bulunmaktadır.

(a) (b)

Şekil 116: Ceplerde Nakış Uygulaması

Kaynak: (a) Lady Bird (Fotoğraf),"Çiçeklerin açtığı yerde umut da olur." Giysi nakışı kendin yap,2022, Pinterest.

(https://www.pinterest.fr/pin/ ThreadPainting - Embroidery — “Where Flowers Bloom so Does Hope.” – Lady Bird... In 2022 | Clothes Embroidery Diy, Embroidery Jeans Diy, Embroidered Jeans Diy, 2022--8303580555435663/).

(b) Nalan’ın Dünyası (Fotoğraf) Diy - Kot pantolon süsleme, 2022, Pinterest.

(https://www.pinterest.fr/pin/Diy-Kot Pantolon Süsleme, 2022--534802524513855689/).

Şekil 116’da nakış işleminin kot pantolonların arka cep kısımlarına yapıldığı görülmektedir. Çiçek motiflerinin yanı sıra geometrik olarak yapılan nakış özellikleri dikkat çekmektedir.

BÖLÜM 6: TASARIM

6.1. Moda Koleksiyonu Hazırlama Aşamaları

Tablo 12

Moda Koleksiyonu Hazırlama Aşamaları

Tablo 12'de Moda koleksiyonu hazırlamak için takip edilmesi gereken aşamalar gösterilmektedir. Alt bölümlerde bu aşamalar hakkında bilgi verilecektir.

6.1.1. Pazar Araştırması

Pazar araştırması müşterilerin; tüketim alışkanlıklarını, tercihlerini, fiyatlara yaklaşımlarını düzenli olarak belirli veriler üzerinden takip edilen bir süreçtir. Pazar araştırması bir ürünün pazarı hakkında veriler toplanarak müşteriye en iyi hizmeti sunmak için zemin hazırlamaktadır.

Pazar araştırmaları şirketin yapmış olduğu işin niteliğine ve müşterilerin beklenti düzeylerine bağlı olarak değişimler gösterebilmektedir. Yapılan araştırmalar nitel veya nicel olabilir. Pazar araştırmasında müşteri ile telefonla görüşerek masa başı araştırması yapılabileceği gibi gerektiği durumlarda saha çalışmaları yapılması ve on-line

araştırmalar da büyük önem taşımaktadır. Saha çalışmasında günümüz koşullarında Covid19'un yaratmış olduğu Pandemi durumu (risk durumu) göz önüne alınması gerekmektedir. Pazar araştırması yaparken öncelikli olarak müşteri profili belirlenmelidir.

6.1.2. Hedef Kitle

Hedef kitle analizi yaparken tüketicinin yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu, kariyeri, satın alma gücünün ne olduğu, sosyal sınıfı, hangi coğrafya da yaşadığı, yaşam trendleri, tarzları ve tüketim alışkanlıklarının neler olduğu dikkate alınmalıdır (Atalayer, G. ve Bahar, C. (2016:13). Tüketici kitlesi genellikle bağ kurma odaklı olduğundan, tüketicilerin alışverişlerinde tercih ettiği markaların duygularına da hitap ettiği gerçeği göz ardı edilmemelidir. Tüketicileri ile ilgili daha fazla bilgi toplaması gerekmektedir.

Tüketici davranışları ve tüketicinin tutumu, bakış açısı, müşteri profilini oluşturmak açısından da büyük önem taşımaktadır. Başarıya ulaşmanın yolu, doğru hedef kitleyi belirlemek ve doğru stratejilerin geliştirilmesidir. Bir ürünün doğru ellere teslim edilmesi için hedef müşterilerin kim olduğunu anlamak ve bilmekte oldukça önemlidir. Hedef kitle analizi yapılması, şirketlerin kendisini iyileştirebilmesini sağlaması açısından da büyük bir önem taşımaktadır.

6.1.3. Hikâye Panosu Oluşturma

Tasarımcılar, tasarımlarını planlarken, ilhamlarını zihin panosu çıkartarak ve hikâye panosu oluşturarak bir araya getirebilmektedirler. Moodboard ve Colorboard da bu anlamda, tasarımcılar için önem taşımaktadır. Esin verici fotoğraflar, materyaller, çizimler, notlar burada bir araya getirilmektedir. Bu çalışmalarla birlikte, zihindeki soyut tasarımlar somut düzeyde kendini gösterebilecekleri alan bulmaktadırlar. Bir tasarımcı için hikâye panosu; bir film şeridi gibi üretim süreci boyunca yapacaklarını göstermektedir. Aynı zamanda kendini ifade edebilmesi açısından önem taşımaktadır.

Hikâye panolarının oluşturulması şirket kaynaklarından tasarruf edilmesini ve giyim üretiminin tamamında daha verimli çalışmasına yardımcı olmaktadır. Tasarımcı ifade etmek istediklerini; şirketin daha önceden yapmış olduğu analizler doğrultusunda kullanılacak malzemeleri seçerek (iplik, kumaş, dantel v.b), oluşturdukları hikâye panoları ile moda trendlerini yansıtarak sunabilmektedirler.

İyi tasarım için giysinin esin kaynağının (temasının) doğru olarak vurgulanması gerekmektedir. Hikâye Panosu oluşturulurken kullanılacağı ortam (nerede kullanılacağı), hangi sezona yetiştirileceği, hangi modellerin kullanılacağı, renk trendlerinin neler olduğu, kullanılacak aksesuarlar araştırılarak hangilerinin yer verilmesi gerektiği tespit edilmelidir. Gelişigüzel hazırlanan hikâye panoları sadece kafa karışıklığına sebep olabilmektedir. Hazırlanan düzenlemelerin hem mantıklı hem de estetik olması gerekmektedir. Fotoğraflardan yararlanılacak ise çözünürlüklerinin yüksek kalitede olmasına dikkat edilmelidir. Sunum panoları oluştururken belirlenen tema doğrultusunda elde hazırlanabileceği gibi bilgisayar ortamında gelişen teknolojik imkanlardan da yararlanmak hazırlanan hikâye panolarında farkındalık yaratılması ve rekabetçi bir pazar oluşturmaya yardımcı olması açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Tasarlama sürecinde ilham kaynağı, esinlenme ve tasarımı yönlendirecek bilgilerinin araştırılması büyük önem taşımaktadır. Orijinallik ve yaratıcılık moda başarısında büyük önem taşmaktadır. Ancak yaratıcılık ruhu, tek başına tasarım yapmada yeterli olmayabilir. Bu nedenle tasarımcılar, tasarlama aşamasından önce içlerindeki bu yaratıcılıklarını besleyecek bir esin kaynağının olmasına ihtiyaç duymaktadırlar. Bu esin kaynağı (tema) dünyada görülen herhangi bir görüntü veya düşünce; doğadaki çalılardan, soyut bir kavram, tarihsel bir olay, kültürler, kültürel etkileşimler, sanat, mimariden veya gardırobumuzdaki bir kıyafetten bile oluşabilmektedir. Tema içerisinde oluşturulacak modeller önceden belirlenen hikayeyle uyum içerisinde olmalıdır (Alpan, 2005:41).

Tasarımcı tasarım taslaklarını oluştururken; kumaş, renk, desen ve aksesuar araştırmasını önceden yapması gerekmektedir.

6.1.4. Analiz

Tasarımcı hazırlayacağı koleksiyonun sınırlarını ve ne kadar sürede hazırlaması gerektiğini belirlemesi gerekir. Bu nedenle koleksiyonun ne zaman çıkacağını ve dönemin renk trendlerini, moda gösterilerini takip ederek iyi bir gözlem ve analiz yapması ve planlaması son derece önemlidir.

6.1.5. Model Tasarımı

Model tasarımı aşamasında hedef alınacak tüketici kitlesinde hitap edilecek yaş gruplarının belirlenmesi gerekmektedir. Hazırlanan modeller üretim aşamalarında yapılabilirlik özelliklerini taşımalıdır.

Tasarım ve koleksiyon geliştirmede ürünlerin nitelikli ve kaliteli olması büyük önem taşımaktadır. Nitelikli ürünlerin yapılması firmalara yüksek kazanç sağlamanın yanısıra firmaların ününü de arttırmaktadır (Akçagün 2011:159).

6.1.6. Ölçü Formu

Koleksiyon için üretimine karar verilen modellerin hangi bedenlerde hazırlanması gerektiğinin bilinmesi gerekmektedir.

6.1.7. Kalıp Hazırlığı

Üretimi yapılacak olan giysinin kişinin üzerinde iyi durabilmesi için vücuduna uygun bir biçimde üretilmiş olması son derece önemlidir. Bu nedenle temel beden kalıplarının antropometrik verilerden yararlanılarak hazırlanmış olması gerekmektedir.

6.1.8. Prototip Dikim

Tasarımı yapılan koleksiyon için her modelden ön numune yapılmalıdır. Bu sayede model için kullanılan kumaş, aksesuarların kullanımı, kalıbın şekli model üzerinde son haliyle görülebilmektedir (Alpan, 2005:43).

Tasarım süreci açısından prototipleme, tasarlanması planlanan yeni bir ürünün geliştirilmesi veya değiştirilmesinin gerekli olup olmadığını görmemizi sağlamaktadır (Çeğindir, Y. N. 2018:3).

Koleksiyon hazırlığı sürecinde, marka yöneticilerinin ve tasarım ekibinin ortaklaşa çalışması, hedeflenen koleksiyonun doğru çıkması açısından önemlidir. Tasarım ekibi, güncel moda eğilimlerini analiz ederek; koleksiyonlarına dahil etmelidir (Atalayer ve Bahar,2016: 18).

6.2. Tekstil ve Moda Tasarım Koleksiyonu

Tez kapsamında incelenmiş dokuma kumaş desenlerinden esinlenilerek modern tasarımlar oluşturulmuştur. Kadınların günlük hayatlarında veya düğün, kutlama gibi özel günlerinde giyebileceği düşünülerek bir koleksiyon tasarlanmıştır. Eriş iplikten

dokunmuş kumaş ve denim kumaş kombinlenerek yeni bir bakış açısı sunulmak istenmiştir. Kadınların beğenisini kazanmak amacıyla canlı renkler tercih edilmiştir.

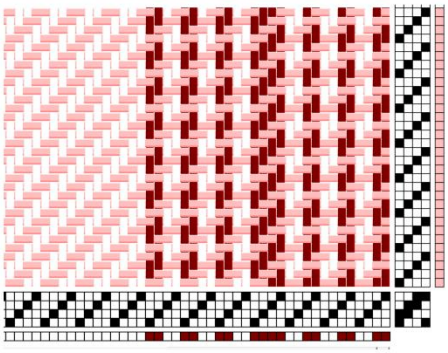
Tasarımlar oluşturulurken önce renklerin belirlenmesi için trend analizleri araştırılmıştır. Moda trendlerini ve tüketici eğilimlerini göz önünde bulundurarak, hedef kitle olarak kadın giyimi için 20 tane tasarım yapılması düşünülmüştür. Uygun ürün yelpazesinin oluşturulması için geçmişte yapılmış olan kumaşlar ile denim kumaşın uygulanabilirliği ve kullanılacak aksesuarlar araştırılmıştır. Kırklareli köylerinde dokumalarda, ip bağlamalarında, dikişlerde ve nakışlarda kullanılan teknikler incelenmiştir. Cumhuriyet dönemi Kırklareli ili ve köylerinde kadınlarının giydiği giysiler ve dokuma örneklerinden esinlenilerek artistik çizimleri yapılmıştır. Nakış yapılacak olanlar için ayrıca nakış desenleri belirlenmiştir. Akabinde artistik çizimlerin renklendirme işlemleri gerçekleştirilmiştir. Bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra Krita programı kullanılarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Yapılabilirliğini desteklemek amacıyla Weave Design Application Programında bezayağı dokuma örgüsü, dimi dokuma örgüsü ve cicim dokuma örgüleri tasarlanmıştır.

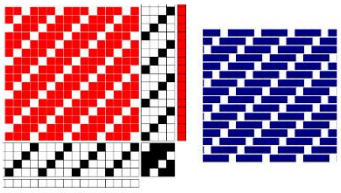
Şekil 117: 1. Tasarım

Gömlek için ilham alınan futa örneği

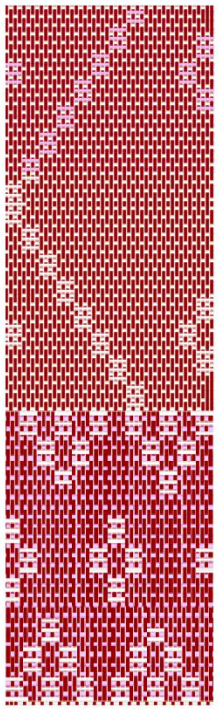
Gömlekte uygulanılacak dokuma örgüsü

3/1 (Z) dimi dokuma örgüsü

Denim Kumaş

Futa Dokuma Örgüsü

Futa İpi

Şekil 118: 1. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detaylar

1. Tasarım Şekil 117'de çizim, Şekil 118'de ise örgü ve detayları gösterilmiştir. Tasarım gömlek, yelek, şalvar ve futadan oluşmaktadır.

Gömlek: Gömleklik kumaşta 2/2 (Z) dimi dokuma örgüsü düşünülmüştür. Çözgü ve atkıda eriş iplik önerilmiştir. Çözgüde beyaz ve kırmızı iplik dağılım planı ile çizgi desenli kumaş elde edilmiştir. Yuvarlak yaka yapılmıştır.

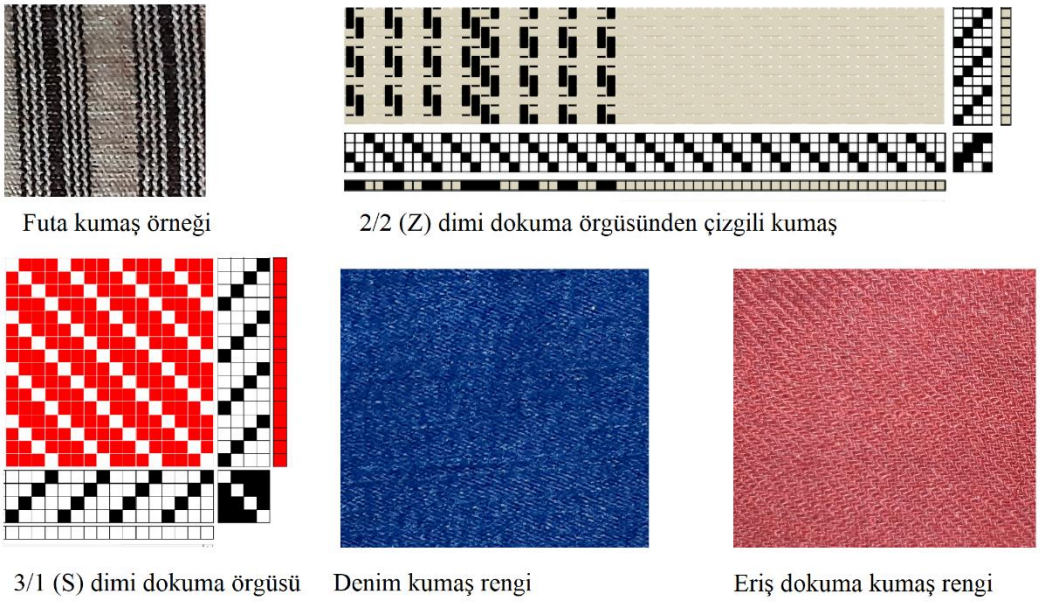
Yelek: 3/1 (Z) dimi dokuma örgüsünde denim kumaş kullanılmıştır. Yuvarlak yaka tercih edilmiştir. Yaka, kol ve etek uçlarından iplikler çıkarılmıştır.

Şalvar: Denim kumaş kullanılmıştır. Şalvar bileklerde lastikli ve dize kadar derin yırtık yapılmıştır.

Futa: Futanın dokuma deseni biber motifi ile hazırlanılmıştır. Bezayağı dokuma örgüsü ve cicim tekniği kullanılmıştır. Futanın ipi altı ip elde örülmüştür. Altı beyaz renk iplik ve altı yeşil renk iplik bir araya bağlanmıştır. Bezayağı tekniği kullanılarak saat yönünün tersinde dokunmuştur.

Şekil 119: 2. Tasarım

Şekil 120: 2. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detaylar

2. Tasarım Şekil 119'da çizim, Şekil 120'de ise örgü ve detayları gösterilmiştir. Tasarım gömlek, uzun yelek ve şalvardan oluşmaktadır.

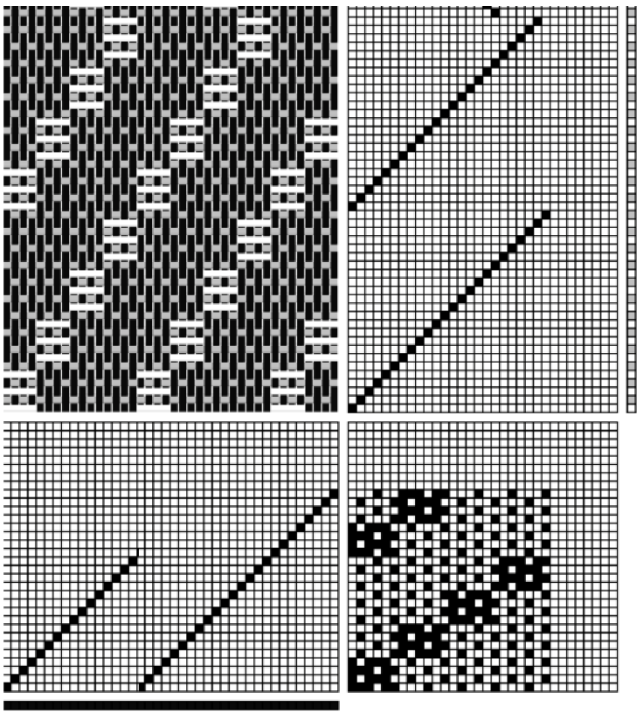
Gömlek: Futaların dokumalarından esinlenilerek tasarlanmıştır. 2/2 (Z) yollu dimi dokuma örgüsü kullanılarak hazırlanmıştır. Giysiye hareket vermek amacıyla, siyah ve krem rengi çizgi desenli düşünülmüştür. Atkı ve çözgüde eriş iplik tercih edilmiştir.

Uzun Yelek: Dağlık bölgelerde özellikle kışın soğundan korunmak amacıyla erişten yapılmış yelekler kullanılmıştır. Bu yeleklerin ön kısmında ayrıca üçgen parçalar özellikle önlerini kapamalarını kolaylaştırması ve kendilerini güvende hissettirmesi açısından önem taşımaktadır. Bu yeleklerden esinlenilerek tasarlanmıştır. 1/3 (S) yollu dimi dokuma örgüsü kullanılmıştır. Atkı ve çözgü eriş iplik tercih edilmiştir. Alt kısmı üçgen formlu denim kumaştan cep düşünülmüştür. Tek düğmelidir. Denim kumaş ile çift dolanarak bağlanmıştır.

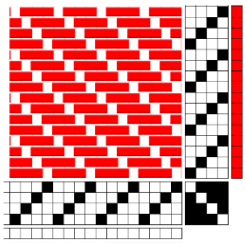
Şalvar: 3/1(S) dimi örgüsünde üretilmiş denim kumaştan düşünülmüştür. Giyen kişinin rahat etmesini sağlamak amacıyla ayak bileğinde büzgü kullanılmıştır.

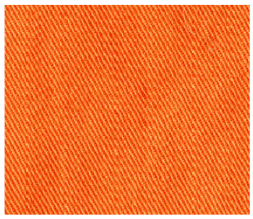
Şekil 121: 3. Tasarım

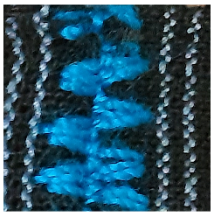
Futa dokuma örgüsü

3/1 (S) dimi dokuma örgüsü

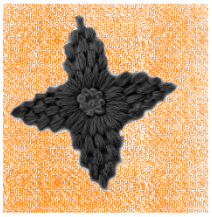
Denim kumaş rengi

Futanın ortasına uygulanan çiti

Futa bağlama ipi

Nakış

Şekil 122: 3. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detaylar

3. Tasarım Şekil 121'de çizim, Şekil 122'de ise örgü ve detayları gösterilmiştir. Tasarım elbise ve futadan oluşmaktadır.

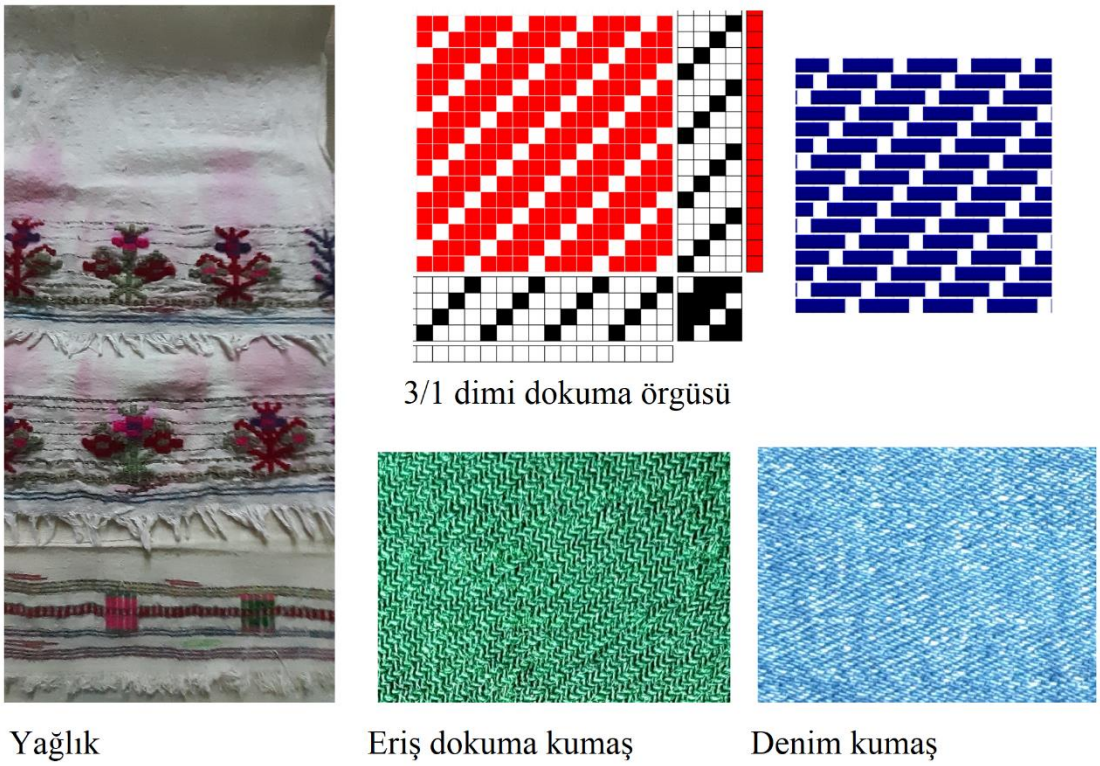
Elbise: 3/1 (S) dimi örgüsünde üretilmiş denim kumaş tercih edilmiştir. Elbiseye hareket kazandırmak için damla yaka modeli düşünülmüştür. Ön sağ yaka kenarına siyah yıldız şeklinde işlemeler ve sol tarafında futa ipliklerinden dikilmiştir. Arka sağda damlanın kenarlarına siyah yıldız motifi nakış sol tarafına ise futa ipliği kullanılmıştır. Elbisenin kollarında siyah yıldız motifi nakış uygulanmıştır.

Futa: 25X50 cm kumaş bezayağı dokuma örgüsü ve cicim dokuma tekniğinde dokunmuş kumaş düşünülmüştür. İki kumaş parçası ortadan iğne yardımıyla renkli ipliklerle sağdan üç ve soldan üç düğüm atarak dikme yöntemi ile birleştirilmiştir. Çözgüde beyaz eriş iplik, atkıda siyah ve beyaz eriş iplik tercih edilmiştir.

Futa İpi: Yeşil ve beyaz ip tercih edilmiştir. Bezayağı dokuma örgüsü kullanılarak saat yönünün tersinde dokuma işlemi yapılmıştır.

Şekil 123: 4. Tasarım

Şekil 124: 4. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detaylar

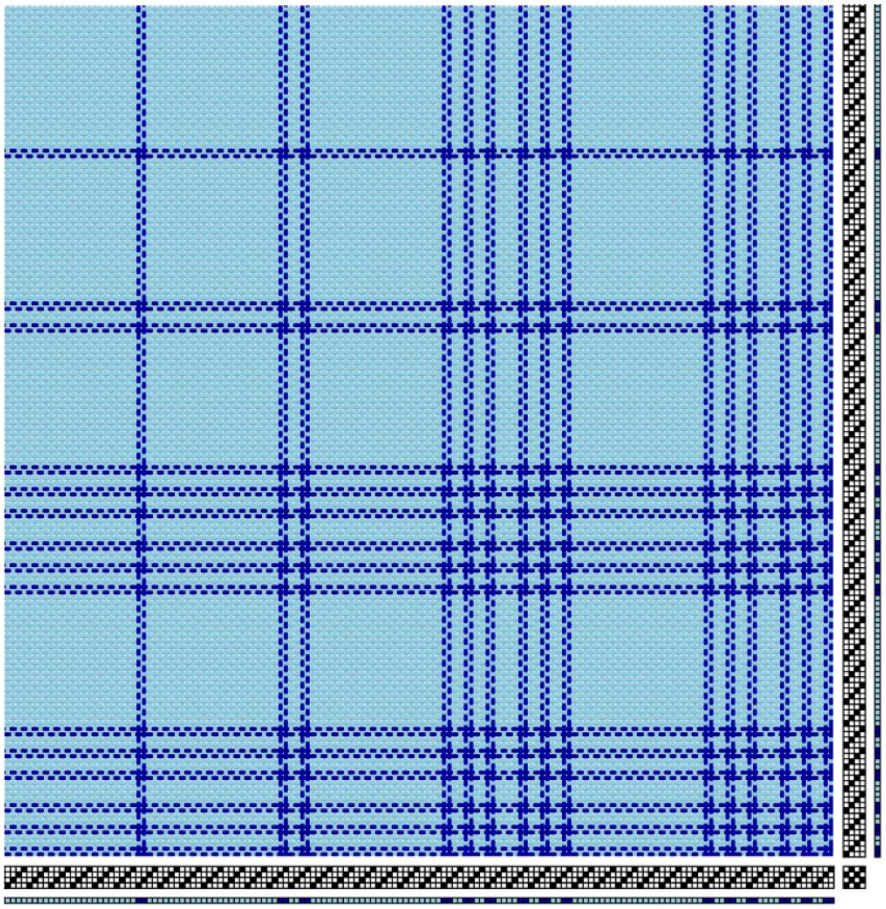
4. Tasarım Şekil 123'te çizim, Şekil 124'te ise örgü ve detayları gösterilmiştir. Tasarım elbise ve futadan oluşmaktadır.

Elbise: Kare yaka omuzları açık denim bir elbise düşünülmüştür. Kollarında krem eriş kumaştan şeritler kullanılarak hareketlendirilmiştir. Kolda kullanılan denim kumaşın altında kalan kısımda yeşil eriş kumaş kullanılmıştır.

Futa: Yağlıkta kullanılan desenden ilham alınarak bezayağı dokuma örgüsü ve cicim dokuma tekniği ile tasarlanmıştır. Atkı ve çözgüde eriş iplik kullanılmıştır. Beyaz zemin üzerine kırmızı çiçek motifleri ve yeşil dallardan desen oluşturulmuştur. Desende zıt renkler tercih edilmiştir. Futanın bağlama ipi yeşil eriş iplerden düşünülmüştür.

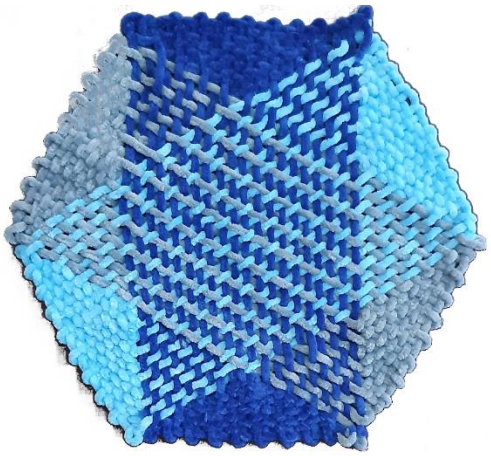
Şekil 125: 5. Tasarım

Bezayağı dokuma örgüsü

Kasnak

Kasnakta dokunmuş örgü

Şekil 126: 5. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detaylar

5. Tasarım Şekil 125'te çizim, Şekil 126'da ise örgü ve detayları gösterilmiştir. Tasarım gömlek, etek ve elbiseden oluşmaktadır. Birlikte giyilebileceği gibi ayrı ayrı da giyilebilmektedir.

Gömlek: Denim kumaştan yuvarlak yaka, fakir kol ve etek kısımlarında yırtmaç açılarak tasarlanmıştır.

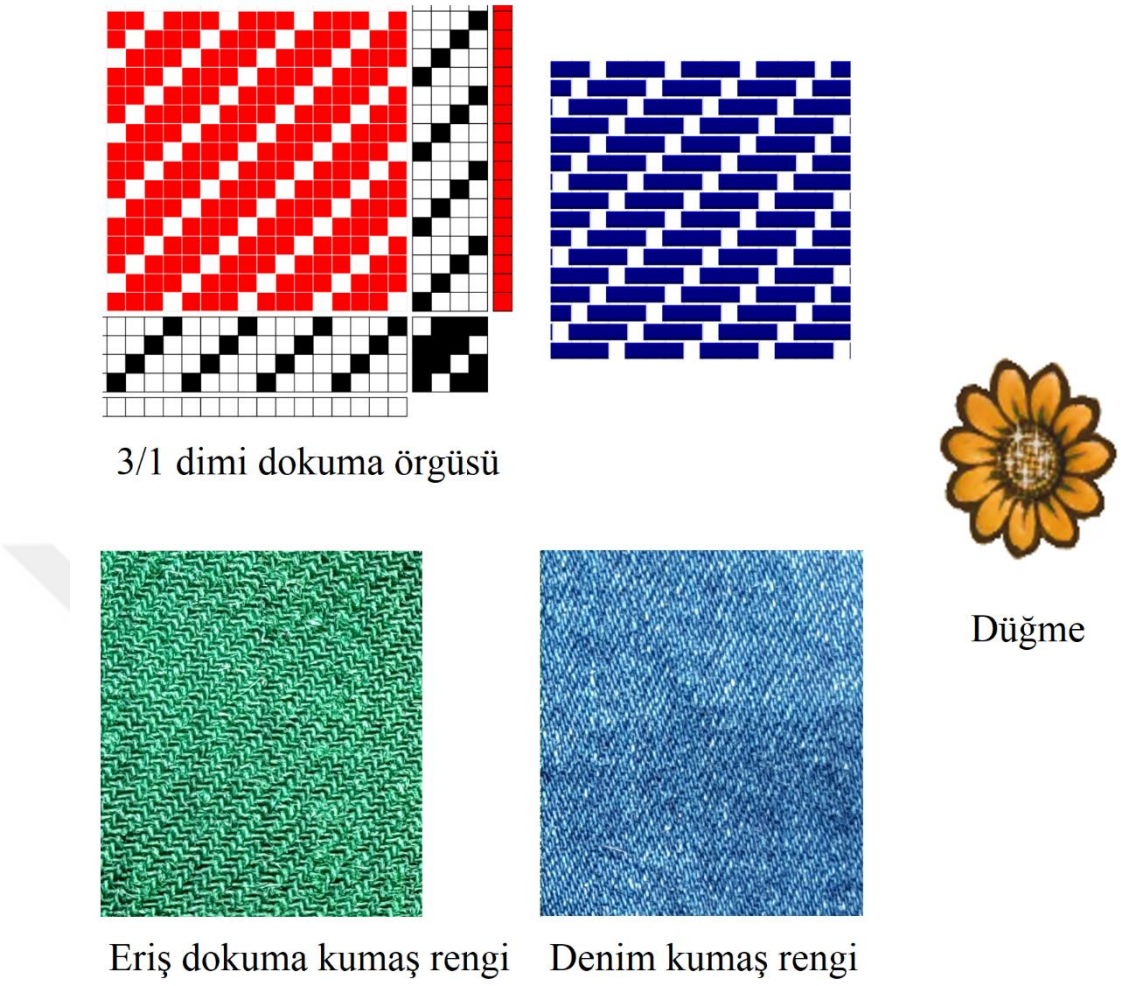
Etek: Denim kumaştan dar etek modeli tasarlanmıştır.

Elbise: Eriş iplikten ekose desenli kumaş düşünülmüştür. Elbisenin yakası gömlekten çıkarılmış uçlarına turuncu renk püsküller yapılmıştır. Elbisenin belden aşağı inen bölgesinde yırtmaç uygulanarak kumaşın altından eteğin görünmesi sağlanmıştır. Elbisenin ön etek kısmında ve gömleğin arka kısmında kumaş altıgen dokuma örgü ile birleştirilmiştir. Altıgen dokuma örgü iğne ile kumaş üzerine yapılacağı gibi kasnakta dokunarak sonradan dikilebilir.

Kasnakta Yapılan Dokuma Yöntemi: Altıgen kasnak üzerine önce bir yönde iplikler çekildikten sonra ikinci yönde alttan üstten (bezayağı dokuma örgüsü) iplikler geçirilmiştir. Üçüncü yönde diğer ipliklerin arasından yine bezayağı dokuma örgüsü kullanılmıştır. Altıgen içerisine yıldız formu desen oluşturulmuştur. Kasnakta yapılan bu dokuma kumaşın üzerine de uygulanabilmektedir.

Şekil 127: 6. Tasarım

Şekil 128: 6. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detaylar

6. Tasarım Şekil 127'de çizim, Şekil 128'de ise örgü ve detayları gösterilmiştir. Tasarım gömlek, süveter ve pantolondan oluşmaktadır.

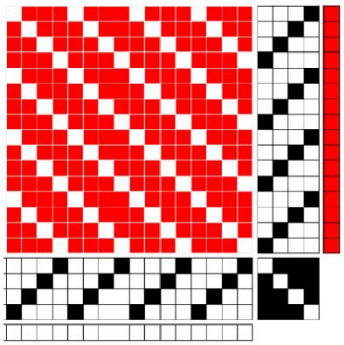
Gömlek: Gömlek yeşil eriş kumaştan kolları yırtmaçlı ve erkek yaka modeli düşünülerek tasarlanmıştır.

Süveter: Kare yaka denim kumaştan kısa model uygulanmıştır.

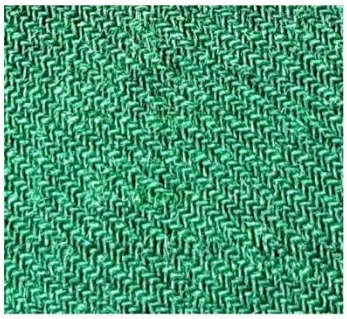
Pantolon: Streç denim kumaştan tasarlanmıştır. Bacağın yan kısımlarına belden diz hizasına gelecek şekilde baklava dilimi görüntüsünde eriş kumaştan olup ortalarına Kırklareli bölgesinde yetişen ayçiçeği bitkisinden ilham alınarak düğmeler tasarlanmıştır.

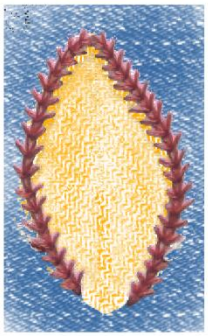
Şekil 129: 7. Tasarım

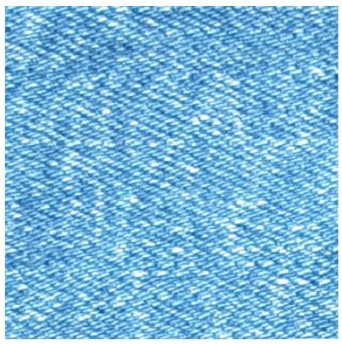
3/1 (S) dimi dokuma örgüsü

Eriş dokuma kumaş rengi

Nakış örneği

Denim kumaş renkleri

Şekil 130: 7. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları

7. Tasarım Şekil 129'da çizim, Şekil 130'da ise örgü ve detayları gösterilmiştir. Tasarım gömlek, ceket ve etekten oluşmaktadır. Doğadaki yapraklardan ve renk trend analizlerinde kullanılan renk bloklarından ilham alınmıştır.

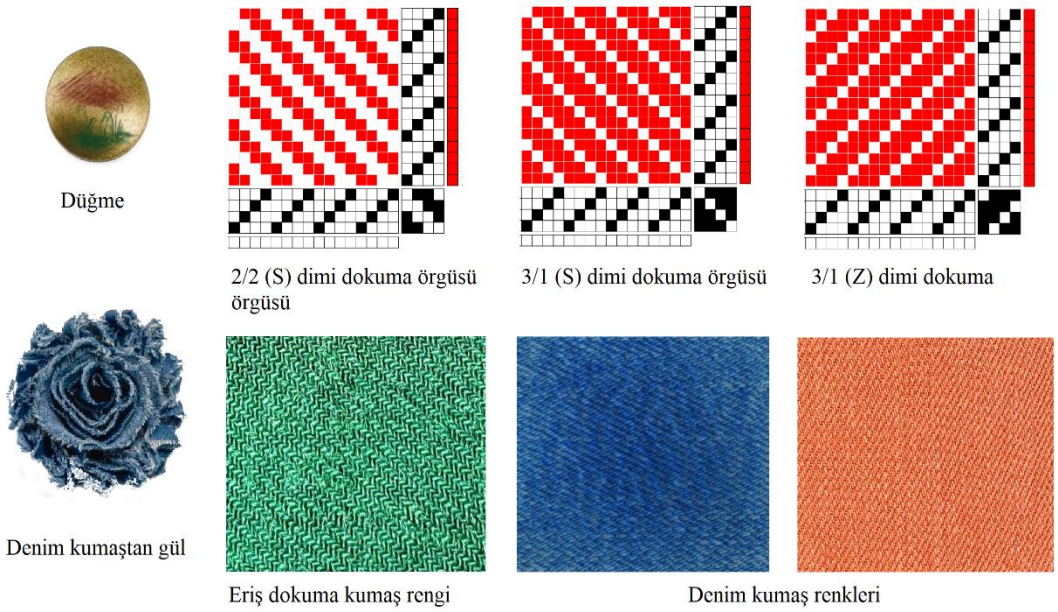
Gömlek: Turuncu rengi gömleğin yaka kısmında volan uygulanmıştır.

Ceket: Sağ ve solda farklı renk uygulanarak tasarlanmıştır. Sağ tarafta yeşil eriş kumaş üzerine denim kumaştan turuncu yaprakların nakış ile dikilmesi düşünülmüştür. Sol tarafında ise lacivert denim kumaş üzerine turuncu denim kumaştan yapraklar nakış ile birleştirilmiştir.

Etek: Lacivert denim kumaştan dar etek ve üzerine yeşil eriş kumaştan verev ayrı bir parça ile birleştirilmiştir. Üzeri turuncu denim yapraklarla süslenmiştir. Belde kemer kısmında volan uygulaması düşünülmüştür.

Şekil 131: 8. Tasarım

Şekil 132: 8. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları

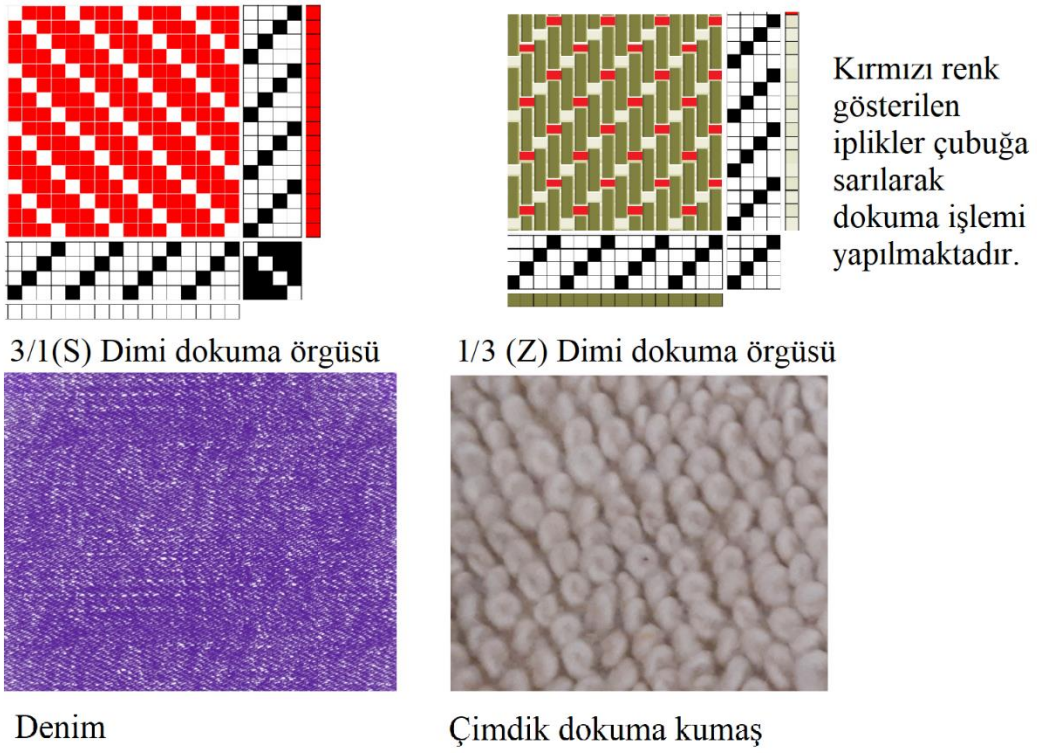
8. Tasarım Şekil 131'de çizim, Şekil 132'de ise örgü ve detayları gösterilmiştir. Doğadan ilham alınarak tasarlanmıştır.

Elbise: Önde V yaka, arkada balık pullarının görüntüsünden esinlenilmiştir. Yakanın tamamında denim kumaştan güller tasarlanmıştır. Metal düğmelerde dağ ve saz görseli kullanılmıştır. Lacivert üzerine sarı renkte düğmelerle kontrast yaratılmaya çalışılmıştır. Sarı metal düğmelerin üzerine dağ ve sazlık görseli baskı olarak yapılmıştır. Göğüs kısmında kemer üzerine tek gül tasarlanmış ve kenarlarından iplikler çıkarılmıştır. Elbisenin etek kısmında balık pullarının görselinden oluşturulan form çıkarılarak içerisine turuncu denim kumaşa yeşil eriş kumaştan yaprak deseni tasarlanmıştır. Lacivert denim kumaşın kenarlarından iplikler çıkarılmıştır.

Şapka: Lacivert çizgili denim kumaştan tasarlanmıştır. Şapkanın etrafına yeşil eriş iplikten dokunmuş kumaştan, kenarlarındaki iplikler çıkarılarak oluşturulan yapraklar ve önde gül kullanılmıştır.

Şekil 133: 9. Tasarım

Şekil 134: 9. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları

9. Tasarım Şekil 133'te çizim, Şekil 134'te ise örgü ve detayları gösterilmiştir. Geçmişte dokunmuş gömleklerden ilham alınarak tasarlanmıştır.

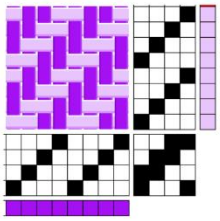
Elbise: Mor renkli denim kumaş ile eriş iplik kullanılarak yapılan çimdik dokuma kumaştan elbise tasarlanmıştır. Elbisenin yaka kısmı geniş bebe yaka, kol kısımlarında içe doğru kısa, dışa doğru uzayan ve dirsek kısmında sivrilen bir kesim düşünülmüştür. Kemer, şapka ve çanta çimdik dokuma kumaştan yapılmıştır. Elbise önden düğmeli ve kenarlarında sarı sutaşı kullanılmıştır. Sarı sutaşının mor üzerinde kullanılması ile zıtlık yaratılmak istenmiş ve elbiseye hareket verilmesi hedeflenmiştir.

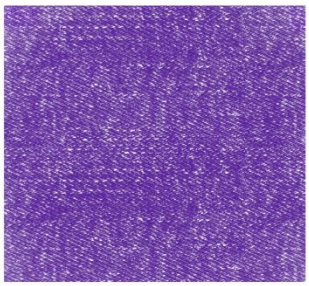
Şekil 135: 10. Tasarım

Gömeç (Balpeteği)

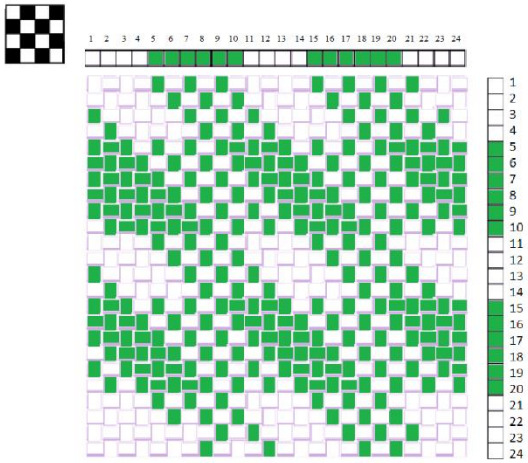
2/2 Dimi (Z) dokuma örgüsü

Denim

Bezayağı dokuma örgüsü kullanılarak saat yönünde yapılmış dokuma kemer

Bezayağı dokuma örgüsünün saat yönünün tersine yapıldığındaki görünüşünün çizimi

Şekil 136: 10. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları

10. Tasarım Şekil 135'te çizim, Şekil 136'da ise örgü ve detayları gösterilmiştir.

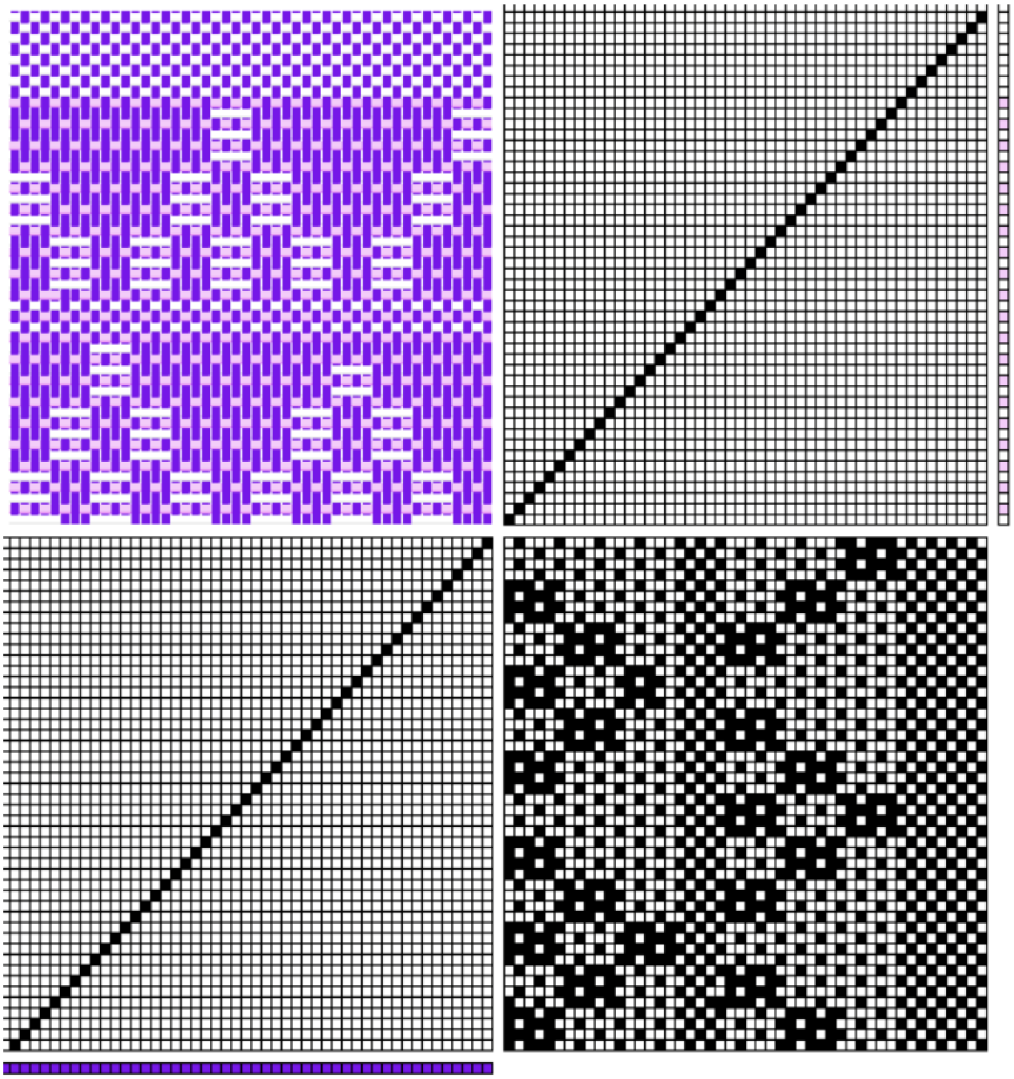
Tulum: Mor renk denim kumaş kullanılmıştır. Ön robada ve paça kısımlarında Kırklareli köylerinde pembe gömleklere uygulanan "gömeç" olarak bilinen "balpeteği" uygulanmıştır. Kol manşet kısmında ve paça kısmında pembe denim kumaş kullanılmıştır.

Kemer: Futa iplerinden esinlenilmiştir. Yeşil ve beyaz renkli iplik kullanılarak elde dokunmuştur.

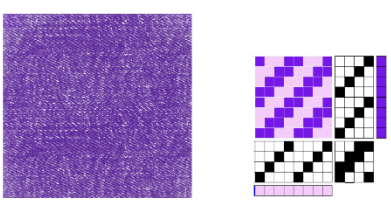
Şapka: Manşetlerde ve paçalarda kullanılan pembe renge uyum sağlaması için tasarlanmıştır. Kemerde kullanılan teknikteki dokuma şapkada şerit olarak uygulanmıştır. Arka kısımda kumaş üzerine işleme çiçek kullanılmıştır.

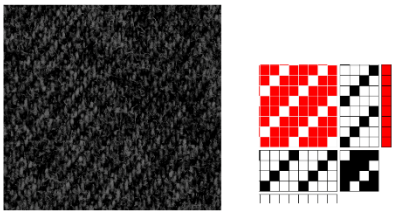
Şekil 137: 11. Tasarım

Bezayağı dokuma örgüsü ve cicim tekniği kullanılarak hazırlanan hırkanının örgüsü

2/2 (Z) Dimi dokuma kumaş örgüsünden eriş dokuma kumaş

3/1 (Z) dimi örgüsünden denim kumaş

Şekil 138: 11. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları

11. Tasarım Şekil 137'de çizim, Şekil 138'de ise örgü ve detayları gösterilmiştir.

Palto: Feracelerden ilham alınarak kapaklı model kısaltılarak uygulanmıştır. Kapak ve kol kısımlarında bezayağı dokuma örgüsü ve cicim tekniğinde dokuma kumaş düşünülmüştür. Ön ve arka kısımda 2/2 (Z) dimi örgüsünden yapılmış mor renk kumaş kullanılmıştır. Kapak kısmında, üst arka parçanın etek uçlarına ve kol uçlarına kumaştan iplikler çıkarılmıştır. Mor renk tercih edilmiştir.

Kazak: Futalardan ilham alınmıştır. Bezayağı dokuma örgüsü ve cicim tekniğinde dokuma kumaştan tasarlanmıştır. V yaka kullanılmıştır. Yaka ve etek uçlarına turuncu renk püsküllerle hareket kazandırılmıştır. Kumaşta sarı, yeşil ve gri renkler kullanılarak zıtlık yaratılmak istenmiştir.

Pantolon: 3/1 (Z) dimi dokuma örgüsü denim kumaş tercih edilmiştir. Kişilerin boyunu daha uzun gösterebilmek için, yüksek bel ve İspanyol paça model uygulanmıştır.

Aksesuar: İpleri yeşil sarı dokuma çanta düşünülmüştür. İpleri futa iplerinden ilham alınarak yapılmıştır. Çantada, kazakta kullanılan renkler tercih edilerek zıtlık yaratılmıştır.

Şekil 139: 12. Tasarım

Şekil 140: 12. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları

12. Tasarım Şekil 139'da çizim, Şekil 140'ta ise örgü ve detayları gösterilmiştir. Kırklareli Olgunlaşma Enstitüsü'nde Dokuma Ustası Esma Yıldız'ın yapmış olduğu çarpana dokuma örneklerinden ilham alınarak yapılmıştır. 3/1(Z) dimi dokuma örgüsü ile üretilmiş denim kumaş kullanılmıştır.

Eşofman Üstü: Kapüşonlu ve bilek kısımları lastikli tasarlanmıştır. Bileklerde ve belde, kumaşın kenarlarına gelecek biçimde çarpana dokuma uygulanmıştır. Arka kısımda M yapacak şekilde kol boyunca uzanan çarpana dokuma dikilmiştir.

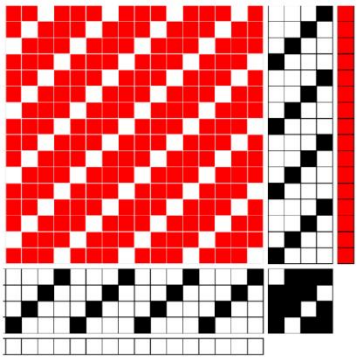
Eşofman Altı: Bel ve ayak bilek kısımlarında lastik geçirilmiştir. Bacağın yan kısımlarında dize kadar derin yırtmaç uygulanmıştır. Bacağın ön tarafına ve ayak bileklerine Çarpana dokuma dikilmiştir.

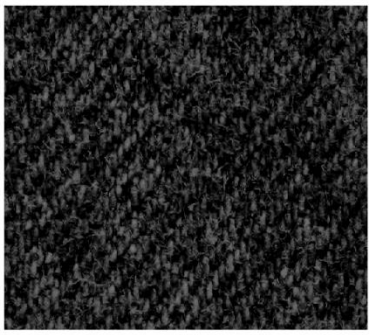
Şekil 141: 13. Tasarım

Kiriş örtüsü

3/1 (S) dimi dokuma örgüsü

Denim Kumaş

Şekil 142: 13. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları

13. Tasarım Şekil 141'de çizim, Şekil 142'de ise örgü ve detayları gösterilmiştir. Kiriş dokumalarından ilham alınarak tasarlanmıştır.

Elbise: Kırklareli köylerinde bulunan kiriş örtülerinden esinlenilmiştir. Koyu gri pamuklu denim ve çiçek desenli eriş iplikten dokunmuş kumaşın birleşmesi ile tasarlanmıştır. Desenli kumaş eriş iplik, bezayağı dokuma örgüsü ve cicim tekniğinde dokunması düşünülmüştür. 3/1 (Z) dimi dokuma örgüsünden dokunmuş, koyu gri denim kumaş kullanılmıştır. Elbise dört parçadan oluşmaktadır. Boydan boya açılan fermuar kullanılmıştır. Fermuarlar açıldığında alt kısımlardan sarı zemin üzerine mor çiçekli kumaş görünmektedir.

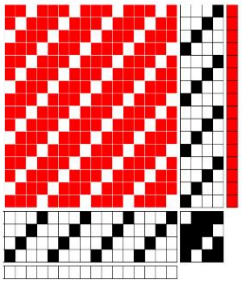
Ceket: Elbisede kullanılan kumaşlardan omuzları kapatacak biçimde geniş yaka modeli uygulanmıştır. Yaka kısmında desenli kumaş kullanılmıştır.

Şekil 143: 14. Tasarım

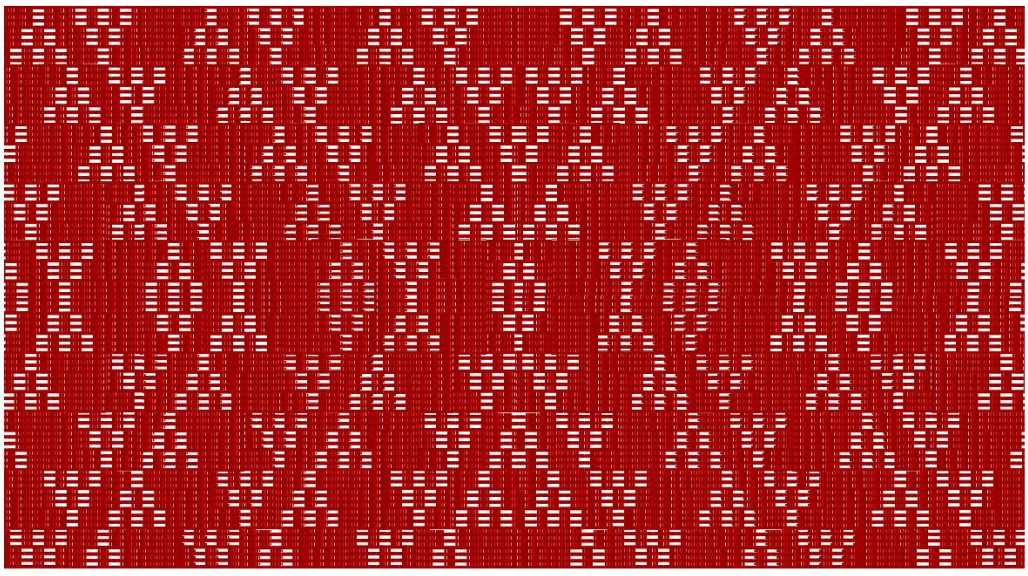
Yağlık

3/1 (S) Dimi dokuma örgüsü

Denim Kumaş

Bezayağı dokuma örgüsü ve cicim tekniğinde hazırlanmış desen

Şekil 144: 14. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları

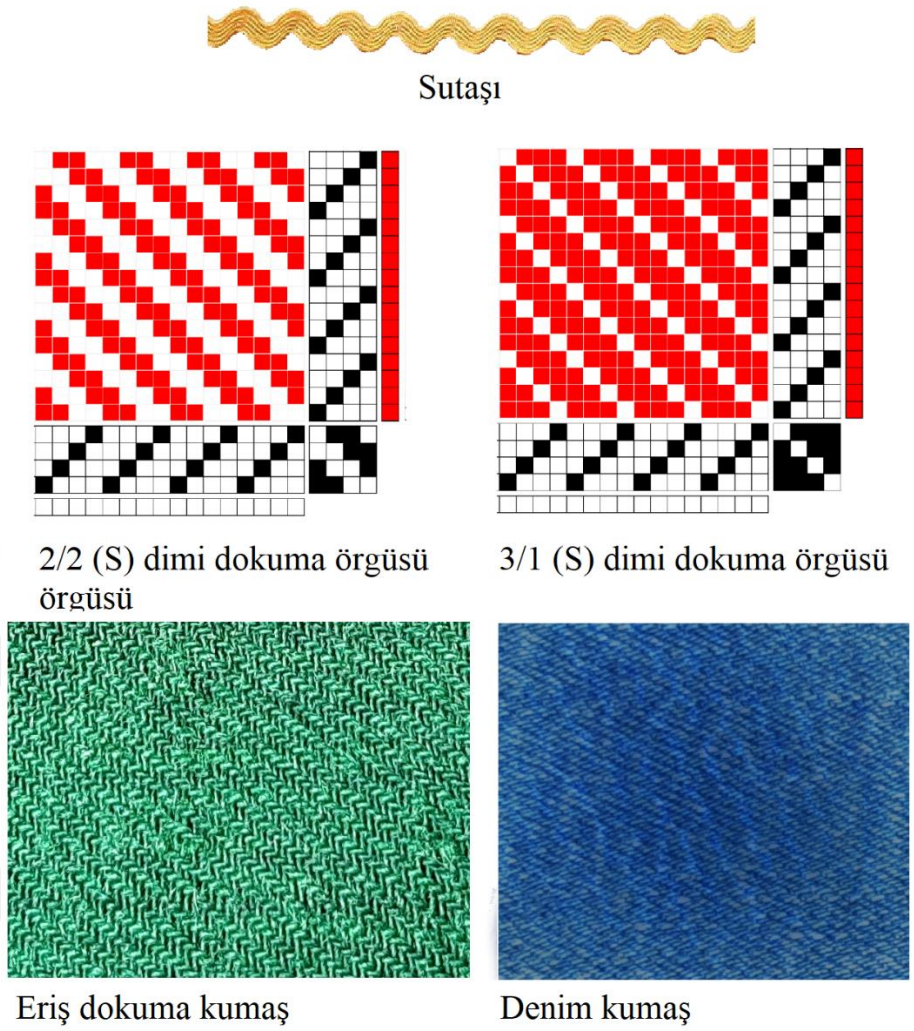
14. Tasarım Şekil 145’te çizim, Şekil 144’te ise örgü ve detayları gösterilmiştir. İki ayrı elbisenin kombinlemesi ile tasarlanmıştır. Ayrı ayrı giyilebilir.

Birinci Elbise: Futalardan esinlenilmiştir. Kırmızı eriş iplikten bezayağı dokuma örgüsü ve cicim tekniği kullanılarak dokunmuş kumaştan düşünülmüştür. Yuvarlak yaka, fakir kol ve çan etek modeli uygulanmıştır.

İkinci Elbise: Birinci elbisenin üzerine önlük biçiminde giyilebileceği gibi deniz kenarında ayrıca giyilebilecek modelde tasarlanmıştır. İki farklı kumaş kullanılmıştır. Birincisi 3/1 (S) dimi dokuma örgüsün ile üretilmiş lacivert renkli denim kumaştır. İkincisi bezayağı dokuma örgüsü ve cicim tekniği kullanılarak eriş iplikle dokunmuş kumaştır. Önde üçgen gelen parça, kol ve kumaşın kenarlarında kullanılan biyeler cicim tekniği ile dokunmuş kumaştan uygulanmıştır. Cepler birinci elbise ile uyum sağlaması için kırmızı kumaş tercih edilmiştir. Cepten çıkan balık figürü işleme olarak düşünülmüştür.

Şekil 145: 15. Tasarım

Şekil 146: 15. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları

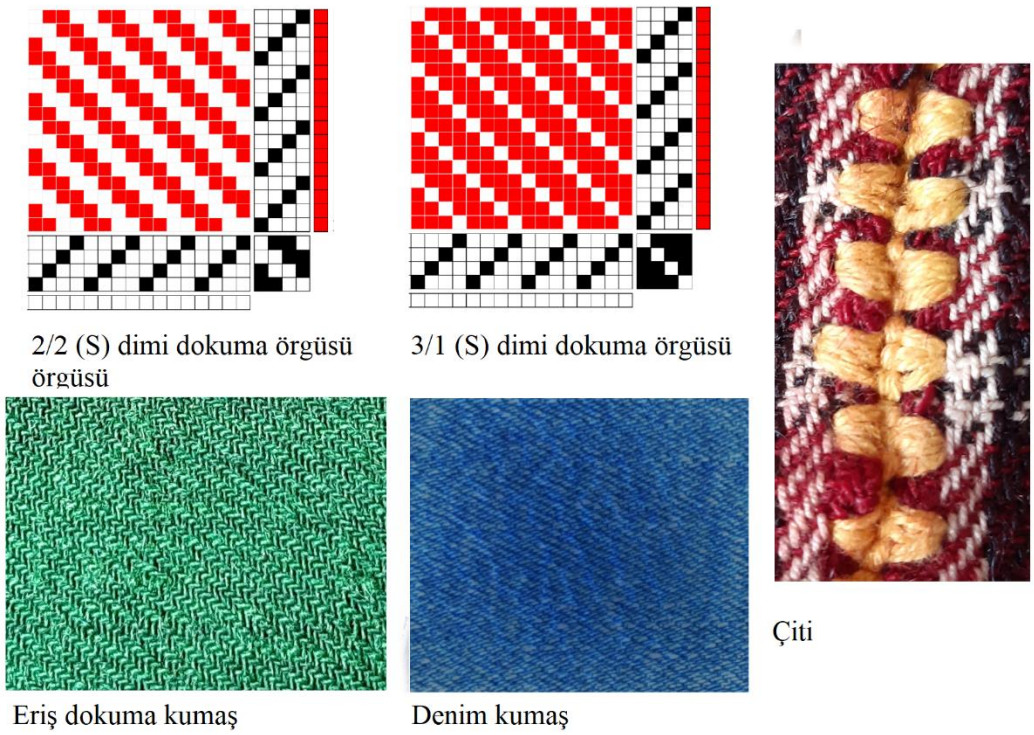
15. Tasarım Şekil 145'te çizim, Şekil 146'da ise örgü ve detayları gösterilmiştir.

Elbise: İki ayrı parçadan oluşan minimalist bir elbise düşünülmüştür. Kullanılan kumaşlarda 2/2 (S) ve 3/1 (S) dimi dokuma örgüsü tercih edilmiştir. Sağ taraftaki parçada yeşil eriş iplikten dokunmuş kumaş, sol tarafta ise lacivert denim kumaş kullanılmıştır. Kenarlarına sutaşı uygulanmıştır. Bel kısmında üçgen formu oluşturmaktadır. Belde bağlanarak kullanılan parçaların ayrı olması kullanıcıya alternatif oluşturmasını sağlamak için düşünülmüştür. Hangisinin üste gelmesi gerektiğini kişi kendisi belirleyebilmektedir.

Aksesuar: Şapka lacivert denim kumaştan olup kenarlarına sutaşı geçilmiştir. Şapkanın arka kısmında yeşil eriş iplikle dokunmuş kumaştan kurdele yapılmıştır. Kıyafet çapraza gelecek şekilde bir eli lacivert, diğer eli yeşil kumaştan eldiven ve lacivert kenarlarına sarı sutaşı kullanılmış ayakkabı ile tamamlanmıştır.

Şekil 147: 16. Tasarım

Şekil 148: 16. Tasarım dokuma kumaş örgüleri ve detayları

16. Tasarım Şekil 147'de çizim, Şekil 148'de ise örgü ve detayları gösterilmiştir.
Bal peteğinden ilham alınarak elbise ve üzerinde yelek olan bir tasarım düşünülmüştür. Kumaşlarda 3/1 (S) dimi dokuma örgüsü ve 2/2 (S) dimi dokuma örgüsü tercih edilmiştir.

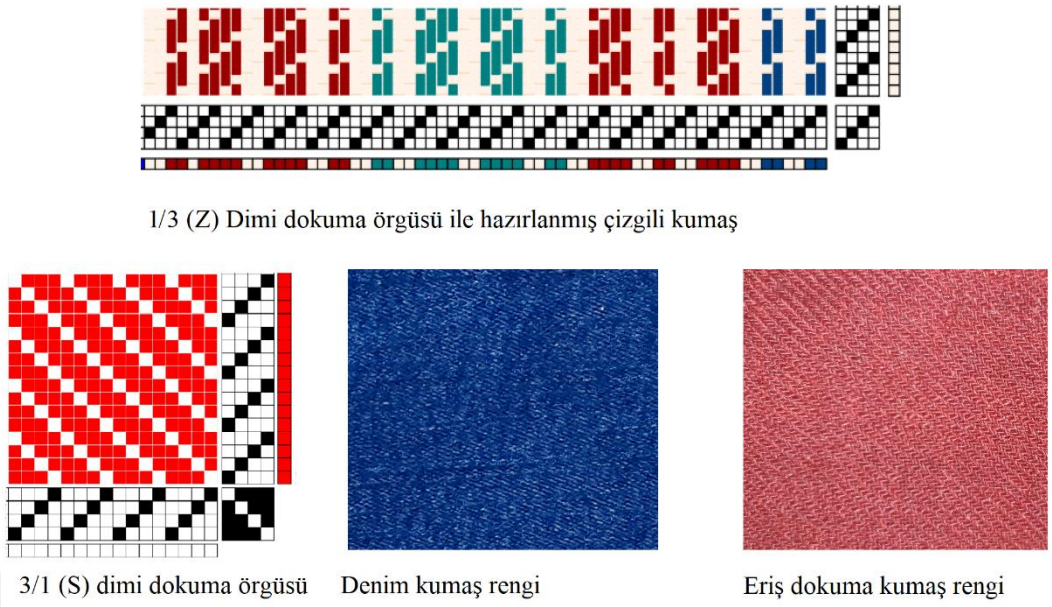
Elbise: Omuzları açık ve dar uzun kollu model uygulanmıştır. Etek kısmında bal peteği görünümü vermek için eriş iplikle dokunmuş kumaş ve kırmızı denim kumaş kullanılmıştır. Kumaş parçalarının birleştirilmesi işleminde futa birleştirme örneğinden ilham alınarak çiti yapılmıştır.

Yelek: Lacivert denim kumaştan ve sağ tarafında içe katlanan model uygulanmıştır. Önde beş düğme bulunmaktadır. Arkada kırmızı eriş kumaştan bal peteği görünümünde kumaşta birleştirme çiti düşünülmüştür.

Aksesuar: Şapkada yeşil üzerine kırmızı bal peteği görünümünde yapılmıştır. Lacivert ayakkabının ön kısmında bal peteği açıklık yapılarak tasarlanmıştır.

Şekil 149: 17. Tasarım

Şekil 150: 17. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları

17. Tasarım Şekil 149'da çizim, Şekil 150'de ise örgü ve detayları gösterilmiştir.

Elbise: 3/1 (S) dimi dokuma örgüsü kullanılmıştır. Lacivert denim kumaştan yuvarlak yaka, uzun kollu ve yırtmaçlı bir elbise düşünülmüştür. Yelek ve futa ile uyumlu olması açısından yırtmaç kısmına çizgili kumaş uygulanmıştır.

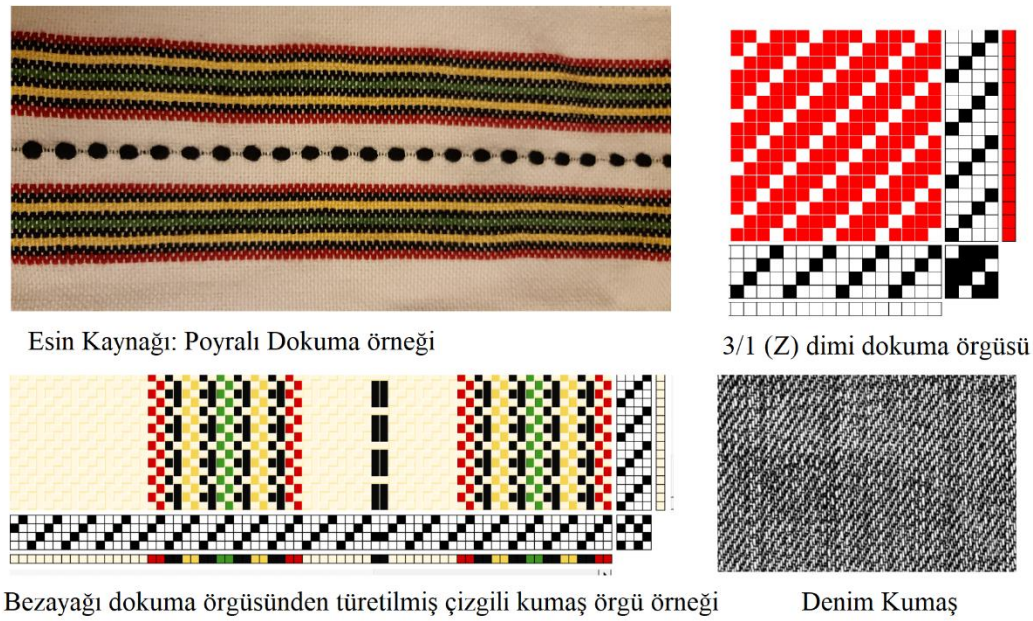
Yelek: 1/3 (Z)dimi dokuma örgüsü tercih edilmiştir. İki parçadan düşünülerek hareketli bir görünüm verilmiştir.

Futa: 1/3 (Z) dimi dokuma örgüsü tercih edilmiştir. Çizgili kumaş ve kenarlarında kırmızı kumaş kullanılarak sarı sutaşı ile süslenmiştir.

Aksesuar: Çanta çizgili dokuma kumaştan tasarlanmıştır. Ayakkabının ön kısmı lacivert denim kumaş ve arka kısmı çizgili kumaştan tasarlanmıştır.

Şekil 151: 18. Tasarım

Şekil 152: 18. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları

18. Tasarım Şekil 151'de çizim, Şekil 152'de ise örgü ve detayları gösterilmiştir.

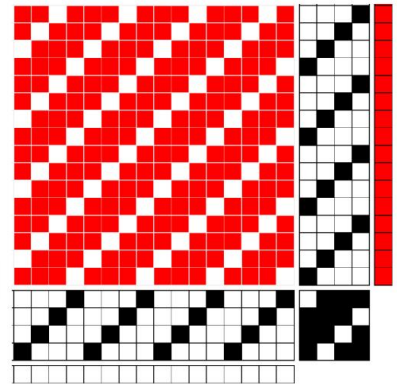
Spor tarzı yansıtan bir kıyafet tasarlanmıştır. Poyralı Köyünde Gülay Karakulak'ın yapmış olduğu dokumadan ilham alınarak yapılmıştır.

Üst: Bezayağı dokuma örgüsünden türetilerek hazırlanan örgüden dokunmuş kumaş tercih edilmiştir. Kapüşonlu, kolları geniş kesim model uygulanmıştır. Kumaşın kenarlarına siyah kot biye geçilmiştir. İçerisine açık gri tişört düşünülmüştür.

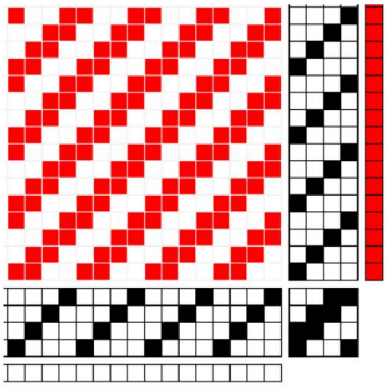
Pantolon: 3/1 (Z) dimi dokuma örgüsü ile üretilmiş denim kumaştan tasarlanmıştır. Yüksek bel İspanyol paça modeli kullanılmıştır. Pantolonun paça kısımlarında uygulanan derin yırtmaç içerisine su damlası görünümlü kumaş kullanılmıştır.

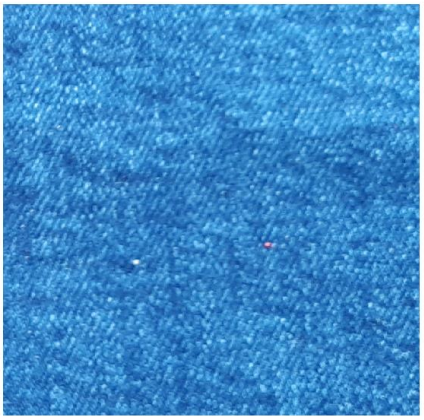
Şekil 153: 19. Tasarım

3/1 (Z) Dimi dokuma örgüsü

2/2 (Z) Dimi dokuma örgüsü

Denim Kumaş

Şayak Dokuma Kumaş

Şekil 154: 19. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları

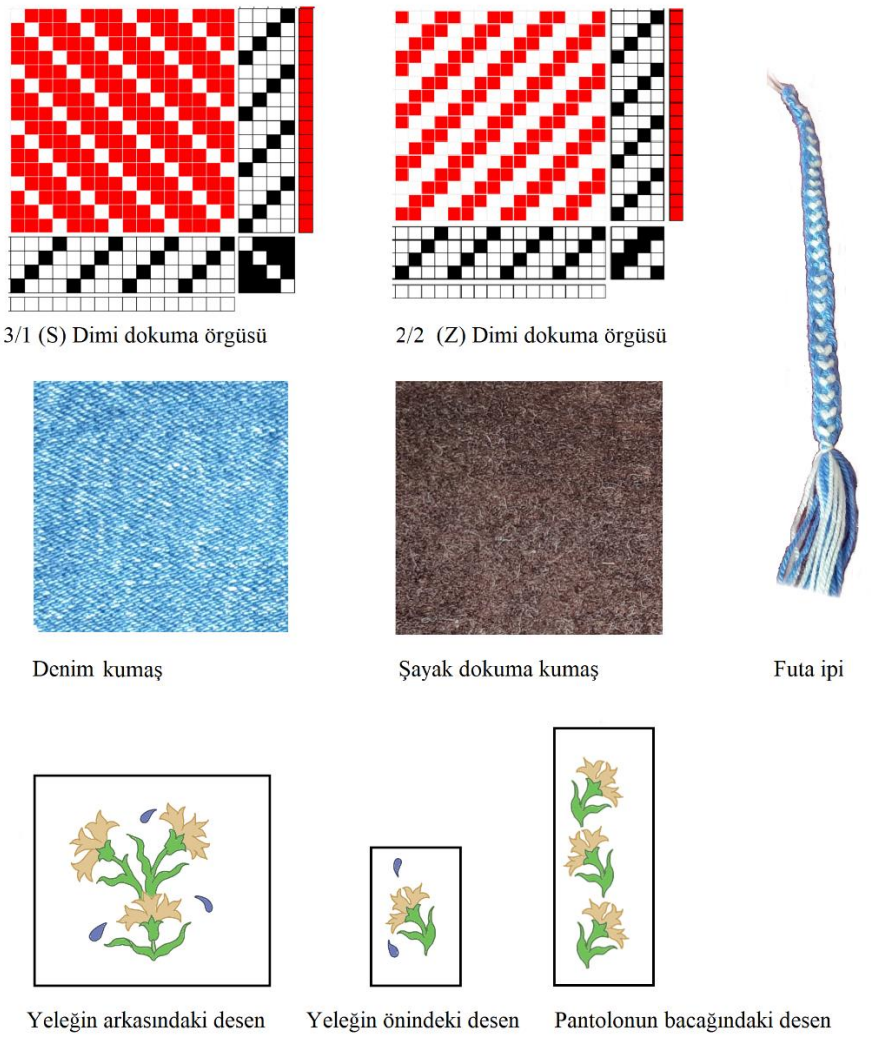
19. Tasarım Şekil 153'te çizim, Şekil 154'te ise örgü ve detayları gösterilmiştir. Kışın soğuktan korunabilmek için yapılmış olan şayak dokumalardan ilham alınarak tasarlanmıştır.

Ceket: Kollarda kol altından dirseğe doğru dilimli model uygulanarak denim kumaş ve şayak dokuma kumaş kullanılmıştır. Bilek kısmında şayak kumaş tercih edilmiştir. Ön ve arka kısımlarında şayak kumaş, bedenin yan kısımlarında denim kumaş ile birleştirilerek model oluşturulmuştur. Ceketin arkasında denim kumaştan kemer kullanılmıştır. Önde altı; kemerde bir tane kare düğme tercih edilmiştir.

Etek: Denim kumaştan dar yırtmaçlı etek modeli uygulanmıştır. Eteğin üzerine çıkarılabilir dilimli parça şayak dokuma kumaştan yapılmıştır. Uzun kısımda beş kare düğme dikilmiştir.

Şekil 155: 20. Tasarım

Şekil 156: 20. Tasarım Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Detayları

20. Tasarım Şekil 155'te çizim, Şekil 156'da ise örgü ve detayları gösterilmiştir. Şayak dokuma ve futalarda kullanılan iplerden ilham alınarak tasarlanmıştır.

Yelek: Yeleğin omuz kısımlarında denim ve diğer kısımlarında şayak dokuma kumaş düşünülmüştür. Kenarlarına futa dokuma ipleri kullanılmıştır. Şayak dokumanın üzerine karanfil deseni işlenmiştir.

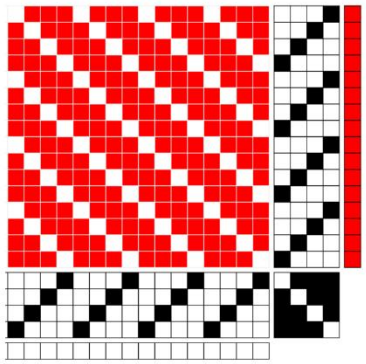
Pantolon: Yüksek bel ve dar kalıp model uygulanmıştır. Yan kısımlarında futa ipi bantlar bulunmaktadır. Kemer kısmına kalçalara doğru inen ayrı bir kemer ile hareket verilmiştir. Pantolonun sağ bacağında karanfil deseni işlenmiştir. Paça kısmında şayak kumaştan arkada düğmeli geniş bant düşünülmüştür. Düğmeler ayçiçeğinden ilham alınarak yapılmıştır.

6.3. Tasarımların Ürüne Dönüştürülmesi

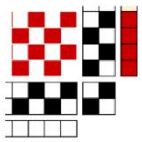
Tasarımlardan yola çıkılarak oluşturulan koleksiyonda geleneksel dokuma kumaş ile denim kumaş kombinlenerek inovatif bir yaklaşım gerçekleştirilmek istenmiştir.

Şekil 157: 1. Ürün

3/1(S) dimi dokuma örgüsü

Çözgü ipliği: Beyaz
Atkı ipliği: Beyaz ve kırmızı
Atkı iplik dizilimi: 22 kırmızı, 28 beyaz,4 kırmızı,28 beyaz, 22 kırmızı, 136 beyaz

Dokuma kumaş

Denim kumaş

Fermuar

Şekil 158: 1. Ürün Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Kullanılan Malzemeler

1. Ürün Şekil 157'de dikilmiş ürün, Şekil 158'de ise örgü ve detayları gösterilmiştir.

Elbise: Hadişen Güngördü'nün hediye etmiş olduğu dokuma kumaş ile denim kumaş kullanılmıştır. Yuvarlak yaka ve kolsuz tasarlanmıştır. Ön ve arka kısımda omuz ortasından aşağı kadar inen fermuar dikilmiştir. Fermuar açıldığında içerisinden ekoseli pamuklu dokuma kumaş görünmektedir. Farklı bedenlerin giymesi amaçlandığı için fermuarlar tamamen açılabilir yapılmıştır.

Şekil 159: 2. Ürün

Şekil 160: 2. Ürün Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Kullanılan Malzemeler

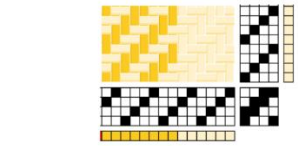
2. Ürün Şekil 159'da dikilmiş ürün, Şekil 160'ta ise örgü ve detayları gösterilmiştir.

Mont: Montta denim ve şayak kumaş birleştirilerek yapılmıştır. Kol altında ve yan bedende şayak dokuma kumaş kullanılmıştır. Şayak kumaşın kenarlarında ve denim kumaşın ön kısmında iğne ile oyalanmıştır. Montun arka kısmında pile uygulanmıştır. Ön kısımda çıtçıt dikilmiştir. Dikişler önce elde dikilmiş sonradan üst dikiş makinada yapılmıştır.

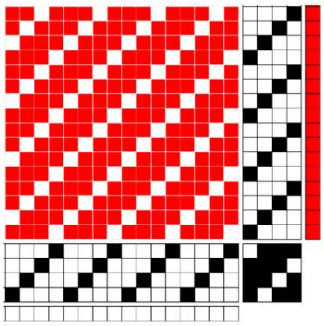
Etek: İki parçadan oluşmaktadır. Denim kumaştan dar arkadan yırtmaçlı model uygulanmıştır. Üzerine şayak dokuma kumaştan dilimli model düşünülmüştür. Üç dilimli parçadan oluşmaktadır. Parçalar çiti uygulaması yapılarak birleştirilmiştir. Eteğin üzerindeki parça çıt çıtlarla denim kumaş üzerine takılır çıkartılır şekilde tasarlanmıştır.

Şekil 161: 3. Ürün

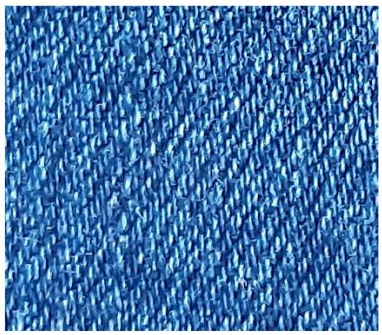
2/2 (Z) Dimi dokuma örgüsü

3/1 (Z) Dimi dokuma örgüsü

Dokuma kumaş

Denim kumaş

Futa bağlama ipi

Şekil 162: 3. Ürün Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Kullanılan Malzemeler

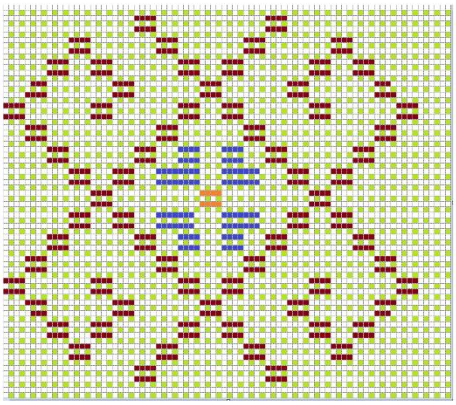
3. Ürün Şekil 161'de dikilmiş ürün, Şekil 162'de ise örgü ve detayları gösterilmiştir.

Gömlek: Hatice Kıymetli' nin Yaşar Kıymetli için dokuduğu kumaş kullanılmıştır. Atkı eriş, çözgü pamuk ve eriş kullanılarak çizgili kumaş özelliği göstermektedir. Gömlek elde dikilmiştir. Yuvarlak yaka ve kol altına kuşgözü uygulanmıştır. Etek kısmında 17 cm dört yırtmaç açılmıştır. Kumaşın kenarlarına futa ipi yapılarak dikilmiştir. Ön yaka kısmında damla görünümü verilmiştir. Futa ipinde pembe ve yeşil kullanılarak modele hareket kazandırılmıştır. Futa ipinin bitim yerlerinde püskül uygulanmıştır.

Etek: Dar kesim modelde denim kumaş kullanılmıştır. Arkada fermuar ve yırtmaç uygulanmıştır.

Şekil 163: 4. Ürün

Bezayağı dokuma örgüsü ve cicim

Yeleğin arkasına uygulanan dokuma kumaş

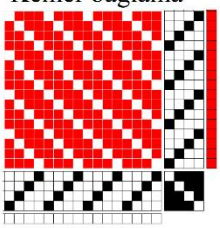
Yeleğin cebine uygulanan dokuma kumaş

Kemer bağlama

Kemer bağlama yapımı

3/1 (S) Dimi dokuma örgüsü

Denim Kumaş

Şekil 164: 4. Ürün Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Kullanılan Malzemeler

4. Ürün Şekil 166'da dikilmiş ürün, Şekil 167'de ise örgü ve detayları gösterilmiştir.

Yelek: V yaka yelek modeli beyaz denim kumaş ve Poyralı köyünden Gülay Karakulak'ın dokuduğu kumaştan ilham alınarak tasarlanmıştır. Dokuma kumaş, bezayağı dokuma örgüsü ve cicim tekniğindedir. Yeleğin ön kısmında ceplerde ve arkada madalyon formunda kullanılmıştır. Kenarlarına siyah ve kırmızı sutaşı dikilmiştir.

Etek: Beyaz denim kumaş kullanılmıştır. Çan modeli tasarlanmıştır. Kemer kısmı için köprü yapılmıştır. Eteğin arkasına fermuar dikilerek yırtmaç açılmıştır.

Kemer: Bir çubuğa 4 ip siyah, 6 ip kırmızı,4 ip siyah, 6 ip kırmızı ve 4 ip siyah bağlanmıştır. Kayma olmaması yani kemerin düzgün dokunması için sağ ve soldaki iki ip sabitlenmiştir. Diğer iplikler sırasıyla dikeydeki her iki ip, yatay yönde alttan üstten (bezayağı dokuma örgüsü) geçirilerek saat yönünün tersinde dokunmuştur.

Şekil 165: 5. Ürün

Şekil 166: 5. Ürün Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Kullanılan Malzemeler

5. Ürün Şekil 165'te dikilmiş ürün, Şekil 166'da ise örgü ve detayları gösterilmiştir.

Gömlek: Uzun kollu manşetli ve robalı model tasarlanmıştır. Roba kısmında gömeç uygulanmıştır. Modele çıtçıt dikilmiştir.

Şalvar: İki yan ve ortada parça için dört metre kumaş kullanılmıştır. Belin toplanması için lastik yeri yapılmıştır. Paçaların yanlarına dize kadar gömeç uygulanmıştır.

Futa: Ayşe Tufan'ın hediye ettiği ve kendisinin dokuduğu kumaştan tasarlanmıştır. Kumaş doğal kendi renginde bırakılmıştır. Orta kısmı çiti ile birleştirilmiştir. Kenarları iğne ile oyalanmıştır. Alt etek ucuna kırmızı ve beyaz renk futa iplerinden püsküllerle model tamamlanmıştır.

Şekil 167: 6. Ürün

Şekil 168: 6. Ürün Dokuma Kumaş Örgüleri Ve Kullanılan Malzemeler

6. Ürün Şekil 167' de dikilmiş ürün, Şekil 168'de ise örgü ve detayları gösterilmiştir.

Şapka: Hatice Kıymetli'nin dokumuş olduğu minderlik kumaş ve denim kumaş birleştirilerek tasarlanmıştır. İki farklı biçimde kullanılabilecek şekilde dikilmiştir.

SONUÇ

Türk kültüründe dokuma kumaşların kullanım eşyası olmalarının ötesinde; binlerce yıllık birikimini nesilden nesile aktararak günümüze kadar gelmesi açısından büyük bir önem taşımaktadır. Dokuma kumaşlar günümüzde yeni malzemeler ve gelişen teknoloji ile yeniden üretilmekte ve çağdaş kumaş trendleri konseptleri takip edilerek yeniden güncellenmektedir.

Dokuma kumaşlarda özellikle jaquard makinelerinde binlerce desen tasarımı yapıp üretilebilmektedir. Böylece bir desenden, yaratıcılığımızı kullanarak yüzlerce binlerce desen yapma imkanını yakalamaktayız. Ancak el emeği göz nuru olan dokuma kumaşlarımıza gereken önemi göstermediğimiz takdirde değerlerimizden birini daha kaybetme tehlike içerisinde olacağımızı unutmamamız ve sahip çıkmamız gerekmektedir.

İnsanların giydiği ve çevresinde kullandığı eşyalarını, kendi yaratıcı gücünü ve el emeğini kullanarak süslemeler yapması, işlemenin ortaya çıkmasına, giderek gelişmesine ve yaygınlaşmasına neden olmuştur. Çeyiz sandıklarının vazgeçilmezi nakış, kolay uygulanabilirliği sayesinde asırlar boyu gelişerek ve yayılarak varlığını sürdürmüştür. Endüstri devrimiyle birlikte nakış makinelerinin geliştirilmesi sayesinde en çok kullanılan üretim alanı haline gelmiştir.

Hızla gelişen teknoloji beraberinde giysilerde kullanılan süsleme tekniklerinin ve materyallerin zaman içerisinde değişiklik göstermesine neden olmasına rağmen elle hazırlanan nakışlar günümüzde hala önemini korumaya devam etmektedir. Geçmişten günümüze kadar çeyiz sandıklarında yerini almış olan nakış sanatının tarihi süreç içinde yaşadığı parlak dönemlerini tekrar yaşatmak için yeni projeler üretilmelidir.

Kırklareli ili köylerindeki dokumalar incelendiğinde geçmişte dokumalarda yün (eriş), pamuk ve keten iplik kullanıldığı tespit edilmiştir. Günümüzde yapılan dokumalarda ise pamuk ve sentetik orlon (çetiklik ip tabir edilen) iplikler kullanılmaktadır. 1940'li yıllardan önce yün ipliği köylü halk tarafından eğirilerek üretildiği ancak diğer kullanılan pamuk ve keten ipliklerin halk tarafından mı üretildiği, yoksa satın mı alındığı tam olarak tespit edilememiştir. Yün ipliğini köylü halk kendi üretmiştir. Ancak 1970'li yıllarda sanayinin gelişmesi, dokuma firmalarının açılması ve şehir merkezine ulaşmanın daha kolay olması gibi nedenlerle şehir merkezine gelen iplikler satın alınmaya başlanmıştır.

Kırklareli köylerinde dokumalarda yün ile kullanılan örneklerine rastlamaktayız. 1980'li yıllara kadar olan dokuma örneklerinde kullanılan ipliklerin yün olduğunu ancak günümüzde yapılan dokumalarda dayanıklı olmasından dolayı çözgü ipliği olarak pamuk ipliği kullanıldığı tespit edilmiştir. Yapağının yıkanmasından, ip hale getirilip dokunmasına kadar olan aşamalarda halk imece usulü çalışmıştır. Ancak kumaşın dokunmasında herkes kendi hünerini gösterebilmek ve en ince, en güzel dokumayı yapabilmek için birbirleriyle yarış halinde olmuşlardır.

Köylerde görülen geleneksel dokuma örneklerinde bezayağı dokuma kumaş örgüsü, dimi dokuma kumaş örgüsü ve cicim tekniği kullanıldığı tespit edilmiştir. Ancak günümüzde bezayağı dokuma örgüsü ve cicim tekniği kullanılmamaktadır. Köylerden şehirlere göç hareketlerini yaşanması sonucunda geleneksel biçimde dokuma yapan kişi sayısı çok azalmıştır.

Bu tez kapsamında çizimi yapılan tasarımlar ve ürünler geleneksel yöntemlerle oluşturulan kumaş dokuma örneklerinden ilham alınarak yapılmıştır. Geleneksek yöntemlerle dokunmuş kumaşların her biri içerisinde ayrı yaşam öyküsü barındırmaktadır. Bu öykülerde dokuyan kişiler kimi zaman üzüntülerini, kimi zaman sevinçlerini motiflere yansıtarak dokumalarını yapmışlardır. Geleneksel dokumalarda ortaya çıkan bu motifler ile denimin rahatlığı bir araya getirilerek yeni bir sentez oluşturulmak istenmiştir. Denim kumaşların rahatlığı, esnekliği, her dönem ve her kesim tarafından kullanılabilirliği ve kişilerin yaşam kalitesini olumlu yönde desteklemesi nedeniyle bu kumaş tercih edilmiştir.

Geleneksel dokuma kumaş desenlerinden ilham alınarak modern tasarımlar oluşturulmuştur. Eriş iplikten dokunmuş kumaş ve denim kumaş kombinlemiştir. Kadınların günlük veya düğün gibi özel günlerde giyebileceği canlı renkler tercih edilmiştir.

Tasarımlarda renklerin belirlenmesi için trend analizleri araştırılarak kâğıt üzerine eskizler çizilmiştir. Trend analizleri doğrultusunda tasarımlar renklendirilmiştir. Krita programında çizimler yapılmıştır. Weave Desing Application programında (1.6.0.4 ürün sürümü) dokuma örgüleri tasarlanmıştır. Tasarlanmış ürünlerden yola çıkılarak inovatif

bir koleksiyon oluşturulmuştur. Koleksiyonda beş farklı giysi kombini ve bir aksesuar tasarlanmıştır.

Koleksiyonda geleneksel dokuma kumaş ve denim kumaş kullanılmıştır. İlk ürün elbisede peştamal kumaş ve denim birleştirilmiştir. İkinci üründe Şayak dokuma kumaş ve denim birleştirilerek etek ve mont tasarlanmıştır. Üçüncü üründe geleneksel yöntemle dokunmuş çizgili kumaştan gömlek ve dokumalık gömlek kumaşından denim kumaştan dar etek yapılmıştır. Dördüncü üründe Poyralı dokuma kumaşlarından yelek ve denim kumaştan çan modeli etek kombinlemiştir. Beşinci üründe Denim gömlek, şalvar ve geleneksel dokunmuş kumaştan futa beraber kullanılmıştır. Altıncı ürün olarak aksesuar geleneksel döşemelik dokuma kumaştan ve denim kumaştan şapka tasarlanmıştır. Yedinci üründe altıgen formda yıldız motifi oluşturacak biçimde bir dokuma yapılarak mekânda kullanılacak objeye dönüştürülmüştür.

Tasarlanan yeni koleksiyonda, gelecekteki moda tasarımlarına ilham vermek amaçlanmıştır. Geleneksel yöntemlerle dokunmuş kumaşların gelecek nesillere aktarılmasını sağlamak amacıyla bu koleksiyon geliştirilmiştir. Bu koleksiyonda birbirinden çok farklı kumaşların bir araya getirilmesi ile inovatif bir yaklaşım oluşturulmuştur. Burada tasarımcın hayal gücünü kullanması büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın ileride bu alanda tasarımcı ve araştırmacılara ışık tutması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

Acar, B. B. (1982). Kilim- *Cicim-Zili-Sumak Türk Düz Dokuma Yaygıları.* İstanbul: Eren Yayıncılık.

Ağırgan, A. Özgül. Mehtap ve Mehmet. (2016*). Osmanlıdan Günümüze Trakya'da İpek Böcekçiliği.* Edirne: Ceren Yayıncılık ve Kitabevi.

Akçagün, E. (2011). *Türk Hazır Giyim Sanayinde Uluslararası Pazarlarda Üstünlük Sağlamasına Yönelik Rekabet Stratejisi Modeli Geliştirilmesi*. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tekstil Eğitimi Anabilim Dalı.

Akın, V. (1997). Kırklareli Adının Tarihçesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 2(2), 10-11.

Akyol, K. P. (2010). Küreselleşen Moda Bağlamında Blucin Kültürü Üzerine Bir Araştırma. *Milli Folklor Dergisi, 22 (86), s. 186-196.*

Alpan, E. (2005). *Hazır Giyim Sanayiinde Koleksiyon Hazırlama ve Geliştirme Yöntemleri*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tekstil Eğitimi Anabilim Dalı.

Alpullu (2021 a). Nüfus. https://alpullu.org/N/nufusu.html (03.12.2021).

Alpullu (2021b). Arif Mufid Mansel. www.alpullu.org/A/Arif_Mufid_Mansel(03.12.2021).

Arığ, U. B. (2014). *Vize Oppidium "Kutsal Kale".* İstanbul. 12.01.2021 tarihinde http://www.arkeolojimerkezi.com/images/Cilt1.pdf adresinden alındı.

Arslan. A. (2010) *"Kasabadan Kente Bir Cumhuriyet Yürüyüşü/Lüleburgaz Eğitim ve Kültür Tarihi/Kitap 1",* Lüleburgaz: Görünüm Yayınları.

Aslanapa, O. (2005). *Türk Halı Sanatının Bin Yılı.* İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Atalayer, G. ve Bahar, C. (2016). Tekstil ve Hazır Giyim Sektöründe Marka, Pazar ve Moda Eğilimlerinin Koleksiyona Etkisi. *Arış Dergisi,* (12), 12-18. DOI: 10.34242/akmbaris.2019.71

Aysal, N. (2011). Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Giyim ve Kuşamda Çağdaşlaşma Hareketleri. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi,* 10 (22), 3-32.

Aytaç, A. (2010). Kırgızistan'da Çarpana ve Kolon Dokumacılığından Örnekler. *Milli Folklor Dergisi,* 22(87),191-195.

Bakırcı, N. ve Tümerdem, N. (2002). Pamuk İplik Üretimi ve İşçi Sağlığına Etkileri. *Türk Tabipler Birliği Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi,* 3(9) 12-23. 11.07.2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/823281 adresinden alındı.

Barışta, H. Ö. (1988). *Türk El Sanatları*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları. Türk Tarih Basımevi.

Başer, G. (1998). *Dokuma Tekniği ve Sanatı.* İzmir. TMMOB Tekstil Mühendisleri Odası Yayınları No:2 C:1.

Başkaya, Z. (2013). Gelişimi ve Dağılışı Bakımından Türkiye İpekböcekçiliğinde Bilecik İlinin Yeri, Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Doğu Coğrafya Dergisi,* 18(30) 257-286).

Bayer Crop Science Türkiye (2021). "*Pamuk Bitkisinin Yetiştiriciliği ve Hasadı.", 12/06/2022 tarihinde* www.cropscience.bayer.com.tr/turkiye/tarim-haberleri/pamuk-yetistiriciligi-hasadi.html adresinden alındı.

Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü (2019). Ürün Masaları Pamuk Bülteni.18.12.2021 tarihinde https://www.tarimorman.gov.tr/BUGEM/Belgeler/M%C4%B0LL%C4%B0%20TARIM/PAMUK%20ARALIK%20B%C3%9CLTEN%C4%B0.pdf adresinden alındı.

Blue (2021). "*Progetto Heritage Blue De Genes*" 19/03/2022 tarihinde https://www.blue-caviar.com/blue-de-genes adresinden alındı.

Britannica (2021). "*Jean clothing*", 10/03/2022 tarihinde. https://www.britannica.com/topic/jeans adresinden alındı.

Ciurana A. K. (2015*). Accepting Jeans A Search for the Understanding Of Jeans as Cultural Heritage.* Gothenburg: Bachelor's programme in Leadership and Handicraft Graduating thesis 15 hp. Department of Conservation University of Gothenburg.

Cumhuriyeti Kırklareli Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (2020). Kırklareli İli 2019 Yılı Çevre Durum Raporu (2020). https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/kirklarel-_-cdr2019-20200708151830.pdf (03.12.2021).

Çakır, N. (2010). *Kot Pantolon Üretiminde Bitim İşlemlerinin ve Farklı Denim Kumaşların Fit Üzerine Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Denizli; Pamukkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tekstil Mühendisliği Anabilim Dalı.

Çeğindir N. Y., (2018). Prototiplemenin Moda Tasarımı Öğrencilerinin Model Tasarımı ve Ürün Geliştirme Becerilerine Etkisi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi International Journal of Education Science and Technology.4 (3), 130-140 e-ISSN:2458-8628.*

Çelik, M. (2021). *Osmanlı İlmiye Sınıfının Kıyafet Normu ve Giysileri*. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Bilim ve Düşün Dizisi:30. Tek Ses Ofset Matbaacılık Yayıncılık Org. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Çiçeklerin açtığı yerde umut da olur. Giysi nakışı kendin yap (2022). Lady Bird [Fotoğraf]. Pinterest.22/07/2022 www.pinterest.fr/pin/8303580555435663/adresinden alındı.

Demiray, G (2008). *Kırklareli Pınarhisar Merkez İlçesi ve Köyleri Ağız İncelemesi.* Yüksek Lisans Tezi. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.

Denim Focus (2021). "*Denim &Its Types*". 20/07/2022 tarihinde www.denimfocus.net/denim-its-types/2022 adresinden alındı.

Denktaş. E. (2011), *Ayastefanos Rus Anıtı (1898 -1914).* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Mimarlık Ana Bilim Dalı.

Devlet Planlama Teşkilatı, (2009) *"Türkiye'nin Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Kalkınmasında DPT",* https://sbb.gov.tr (10.09.2022).

Diy- Kot pantolon süsleme (2022). Nalan'ın Dünyası [Fotoğraf]. Pinterest.22/07/2022 tarihinde https://www.pinterest.fr/pin/534802524513855689/adresinden alındı.

Dodoman, A. (2020). "*Kırklareli' nin Tarihinde İpek ve İpek Böcekçiliği*", 16/01/2022 tarihinde https://kirklareliyereltarih.blogspot.com/2020/10/kirklareli-nin-tarihinde-ipek-ve-ipek.html adresinden alındı.

Doğalif (2021). "*Keten*", 04/01/2022 tarihinde https://dogalif.com/keten/ adresinden alındı.

Doğan, M. (2011). *Büyük Türkçe Sözlük.* Ankara: Yazar Yayınları.

Ellicott& Co. (2017). "*Denim: A Mythic History The Future Is Tınted Indıgo*" 19/03/2022 tarihinde https://www.ellicott.co/blogs/posts/denim-a-mythic-history adresinden alındı.

Enez, N. (1987). *Doğal Boyamacılık Anadolu'da Yün Boyamacılığında Kullanılmış Olan Bitkiler ve Doğal Boyalarla Yün Boyamacılık.* İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayın No:449. Güzel Sanatlar Fakültesi Yayın No:1.

Fidan, G., Korkmaz, Y. Ve Kaynak H.K. (2021). Bi-Streç denim kumaşlarda buruşma özellikleri. *Pamukkale Universitesi Muhendis Bilim Dergisi,* 27(7), 781-787.

Fogg, M. (2014). *Modanın Tüm Öyküsü.* (Çev. Gözgü, E.). İstanbul: Hayalperest Yayınları.

Geri dönüştürülmüş malzemelerden yapılmış giysiler, Moda stilleri, Süslü kot pantolon (2022). Galani Georgea [Fotoğraf]. Pinterest.22/07/2022 tarihinde https://www.pinterest.fr/pin/619667229992610445/ adresinden alındı.

Giysiye Uygulanan Kumaş Manipülasyon Tekniği. (2022). Quratulain Iqbal [Fotoğraf]. Pinterest.22/07/2022 tarihinde www.pinterest.fr/pin/14566398788511241/ adresinden alındı.

Guild (2014). "*Orıgın Of Denım: Serge De Nîmes Et Bleu De Gênes, Part I*", 19/03/2022 tarihinde https://guild.store/origin-denim-serge-de-nimes-et-bleu-de-genes-part/ adresinden alındı.

Gür, S. (2008), *Tekstilde Yüzey ve Yapı Oluşturma Yöntemi Olarak; Keçeleştirme.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tekstil Anasanat Dalı.

Gürses, G. (2022). Çarşaf [Fotoğraf]. Kırklareli.

Güzel, G. (2010). *Tekstilde Pamuğun Standardizasyonunun Önemi Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tekstil Mühendisliği Anabilim Dalı.

Gztmzt (2016). "*Sizin kotunuz hangisi?*", 10/03/2022 tarihinde https://www.gzt.com/gztmzt/sizin-kotunuz-hangisi-2470316 adresinden alındı.

Hallı, M. (2013), *Ergene Nehri'nin Ege Denizi'ne Olan Kirlilik Etkisinin Güncel Çökel Jeokimyası ve Sedimentolojik Yöntemlerle Araştırılması.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü Deniz Jeolojisi ve Jeofiziği Anabilim Dalı.

Harmancıoğlu, M. (1973). *Lif Teknolojisi (Dokuma Maddelerinin Genel Özellikleri).* İzmir: Ege Üniversitesi Matbaası. II. Baskı.

İnci, İ. (2010). Atatürk'ün Direktif ve Tavsiyeleri Işığında Türk Tarımındaki Gelişmeler (1923-1938). *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi,* 26(77), 345- 384.

İşlemeli Bluzlar, Kadınsı Bluzlar (2022). Aleja Herrera [Fotoğraf]. Pinterest.22/07/2022 tarihinde www.pinterest.fr/pin/6262886973461858/ adresinden alındı.

İşlemeli kot gömlek (2020). Melanie Cisler [Fotoğraf]. Pinterest.22/07/2022 tarihinde www.pinterest.fr/pin/227361481178063479/.27.032022 adresinden alındı.

Kara, G. (2019). *Farklı Lif İçeriklerine Sahip Denim Kumaşların Yapısal Parametrelerle Bazı Yüzey Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tekstil Mühendisliği Anabilim Dalı.

Kasarcı, R. (1993). Türkiye'de Nüfus Gelişimi. *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Sayı 5, 248-266.

Kayadibi, P. (2013). *Dar Dokuma Kumaş Yapıları ve Üretimi.* Sanatta Yeterlilik Tezi. Ankara: T.C. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı.

Ketmen, İ. ve Çoruh, E. (2021). M. Kemal Atatürk ve Cumhuriyet Dönemi Modası, *New Era Uluslararası Disiplinlerarası Sosyal Araştırmalar Dergisi ISSN: 2757-5608, 8, 35-43.*

KGM (2021). Kırklareli ili Haritası. https://www.kgm.gov.tr/ (02.12.2021)

Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2021). Traklar [Fotoğraf] Kırklareli.

Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2021). Traklar. [Fotoğraf]. Kırklareli.

Kırklareli il Özel İdaresi (2021a). Coğrafi Konumu. http://www.kirklareliilozelidaresi.gov.tr/ (02.12.2021).

Kırklareli il Özel İdaresi (2021b). İlçelerimiz. http://www.kirklareliilozelidaresi.gov.tr/ (02.12.2021).

Kırklareli İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü (2020). Kırklareli İstatistik Yıllığı Hayvancılık. http://www.kirklareli.gov.tr/kurumlar/kirklareli.gov.tr (12.01.2021).

Kırklareli Kültür Envanteri (2021). Yöresel El Sanatları, https://kirklarelienvanteri.gov.tr/ (14.01.2021).

Kofçaz Belediyesi (2021). Tarihçe, https://kofcaz.bel.tr (19.12.2021).

Kozabirlik (Dr. Ömer Yağlıdere). İpekböceğinin Hikayesi. http://www.kozabirlik.com.tr/ (11.03.2022).

Köse, M. (2010). *1927 Nüfus Sayımı ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı.

Kresent (2021a). "*Types Of Denim (In Different Types Of Demin Weaves, Dyes, Washes)",* 11/03/2022 tarihinde https://www.kresent.com/types-of-denim/ adresinden alındı.

Kresent (2021b). "*Types Of Denim (In Different Types Of Demin Weaves, Dyes, Washes)",* 11/03/2022 tarihinde https://www.kresent.com/types-of-denim/ adresinden alındı.

Kurt, V. T. (2019). *Günümüzde Tekstil Baskı Tasarımlarının Bebek Giysilerinde Kullanımı.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tekstil Anasanat Dalı.

Kurtoğlu, E. Ç. (2020). *Cumhuriyet Dönemi Kılık Kıyafet Kanununun Dönem Oyunlarındaki Kadın Kostümlerine Yansıması.* Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sahne Sanatları Anabilim Dalı Sahne Tasarımı Ana Sanat Dalı.

Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2021). Coğrafya. https://kirklareli.ktb.gov.tr/ (2.12.2021).

Le Magazin (2017). "*1828 french Sergé de Nîmes summer süit*." 10/03/2022 tarihinde http://www.lemagasin.eu/1828-french-serge-de-nimes-summer-suit/ adresinden alındı.

Levent, T. (2015). *İçmimarlıkta Bir Tasarım Öğesi Olarak Tekstil Ürünleri ve Seçim Ölçütleri.* Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü İçmimarlık Ana Sanat Dalı.

Levi Strauss & Co. (2022). "*1886- Introducing the Two Horse Trademark*" 10/03/2022 tarihinde https://www.levistrauss.com/levis-history/#the-history-of-denim adresinden alındı.

Macun, H. (2019). *Tekstil Baskıcılığında Denim Özelinde Deneysel Yüzey ve Yapı Araştırmaları.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tekstil Anasanat Dalı.

Mavi (2020). "*Mavi 2020 Faaliyet Raporu*", 10/02/2022 tarihinde https://www.mavicompany.com/i/assets/documents/pdf/2021/2020%20%20FAALIYET%20RAPORU.pdf adresinden alındı.

Moda (2022). "*Jean: İş Kıyafetlerinden Popüler Kültür Ögesine Yolculuk*." 11/03/2022 tarihinde https://www.themagger.com/jean-kot-pantolonun-hikayesi/ adresinden alındı.

Mutlu,V. & N. (1970). Aile fotoğraf albümü [Fotoğraf] Kırklareli.

Odabaşı, E. (2009), *Türkiye'nin Aydınlık Yüzü Kırklareli.* Lisans Bitirme Çalışması. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Antropoloji Ana Bilim Dalı.

Önder, M. (1961). Milli Giyimlerimiz. Konya'da Kadın Giyimleri. *Türk Etnografya Dergisi,* 4, 29-31.

Öz, C. Ve Begiç, H.N. (2018). Sınıfsız Bir Giysi Olarak Denim, *Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür-Sanat-Mimarlık Dergisi.* 1 (1), 16-24.

Özbek, A. (2018). *Balkan Savaşlarında Kırklareli (Kırkkilise).* Yüksek Lisans Tezi. Kırklareli: Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı.

Özçayan, O. (2012). "Blue Jeans Tarihi." 23.02.2022 tarihinde, https://Www.Academia.Edu/4132169/Blue_Jeans_Tarihi adresinden alındı.

Özdemir, B. & Geyik Değerli, N. (2021). Aydın İli Geleneksel Kadın Başlıkları ve Desen Tasarım Uygulamaları. *International Social Sciences Studies Journal,* (e-ISSN:2587-1587) Vol:7, Issue:85; pp:3107-3125

Öztürk, G. (2020) *Tarım ve Orman Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdürlüğü. İpek Böceği Besleme Evi ve Dut Bahçesi Rehberi,* 20/01/2022 tarihinde T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı: https://kirklareli.tarimorman.gov.tr/Lists/SolMenu/Attachments/65/26%20KASIM%20I%cc%87pek%20Bo%cc%88ceg%cc%86i%20Yetis%cc%a7tiricilig%cc%86i%20Yat%c4%b1r%c4%b1mc%c4%b1%20rehberi-1.pdf adresinden alındı.

Poçanoğlu, A. L. (2020). Konya Müzelerinde Bulunan Kadın Cepkenlerindeki Kordon Tutturma Örnekleri. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi,* 13(31),1156-1174.

Rodopman, A. (2020). *Kırklareli' nin Tarihinde İpek Ve İpek Böcekçiliği*. 25/12/2021 tarihinde https://kirklareliyereltarih.blogspot.com/2020/10/kirklareli-nin-tarihinde-ipek-ve-ipek.html adresinden alındı.

Salman, F. (1999). *Tarihi Türk Kumaşı.* Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı.

Sezen, T.ve Torun, A. (2017). *Osmanlı Yer Adları.* T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayın No: 26,1-1150.

Sivaslıgil, O. C. (1985). *Pamuk İpliğinde Üretim ve Maliyetler*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İşletmecilik

Şahin, G. (2020). Çok Boyutlu Bir Tarım Ürünü: Keten (Linum Usitatissimum L.). *Journal Of International Social Sciences Academic Researches Dergisi,* 4 (1), 119-147.

Şevkan, A. (2010). *Keten ve Pamuk Karışımlarının Rıng ve Open-End İplikçiliklerinde Eğrilmesi Üzerine Bir Araştırma.* Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tekstil Mühendisliği Anabilim Dalı.

T.C. Ekonomi Bakanlığı (2016). Örme Konfeksiyon Sektörünün Rekabet Gücünün Artırılması Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Projesi İhtiyaç Analizi Raporu. https://www.ihkib.org.tr/ (11.03.2022).

T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü (2013). Türkiye Kooperatifçilik Raporu 2013. https://ticaret.gov.tr/ (12/01/2022).

T.C. Kırklareli Valiliği (2022). Lüleburgaz. http://www.kirklareli.gov.tr/ (19.12.2021).

T.C. Pehlivanköy Kaymakamlığı (2021). İlçenin Genel Bilgileri. http://www.pehlivankoy.gov.tr/ (19.12.2021).

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü (2021). Tekstil Sektörü Analiz Raporu ve Kılavuzu TR32 (2021). https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr/ (10/01/2022)

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı (2020). İpekböceği ve Dut Yetiştiriciliği. https://www.tarimorman.gov.tr/ (12.03.2021).

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (2013-23). Kırklareli İli Tabiat Turizmi Master Planı, 2013-2023. https://bolge1.tarimorman.gov.tr/ (03.12.2021).

Tarhan, N. (1967). "*Kırklareli İl Yıllığı/1967"*. Kırklareli. Kırklareli Valiliği.

Tekstil İşveren Dergisi (2019). "*Denim Pazarında Bir Dünya Devi: Türkiye*", 16/03/2022 tarihinde http://www.tekstilisveren.org.tr/uploads/magazines/pdf-1578917535197011328.pdf adresinden alındı.

Tekstil Sayfası (2014). "*Pamuk İpliği nedir? Pamuk İplik Özellikleri.*" 06/03/2022 tarihinde https://tekstilsayfasi.blogspot.com/2014/05/pamugun-iplikhanede-calismasi.html adresinden alındı.

Tezcan, H. (1995). *Ferace*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi C:12. S:349-350, 23.07.2022 tarihinde https://islamansiklopedisi.org.tr/ferace adresinden alındı.

The Denim Vault Vintage Clothing&Salvage Denim (2014). *The War: Rigid Denim v.s. Rinse Denim.* 27/03/2022 tarihinde https://thedenimvault.weebly.com/records/category/denim adresinden alındı.

Tufan, A. (1976). Aile Albümü [Fotoğraf]. Kırklareli.

Tuncel, M. (2022). *Kırklareli.* Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C:25. S:478-480, 10.07.2022 tarihinde https://islamansiklopedisi.org.tr/kirklareli adresinden alındı.

Türk Tarım Orman Tarım ve Orman Dergisi (2018). Pamuk rekoltesinde rekor beklentisi. http://www.turktarim.gov.tr/ (05.01.2022).

Türkiye Cumhuriyeti Kırklareli Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (2020). Kırklareli İli 2019 Yılı Çevre Durum Raporu 2020. https://webdosya.csb.gov.tr (12/01/2022)

Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı (2013). Kırklareli İli Tabiat Turizmi Master Planı 2013-2023. https://bolge1.tarimorman.gov.tr/ (20/01/2022)

Türkoğlu, S. (1993). *Çarşaf*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C:8. S:231-231, 10.07.2022 tarihinde https://islamansiklopedisi.org.tr/kirklareli adresinden alındı.

University of the art london (2022). *Wool Propertıes,* 06/03/2022 tarihinde http://sff.arts.ac.uk/Fibre%20Properties/woolproperties adresinden alındı.

Urbanara. *Yün,* 06/01/2022 tarihinde https://www.urbanara.co.uk/blogs/glossary/wool adresinden alındı.

Uzuner, B. (2019). *1950-1951 Yıllarında Bulgaristan'dan Türkiye'ye Göçler ve Kırklareli Vilayetine Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı.

Uzunöz, Y. (2020). "Tekstil Sanatlarında Çarpana Dokuma Tekniğinin Kullanımı". *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi,* 13(29), 308-328.

Ünal, A. (2004). *Türkiye'de Örtünme Anlayışı Üzerine Bir Araştırma (Dinler Tarihi Açısından Bir Yaklaşım).* Doktora Tezi. Ankara: T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri (Dinler Tarihi) Anabilim Dalı.

Ünal, S. (2008). *Sosyal Bütünleşme ve Kimlik Bağlamında Türkiye'deki Balkan Göçmenleri Üzerine Bir Değerlendirme (İzmir'den Bir Örneklem)*. Yüksek Lisans Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Sosyoloji Ana Bilim Dalı.

Vize Belediyesi (2021). Coğrafi Konum. https://vize.bel.tr (19.12.2021).

Wikipedia (2022). "Rebel Without a Cause". https://en.wikipedia.org/wiki/Rebel_Without_a_Cause (10.03.2022).

Yakartepe, Z. ve M. (2004). *Dokuma Teknolojisi Cilt:1-4.* İstanbul: Tekstil Konfeksiyon Araştırma Merkezi Yayınları.

Yaman, E. (1970). Aile fotoğraf albümü [Fotoğraf]. Kırklareli.

Yaman, S. (2021). Kırklareli Doğa Fotoğraf Arşivi [Fotoğraf]. Kırklareli.

Yaman, S. (2021). Kırklareli Kızılcıkdere Köyü Bağ Bozumu Şenlikleri [Fotoğraf]. Kırklareli.

Yaman, S. (2021). Kırklareli Saranta Bağ Bozumu Şenlikleri [Fotoğraf]. Kırklareli.

Yaman, S. (2022). Kırklareli Dokumaları Fotoğraf Arşivi [Fotoğraf]. Kırklareli.

Yaman, S. (2022). Kırklareli- Kızılcıkdere Köyü Bulgaristan Bektaşi Göçmenlerinde Gelin Başlığı Geleneği: Kocabaş. *Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür Sanat Mimarlık Dergisi, Aydın Uğurlu ve Geleneksel Sanatlar Özel Sayısı, 355-383*.

Yaman, S. (2021). Kırklareli'nin Kurtuluşu [Fotoğraf]. Kırklareli.

Yıldırım, Ş. (2012). *Doğu Trakya'da Mezar Tepelerinin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi.* Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.

Yılmaz, E. (2011). *Osmanlı Dönemi 19. Yüzyıl Modası ve Değişimi.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: T.C. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tekstil ve Moda Tasarımı Ana Sanat Dalı Tekstil ve Moda Tasarımı Programı.

Yılmaz, S. ve Uzun, A. (2019), *Keten Tarımı,* Samsun: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Yayınları.

Yurtoğlu, N. (2020). Atatürk Dönemi'nde Türkiye'de Pamuk Yetiştiriciliği ve Pamuk Politikası (1923-1938). *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 39(68), 504-543